

ผลของท่าที่ผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะใน
กระบวนการซักถาม

นางสาวศศิกานต์ โคตสา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)
เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาจิตวิทยา

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

EFFECTS OF INTERROGATOR STYLE AND AN INTERVIEWEE'S
SELF-ESTEEM ON INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY

Miss Sasikan Kotsa

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Psychology
Faculty of Psychology
Chulalongkorn University
Academic Year 2014
Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูก
	ชกถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชกถาม
โดย	นางสาวศศิกันต์ โคตสา
สาขาวิชา	จิตวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	อาจารย์ ดร.อภิชญา ไชยวุฒิกรณ์วานิช

คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะจิตวิทยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คันนงค์ มณีศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์)
.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(อาจารย์ ดร.อภิชญา ไชยวุฒิกรณ์วานิช)
.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ประพิมพ์า จรัสรัตนกุล)
.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล)

ศศิกานต์ โคตสา : ผลของท่าที่ผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามต่อการ
 คล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม (EFFECTS OF INTERROGATOR STYLE AND
 AN INTERVIEWEE'S SELF-ESTEEM ON INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY) อ.ที่
 ปรักษาวิทยานิพนธ์หลัก: อ. ดร.อภิชนา ไชยวุฒิกมลวานิช, 102 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของท่าที่ผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของ
 ผู้ถูกซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม ผู้เข้าร่วมการวิจัยคือ นิสิตระดับปริญญา
 ตรี จำนวน 123 คน ถูกสุ่มเข้าเงื่อนไขใดเงื่อนไขหนึ่ง ได้แก่ ท่าที่ผู้ซักถามแบบเป็นมิตรหรือไม่เป็น
 มิตร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) มาตรการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง 2) มาตรการวัดการคล้อย
 ตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเชิงชั้น ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรคล้อยตามสิ่งชี้แนะครั้งที่ 2 และเปลี่ยน
 คำตอบ มากกว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. การเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีของผู้ซักถาม และการเห็นคุณค่าในตนเองกับการคล้อยตาม
 สิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา จิตวิทยา

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

5577629438 : MAJOR PSYCHOLOGY

KEYWORDS: INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY / SELF-ESTEEM / INTERROGATOR STYLE

SASIKAN KOTSA: EFFECTS OF INTERROGATOR STYLE AND AN INTERVIEWEE'S SELF-ESTEEM ON INTERROGATIVE SUGGESTIBILITY. ADVISOR: LECTURER DR.APITCHAYA CHAIWUTIKORNWANICH, 102 pp.

The research was conducted to explore the effects of interrogator style and an interviewee's self-esteem on interrogative suggestibility. One hundred and twenty-three undergraduate students were randomly tested in one of two conditions: "friendly" or "unfriendly" interrogator style. The instruments in this research were 1) The self-esteem scale 2) The Gudjonsson suggestibility scale.

Results show that Hierarchical multiple regression analysis clearly indicates that

- 1.Participants in the unfriendly condition have significantly higher suggestibility than participants in the friendly condition ($p < .05$).
- 2.There are no significant correlation between an interviewee's self-esteem and suggestibility scores.
- 3.There is no interaction between interrogator style and an interviewee's self-esteem on interrogative suggestibility.

Field of Study: Psychology

Academic Year: 2014

Student's Signature

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ดร.อภิชา ไชยวุฒิกรณ์วานิช ผู้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ให้ความเมตตา ให้ความกรุณา สละเวลา ให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขให้ผู้วิจัยปรับปรุงงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น ด้วยความเอาใจใส่ ด้วย ความห่วงใยเสมอมา

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ ที่กรุณาให้ผู้วิจัยนำ เครื่องมือมาตรวจวัดการเห็นคุณค่าในตนเองมาใช้และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ สุภา พรธณ โคตรจรัส ที่กรุณาให้ผู้วิจัยนำเครื่องมือมาตรวจวัดความวิตกกังวลมาใช้ในวิทยานิพนธ์นี้

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คศินางค์ มณีศรี อาจารย์จรุงกุล บุรพวงค์ และ ท่านคณาจารย์คณะจิตวิทยาทุกท่านที่ถ่ายทอดวิชาความรู้อันทรงคุณค่าให้แก่ผู้วิจัย

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.วัชรภรณ์ บุญญศิริวัฒน์ อาจารย์ ดร.ประพิมพา จรัส รัตนกุล รวมไปถึง อาจารย์ ดร.นำชัย ศุภฤกษ์ชัยสกุล คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ผู้ซึ่งกรุณา ให้คำแนะนำเพื่อเพิ่มเติมให้วิทยานิพนธ์สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ คุณ กรินทร์ วิลาวรรณ และ Dr. Jason Ludington ที่กรุณาแปลเครื่องมือกลับในมาตรการคล้อย ตามสิ่งชี้นำ

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำคณะจิตวิทยาทุกท่านที่คอยให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี ตลอดระยะเวลาศึกษา ตลอดจนคอยถามไถ่ให้กำลังใจเสมอมา และขอขอบคุณน้องนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือในการทดลอง พร้อมทั้งขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยที่แสดง เป็นผู้ซักถามได้อย่างเต็มที่

ขอขอบคุณ คุณธนัชพร วุฒิพงศ์ ที่ร่วมพัฒนาเครื่องมือกับผู้วิจัยและเพื่อนๆสาขา จิตวิทยาสังคมที่ให้กำลังใจซึ่งกันและกันเสมอมา

ขอขอบคุณเพื่อนจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รุ่น 05 ที่คอยให้กำลังใจและให้ ความปรารถนาดีแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา คุณไสว และคุณเฉลารัตน์ โคตสา รวมทั้งขอขอบคุณ คุณทิพย์สุรีย์และคุณณัฐธิดา โคตสา พี่สาวและน้องสาว ผู้ซึ่งให้ความรัก ให้ กำลังใจ ให้การสนับสนุนและอยู่เคียงข้างผู้วิจัยเสมอมา

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	27
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	27
ตัวแปรในการวิจัย.....	32
สมมติฐานการวิจัย	32
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	35
บทที่ 2 วิธีดำเนินการวิจัย	36
กลุ่มตัวอย่าง	36
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
บทที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 อภิปรายผลการวิจัย.....	77
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	80

รายการอ้างอิง	84
ภาคผนวก.....	89
ภาคผนวก ก	90
ภาคผนวก ข	92
ภาคผนวก ค	95
ภาคผนวก ง.....	96
ภาคผนวก จ	98
ภาคผนวก ฉ	99
ภาคผนวก ช	100
ภาคผนวก ซ	101
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	102

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	การเปรียบเทียบลักษณะของการสัมภาษณ์และกระบวนการซักถาม 16
ตารางที่ 2	กิริยาท่าทางและคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบเป็นมิตร ในกระบวนการ ซักถาม 41
ตารางที่ 3	กิริยาท่าทางและคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร ในกระบวนการ ซักถาม 45
ตารางที่ 4	ตัวอย่างแบบประเมินท่าทีผู้ซักถาม..... 47
ตารางที่ 5	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 57
ตารางที่ 6	ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแจกแจงตามเงื่อนไขการทดลอง..... 58
ตารางที่ 7	การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ ของผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถาม แบบเป็นมิตรและผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร..... 60
ตารางที่ 8	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการ ซักถาม ระหว่างผู้ซักถามคนที่ 1 และคนที่ 2..... 61
ตารางที่ 9	ค่ามัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร 62
ตารางที่ 10	สหสัมพันธ์ระหว่างท่าทีผู้ซักถาม การเห็นคุณค่าในตนเอง และการคล้อยตาม คำถามชี้นำในกระบวนการซักถาม..... 64
ตารางที่ 11	การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติ..... 66
ตารางที่ 12	การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ..... 67
ตารางที่ 13	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 อันเนื่องมาจากท่าทีผู้ซักถาม โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ 68
ตารางที่ 14	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 อันเนื่องมาจากท่าทีผู้ซักถาม โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ 70
ตารางที่ 15	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการเปลี่ยนคำตอบ อัน เนื่องมาจากท่าทีผู้ซักถาม โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ..... 72

ตารางที่ 16	การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม อันเนื่องมาจากท่าทีผู้ชักถาม โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ.....	74
ตารางที่ 17	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	76

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1 โมเดลทดสอบสมมติฐานการวิจัย 65

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมที่มุ่งเน้นการปราบปรามอาชญากรรม ถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญของกระบวนการทางอาญาเพื่อปกป้องไว้ซึ่งความสงบสุขของประชาชน ดังนั้นกระบวนการทางอาญาของรัฐจะต้องให้หลักประกันต่อสังคม โดยการปรับปรุงและเพิ่มพูนประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม เช่น การสืบสวนสอบสวน การดำเนินคดีอาญา การพิสูจน์ความผิดและเน้นประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย จึงเห็นได้ว่ารูปแบบการมุ่งควบคุมอาชญากรรมเป็นสำคัญ (crime control model) อยู่ภายใต้อำนาจพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเป็นส่วนใหญ่ (ปกฉัตร ชัยสุภวัฒน์, 2549) ซึ่งแตกต่างกับรูปแบบนิติธรรม (due process model) ที่มุ่งเน้นการคุ้มครองสิทธิของประชาชนมากกว่าการพยายามป้องกันอาชญากรรม กล่าวคือมีการพิจารณาวิธีปฏิบัติของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการว่าเป็นการดำเนินงานด้วยตนเองอาจใช้วิธีล่อลวงหรือการสร้างหลักฐานพยานขึ้นใหม่ได้ ดังนั้นบุคคลจะไม่ถูกกล่าวหาว่ามีความผิดทางอาชญากรรมเพียงเพราะมีพยานหลักฐานว่าได้กระทำผิดเท่านั้น แต่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาพิพากษาอย่างละเอียดถี่ถ้วน (ประธาน วัฒนวานิชย์, 2520 อ้างถึงใน ปกฉัตร ชัยสุภวัฒน์, 2549) ทั้งสองทฤษฎีนี้สะท้อนให้เห็นถึงแนวปฏิบัติของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากกระบวนการดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยมีวิธีการในระบบกล่าวหา (ภาคภูมิ เดชะเรืองศิลป์, 2549) มีการแยกขั้นตอนออกเป็นสองส่วนคือฝ่ายทำหน้าที่สอบสวนฟ้องร้อง และฝ่ายพิจารณาคดี เมื่อพิจารณาเฉพาะการสอบสวน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2539) ให้ความหมายของคำว่า “การสอบสวน” หมายถึง ไล่เลียง หรือ ไตร่ตรองเพื่อเอาความจริง ซึ่งในทางปฏิบัติกระทำโดยพนักงานสอบสวนหลังมีความผิดอาญาเกิดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อนำผู้กระทำผิดมาลงโทษ (ปกฉัตร ชัยสุภวัฒน์, 2549) ดังนั้นการสอบสวนจึงเป็นก้าวแรกของกระบวนการยุติธรรม ทั้งยังส่งผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหา พยานและผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินกระบวนการยุติธรรม โดยแม้ว่ากฎหมายได้กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการไว้อย่างละเอียดเพื่อการพิจารณาคดีอย่างเป็นธรรม แต่รัฐยังตระหนักถึงความผิดพลาดที่มีโอกาสเกิดขึ้นได้ ดังนั้นกฎหมายจึงเปิดโอกาสให้ผู้บริสุทธิ์หรือผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีได้รับค่าทดแทนความเสียหายตามควรจากรัฐ ดังปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่ง

ราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 245 และมาตรา 246 บัญญัติรับรองสิทธิจากรัฐของบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการกระทำผิดอาญาของผู้อื่น และบุคคลที่ตกเป็นจำเลยในคดีอาญาและถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาคดี หากปรากฏตามคำพิพากษาอันถึงที่สุดในคดีนั้นว่าข้อเท็จจริงฟังเป็นยุติว่าจำเลยมิได้เป็นผู้กระทำความผิด หรือการกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิด บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายตามสมควร (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม, 2555)

เมื่อพิจารณาปัญหาขัดข้องในการสอบสวนที่ก่อให้เกิดความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรม พบปัญหาเรื่องความไม่เป็นธรรมของพนักงานสอบสวนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยมีสาเหตุมาจากสองประการคือพนักงานสอบสวนขาดความชำนาญในด้านการสอบสวน หรือมีความบกพร่องในการรวบรวมพยานหลักฐาน อีกประการคือมีสาเหตุจากความประหลาดและคุณธรรมของพนักงานสอบสวนแต่ละคน (ภาคภูมิ เดชะเรืองศิลป์, 2549) นอกจากนี้ยังมีการเปิดเผยว่าประชาชนที่เป็นพยานก่อให้เกิดอุปสรรคต่องานสอบสวน เนื่องจากประชาชนที่เป็นพยานมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและมีเจตคติที่ไม่ดีต่อท่าทีของตำรวจจึงไม่ให้ความร่วมมือหรือให้ร่วมมือไม่เต็มที่ในกระบวนการสอบสวน (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2531 อ้างถึงใน ภาคภูมิ เดชะเรืองศิลป์) ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า กระบวนการสอบสวนเป็นส่วนสำคัญในการทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด ผู้สอบสวนควรดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำ

เมื่อพิจารณาความแตกต่างระหว่างบุคคลที่คล้อยตามสิ่งชี้นำระหว่างการสอบสวน (Gudjonsson, 2003) โดยเฉพาะการคล้อยตามสิ่งชี้นำตามแนวคิดของ Gudjonsson และ Clark (1986 อ้างถึงใน Gudjonsson) พบว่าผู้ซักถามต้องการข้อมูลที่ถูกต้องจากผู้ถูกซักถามหรือพยาน โดยที่ผู้ดำเนินการมีอำนาจเต็มที่ในการควบคุมสถานการณ์ซึ่งคำถามและความคาดหวังจากผู้ถามอาจทำให้เกิดการคล้อยตามสิ่งชี้นำได้ เนื่องจากผู้ถูกซักถามประสบกับความไม่แน่นอนระหว่างความทรงจำของตนกับสิ่งชี้นำในคำถามทำให้แทรกแซงกระบวนการทางปัญญาในการวิเคราะห์จดจำสิ่งที่ถูกต้อง นอกจากนี้ท่าทีของผู้ซักถามที่แตกต่างกันก่อให้เกิดการคล้อยตามสิ่งชี้นำที่แตกต่างกันได้ เมื่อพนักงานสอบสวนมีท่าทีไม่เป็นมิตรทำให้ผู้ถูกซักถามหรือพยานพยายามจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมากกว่าจดจ่อกับการตอบคำถามให้ถูกต้องอาจทำให้เพิ่มการเปลี่ยนคำตอบ (Gudjonsson & Lister, 1984)

อีกทั้ง Gudjonsson และ Clark (1986 อ้างถึงใน McGroarty & Baxter, 2009) อธิบายว่าการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามหรือพยานมีผลต่อระดับการคล้อยตามสิ่งชี้นำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบจากผู้ซักถาม เนื่องจากการให้ผลป้อนกลับทางลบทำให้ผู้ถูกซักถามลดความสามารถในการประเมินและระบุสาเหตุความผิดพลาดมาที่ตนเอง ดังนั้นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำอ่อนไหวง่ายต่อความคาดหวังของผู้ซักถาม แสดงให้เห็นว่าลักษณะของพยานหรือผู้ต้องสงสัยมีส่วนสำคัญในกระบวนการสอบสวน

งานวิจัยนี้ศึกษาอิทธิพลของท่าที่ผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถลดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการซักถามหรือการสอบปากคำพยานในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
2. ท่าที่ผู้ซักถาม
3. การเห็นคุณค่าในตนเอง

การคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม (**interrogative suggestibility**)

ความเป็นมาของการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ (suggestibility)

การพัฒนาแนวคิดและทฤษฎีการชี้แนะ (suggestion) เริ่มต้นมาจากการอธิบายปรากฏการณ์การสะกดจิตในศตวรรษที่ 19 โดยขยายความว่าปฏิกิริยาจากการถูกชี้แนะจะแปรเปลี่ยนเป็นการกระทำเนื่องจากการตอบสนองที่มาจากอารมณ์ของผู้ตอบ (Coffin, 1941 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) เช่นเดียวกับ Bernheim (1910 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987, 2003) ได้ให้นิยามของการชี้แนะว่าเป็นปรากฏการณ์ปกติที่อาจเกิดขึ้นในขณะบุคคลรู้สึกตัวเช่นเดียวกับในขณะถูกสะกดจิต ตัวอย่างเช่นในชีวิตประจำวันบุคคลหนึ่งอาจมีอิทธิพลต่อผู้อื่นในการเปลี่ยนแปลงความเชื่อและเจตคติ

Gheorghiu (1989 อ้างถึงใน Gudjonsson, 2003) ได้ขยายความว่าการชี้แนะเป็นลักษณะสำคัญของการสะกดจิตซึ่งส่งอิทธิพลต่อร่างกายและการบังคับจิตใจเมื่อมีการชี้แนะอย่างสูง กล่าวคือ การชี้แนะเป็นเพียงสื่อกลางในการสื่อสารเมื่อเกิดการสะกดจิต ดังนั้นบุคคลที่ถูกสะกดจิตจึงเป็นผู้ที่ถูกชี้แนะได้ง่าย

ในยุคเริ่มแรกการพัฒนาแนวคิดและทฤษฎีการชี้แนะ นักสังคมวิทยาและนักจิตวิทยาสังคมได้นำแนวคิดนี้มาอธิบายกระบวนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ โดยส่วนใหญ่จะศึกษาอิทธิพลของการชี้แนะที่เกี่ยวข้องกับระบบประสาทเท่านั้น เช่น สายตา ประสาทสัมผัส โสตประสาท การไต่กลิ่น เป็นต้น ยกตัวอย่างเช่นการทดลองของ Binet (1900 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987, 2003) ได้ทำการทดสอบโดยใช้ภาพลวงตาในกระบวนการชี้แนะทางอ้อม กล่าวคือผู้ถูกชี้แนะไม่สามารถรับรู้ถึงอิทธิพล

หรือความคาดหวังของผู้ชี้มาได้ นอกจากนั้นยังมีการทดลองที่เกี่ยวกับกระบวนการชี้นำทางตรงคือ การใช้วจนภาษาที่มีอิทธิพลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำ จากตัวอย่างดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าการทดลองต่างๆมีการจัดกระทำสิ่งเร้าและตอบสนองต่อการชี้นำที่หลากหลายรูปแบบ ซึ่ง Coffin (1941 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) อธิบายการตอบสนองต่อการชี้นำ 2 รูปแบบคือบุคคลจะยอมรับและกระทำตามสิ่งที่ผู้อื่นคาดหวังแม้ว่าไม่เชื่อในสิ่งนั้นก็ตามซึ่งเกี่ยวข้องกับการยอมตาม (compliance) รวมถึงบุคคลจะยอมรับและกระทำตามสิ่งที่ผู้อื่นคาดหวังโดยเชื่อว่าสิ่งนั้นถูกต้องจริง แต่ในทางปฏิบัติไม่สามารถตัดสินใจได้ว่าบุคคลที่ตอบสนองต่อการชี้นำนั้นมีเหตุผลมาจากคุณภาพของการชี้นำหรือมีเหตุผลมาจากมาจากการยอมตาม (Gheorghiu & Reyher, 1982 อ้างถึงใน Gudjonsson) ดังนั้นการตอบสนองต่อการชี้นำจึงไม่จำเป็นต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้เท่านั้น แต่ควรพิจารณาอิทธิพลของการชี้นำต่อมุมมองและความคิดเห็นภายในของบุคคลที่ถูกชี้นำด้วย (Gudjonsson, 1987)

การศึกษาของ Eysenck และ Furneaux (1945 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) จากการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบพบว่า การคล้อยตามสิ่งชี้นำมี 2 ประเภท ได้แก่

1. การคล้อยตามสิ่งชี้นำขั้นปฐมภูมิ (primary suggestibility) เป็นการชี้นำทางตรงที่มีการแสดงความคาดหวังของผู้ชี้นำอย่างชัดเจนและมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการสะกดจิต ทำการทดสอบโดยการเคลื่อนไหวร่างกาย เรียกว่า “ideo-motor” ซึ่งผู้ถูกชี้นำจะเคลื่อนไหวร่างกายไปยังทิศทางที่เขาถูกชี้นำ เช่น ทดสอบการเอนตัวของร่างกาย และการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กับการสะกดจิตสูง (Gudjonsson, 2003) ทั้งนี้ยังพบว่าการคล้อยตามสิ่งชี้นำขั้นปฐมภูมิมีสัมพันธ์กับบุคลิกภาพในมิติความไม่มั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism) ในระดับสูงด้วย (Gudjonsson, 1987)

2. การคล้อยตามสิ่งชี้นำขั้นทุติยภูมิ (secondary suggestibility) เป็นการรับรู้จากประสบการณ์และการชี้นำจากบุคคลอื่น ซึ่งมีความละเอียดซับซ้อนมากกว่าขั้นปฐมภูมิโดยมีรากฐานจาก Eysenck (1947 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987)

Stukat (1958 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) พบการคล้อยตามสิ่งชี้นำ 2 ประเภท คือ การคล้อยตามสิ่งชี้นำขั้นปฐมภูมิและขั้นทุติยภูมิเช่นเดียวกัน จากการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างเด็กและผู้ใหญ่ในสวีเดน พบว่าการคล้อยตามสิ่งชี้นำขั้นทุติยภูมิได้รับอิทธิพลจากลักษณะของบุคคล เช่น ความคาดหวังและระดับการคล้อยตามซึ่งขึ้นอยู่กับความรู้ การตัดสินใจ ความทรงจำ และกระบวนการทางปัญญาของผู้ถูกชี้นำ เป็นต้น

McDougall (1943 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) ได้ให้คำนิยามของการชี้แนะ ว่าเป็นกระบวนการสื่อสารที่มีการยอมรับโดยขาดความสมเหตุสมผลซึ่งการให้คำนิยามนี้ครอบคลุมทั้งความหมายของสิ่งเร้าและการตอบสนอง ส่วนนิยามการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ คือการที่บุคคลเต็มใจยอมรับกับข้อเสนอแนะนั้น ทั้งนี้ McDougall ได้เสนอการคล้อยตามสิ่งชี้แนะเกี่ยวข้องกับเงื่อนไขที่แตกต่างกัน ดังนี้

1. เกิดขึ้นเมื่อสมองอยู่ในสภาวะไม่สมบูรณ์ เช่น ในขณะการสะกดจิต การนอนหลับ หรืออยู่ในสภาวะเหนื่อยล้า เป็นต้น
2. การขาดความรู้และขาดทักษะในการจัดการข้อมูลขณะสื่อสาร
3. เกิดความประทับใจต่อลักษณะของผู้สื่อสาร เช่น ความน่าเชื่อถือ หรือชื่อเสียงของผู้ชี้แนะก่อให้เกิดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะได้ง่าย
4. ลักษณะและอารมณ์ของบุคคลมีแนวโน้มถูกชี้แนะได้ง่ายเพียงใด

McDougall (1943 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) ได้ขยายความเพิ่มเติมว่า “สัญชาตญาณ (instincts)” “การกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม (assertion)” และ “การถูกครอบงำ (subjection)” เป็นเงื่อนไขสำคัญที่สุดในการกำหนดระดับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะของบุคคล นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยความรู้และทักษะในการจัดการข้อมูลของบุคคลมีส่วนเกี่ยวข้องกับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามด้วย เพราะฉะนั้นทั้งแรงจูงใจและกระบวนการทางปัญญาจึงเป็นปัจจัยที่กำหนดระดับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ

Kelman (1950 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) พบว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จในงานจะต่อต้านการชี้แนะได้มากกว่าบุคคลที่ประสบความสำเร็จล้มเหลวในงาน ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของ Seligman และคณะ (Abramson, Seligman, & Teasdale, 1978 อ้างถึงใน Gudjonsson) ที่เกี่ยวข้องกับภาวะความสิ้นหวัง (learned helplessness) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลขาดแรงจูงใจและกระบวนการทางปัญญาเมื่อตกอยู่ในสถานการณ์ถูกควบคุม

Gheorghiu (1972 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) อธิบายว่ากระบวนการชี้แนะ (suggestive process) มี 3 ขั้นตอน โดยขั้นตอนแรกการชี้แนะเป็นสิ่งเร้าที่กระตุ้นปฏิกิริยาตอบสนอง และขั้นตอนต่อมาเกี่ยวข้องกับระดับความอ่อนไหวง่ายเมื่อถูกกระตุ้น ซึ่งเป็นขั้นตอนของการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ส่วนขั้นตอนสุดท้ายเป็นปฏิกิริยาตอบสนองซึ่งสถานการณ์เป็นบริบทที่ช่วยกระตุ้นความอ่อนไหวของ

บุคคลที่ถูกชี้นำ นอกจากความอ่อนไหวง่ายของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำแล้ว ยังรวมถึงความไว้วางใจระหว่างบุคคล ความคาดหวัง และกระบวนการคิดอีกด้วย โดย Gheorghiu (1989 อ้างถึงใน Gudjonsson, 2003) ได้เสนอกระบวนการชี้นำแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. กระบวนการชี้นำทางตรง (direct procedure) เป็นการแสดงออกอย่างเปิดเผยและชัดเจนถึงความคาดหวังของผู้ชี้นำ
2. กระบวนการชี้นำทางอ้อม (indirect procedure) เป็นการชี้นำโดยนัยที่ไม่ปรากฏชัดเจน ซึ่งผู้ชี้นำต้องพยายามมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้ถูกชี้นำ

Gudjonsson (2003) นิยาม การคล้อยตามสิ่งชี้นำว่าเป็นแนวโน้มของบุคคลในการตอบสนองต่อการชี้นำ ดังนั้น หากการชี้นำเป็นสิ่งกระตุ้น การคล้อยตามสิ่งชี้นำจึงเป็นลักษณะตอบสนองของบุคคล กล่าวโดยสรุปคือการชี้นำเป็นตัวดึงเอาปฏิกิริยาตอบสนอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความอ่อนไหวง่ายของบุคคล ลักษณะของการชี้นำ ลักษณะของบุคคลที่ชี้นำ และบริบทในการชี้นำ

โดยสรุป การชี้นำเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดการตอบสนองโดยการยอมรับสารที่ไม่สมเหตุสมผล เรียกว่าการคล้อยตามสิ่งชี้นำสามารถเกิดขึ้นได้ในขณะรู้สึกตัวเช่นเดียวกับในขณะสะกดจิต โดยระดับความอ่อนไหวง่ายต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำขึ้นอยู่กับความรู้ การตัดสินใจ ความทรงจำ และกระบวนการทางปัญญาของแต่ละบุคคล นอกจากนั้นการชี้นำที่เกิดในชีวิตประจำวันที่บุคคลมีอิทธิพลต่อผู้อื่น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ และเจตคติ

การคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม (Interrogative suggestibility)

การศึกษาเรื่องการคล้อยตามสิ่งชี้นำเริ่มเข้ามามีบทบาทในกระบวนการสอบสวน โดยเริ่มจากการศึกษาของ Cattell (1895 อ้างถึงใน Gudjonsson, 2003) มีการใช้คำถามที่นำไปในทางที่ผิดซึ่งก่อให้เกิดการบิดเบือนข้อมูล จากนั้นให้กลุ่มผู้ร่วมการทดลองระบุถึงความมั่นใจในการตอบคำถาม การศึกษานี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของคำถามชี้นำต่อความมั่นใจในการตอบคำถาม

Binet (1900 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987, 2003) ได้เสนอกรอบแนวคิดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม ซึ่งประกอบไปด้วยการใช้คำถามชี้นำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับรูปภาพที่ให้กลุ่มตัวอย่างได้ดูก่อนหน้าเพื่อทดสอบการระลึกความทรงจำ

Stern (1938 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987, 2003) ได้แสดงให้เห็นว่าการใช้คำถามชี้แนะในกระบวนการซักถามนั้นสามารถบิดเบือนการตอบสนองของบุคคลได้ เนื่องจากผู้ชี้แนะจะใช้คำถามที่แสดงความคาดหวังเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบที่ต้องการ

Gudjonsson (1984 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1987) ได้พัฒนามาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยมีวัตถุประสงค์ทางการวิจัยและทางคลินิก ซึ่งประกอบไปด้วยการวัดการตอบสนองต่อคำถามชี้แนะ (leading question) และการให้ผลป้อนกลับทางลบ (negative feedback) โดยมีผลคะแนนคือการคล้อยตามคำถามชี้แนะ (yield) และการเปลี่ยนคำตอบ (shift) ตามลำดับ นอกจากนี้ Gudjonsson ได้ขยายความว่ามาตรวัดนี้ไม่เพียงเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับการซักถามพยานหรือผู้ต้องสงสัยในกระบวนการสอบสวนของตำรวจ แต่ยังสามารถปรับใช้กับการสัมภาษณ์ในบริบทต่างๆได้ด้วย เช่นการสัมภาษณ์ผู้สมัครงาน การซักถามประวัติคนไข้ เป็นต้น

อีกทั้ง Gudjonsson (1989b อ้างถึงใน Gudjonsson, 1997, 2003) ยังพบว่าลักษณะที่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามกับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะแบบอื่นๆ คือ

1. การคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามเป็นสถานการณ์ปกติที่สามารถเกิดขึ้นได้ในปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่ใกล้ชิด โดยจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลคือ มีการถามคำถามและการตอบคำถามในลักษณะเผชิญหน้า แต่การคล้อยตามสิ่งชี้แนะแบบอื่นๆ สามารถทดสอบกับคนจำนวนมากได้
2. การคล้อยตามสิ่งชี้แนะจากกระบวนการซักถามส่วนใหญ่มีคำถามที่เกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตและความทรงจำ แต่การคล้อยตามสิ่งชี้แนะอื่นๆ เกี่ยวข้องกับประสบการณ์จากกลไกและประสาทสัมผัสในสถานการณ์กะทันหัน เช่น การมองเห็นภาพและตอบคำถาม เป็นต้น
3. การคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามประกอบด้วยความไม่แน่นอนหรือความกำกวมในคำถาม ซึ่งบุคคลจะตีความจากความรู้ ประสบการณ์ของตนแต่อาจไม่ถูกต้องก็ได้
4. คำถามในกระบวนการสอบสวนของตำรวจเกี่ยวข้องกับบริบทที่ก่อให้เกิดความเครียด ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการให้ปากคำของพยานเหยื่อและผู้ต้องสงสัย ดังนั้นเมื่อผู้ซักถามให้ผลป้อนกลับทางลบโดยแสดงคำวิจารณ์หรือแสดงออกทางสีหน้าท่าทางจะทำให้ผู้ตอบเกิดความกดดัน วิตกกังวล ส่งผลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะได้

การคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถามตามแนวคิด Gudjonsson และ Clark

แนวคิดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถามที่มุ่งเน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลโดย Gudjonsson และ Clark (1986 อ้างถึงใน Gudjonsson, 2003) นิยาม การคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม หมายถึง “ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด โดยบุคคลจะยอมรับสารจากการซักถามที่มีการชี้นำ ก่อให้เกิดพฤติกรรมตอบสนอง” ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (a social interaction) ในกระบวนการสอบสวนเป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิดระหว่างตำรวจกับพยาน ผู้เสียหาย หรือผู้ต้องหา
2. กระบวนการถามคำถาม (a questioning procedure) ผู้ถามต้องการข้อมูลที่แท้จริงจากผู้ถูกซักถาม รวมถึง อารมณ์ ความคิดเห็นและเจตนา โดยทั่วไปผู้ซักถามจะถามถึงเหตุการณ์ในอดีต หากมีสิ่งเข้ามาแทรกแซงความทรงจำจะทำให้ผู้ถูกซักถามจำข้อมูลที่ถูกต้องได้ยาก
3. คำถามที่ประกอบด้วยสิ่งชี้นำ (a question containing a suggestion) อาจเป็นคำถามที่มาจากความคาดหวังจากผู้ซักถามซึ่งแสดงออกมาได้หลายลักษณะ เช่น คำพูด สีหน้า ท่าทาง หรือ การถามคำถามซ้ำสามารถชี้นำผู้ถูกซักถามได้
4. การยอมรับการชี้นำ (acceptance of a suggestion) เกิดขึ้นเมื่อผู้ถูกซักถามประสบกับความไม่แน่นอนในคำถาม ความไว้วางใจในตัวผู้ซักถาม และความคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จในการตอบ
5. การตอบสนองโดยพฤติกรรม (a behavioral response) ว่ายอมรับการถูกชี้นำหรือไม่ โดยผู้ถูกซักถามจะบิดเบือนคำตอบด้วยการแสดงออกทางวัจนะหรืออวัจนะภาษา เมื่อได้รับการติชมหรือได้รับผลป้อนกลับทางลบส่งผลให้เกิดความกำกวมของสถานการณ์

Gudjonsson และ Clark (1986 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1997) เสนอว่าการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถามถูกตีความว่าเกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และผู้ถูกซักถามมีวิธีการจัดการปัญหากับความไม่แน่นอน ความคาดหวังในสถานการณ์ซักถาม โดยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบเบื้องต้นของกระบวนการ ดังนี้

ความไม่แน่นอนในคำถาม (uncertainty) หมายถึง ผู้ถูกซักถามไม่แน่ใจในคำตอบที่ถูกต้องเมื่อถูกถามด้วยคำถามชี้นำ ดังนั้นจึงยอมรับความคาดหวังหรือหลักฐานที่ปรากฏในคำถามแม้บางครั้ง

ผู้ถูกซักถามรับรู้ว่าจะไม่ถูกต้อง แต่บุคคลไม่กล้าเปิดเผยการไม่เห็นพ้อง หรือผู้ถูกซักถามต้องการให้ผู้ซักถามพึงพอใจ เพราะฉะนั้นในกรณีนี้ผู้ถูกซักถามจึงมีลักษณะยอมตาม (compliant)

ความไว้วางใจในตัวผู้ซักถาม (interpersonal trust) หมายถึง ผู้ถูกซักถามเชื่อว่าเจตนาของผู้ซักถามไม่หลอกลวงเมื่อถามคำถามส่งผลให้ผู้ถูกซักถามคล้อยตามได้ง่าย ดังนั้นเมื่อผู้ถูกซักถามระแวงสงสัยว่าผู้ถามมีเจตนาหลอกลวงจะลดการคล้อยตามสิ่งชี้นำลง

ความคาดหวังว่าจะประสบความสำเร็จในการตอบ (expectation) หมายถึง การที่ผู้ถูกซักถามไม่เต็มใจที่จะเปิดเผยว่าตนไม่มั่นใจหรือขาดความรู้ เนื่องจากบุคคลเชื่อว่าตนต้องตอบคำถามนั้นได้หรือถูกต้อง ความหวังว่าสามารถทำได้จึงส่งผลให้เกิดการคล้อยตามคำถามชี้นำ

การให้ผลป้อนกลับทางลบ (negative feedback) เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่งตามรูปแบบของ Gudjonsson และ Clark (1986 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1997) ได้อธิบายว่า การที่ผู้ซักถามให้คำแนะนำต่อผู้ถูกซักถามหลังจากตอบคำถามเป็นส่วนที่มีอิทธิพลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม เมื่อให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบทำให้เกิดแรงกดดันที่จะเปลี่ยนคำตอบ เนื่องจากผู้ถูกซักถามต้องการปรับคำตอบตนเองเพื่อทำตามการสะท้อนกลับจากผู้ซักถาม และตอบสนองต่อคำถามชี้นำมากขึ้น

มาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ (The Gudjonsson Suggestibility Scale หรือ GSS)

Gudjonsson ได้คิดค้นมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำขึ้นมา 2 ฉบับ มีวัตถุประสงค์ในการใช้แตกต่างกัน โดยมาตร Gudjonsson Suggestibility Scale 1 หรือ GSS1 (Gudjonsson, 1984 อ้างถึงใน Singh & Gudjonsson, 1992) ถูกพัฒนาเพื่อเป็นเครื่องมือเกี่ยวข้องกับคดีความเพื่อใช้ในทางกฎหมายหรือศาล ส่วนมาตร Gudjonsson Suggestibility Scale 2 หรือ GSS2 (Gudjonsson, 1987b อ้างถึงใน Singh & Gudjonsson) ถูกพัฒนาเพื่อใช้ในการวิจัยและทางคลินิก เนื่องจากเป็นมาตรวัดเกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่างๆไปไม่เฉพาะเจาะจง

ลักษณะของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ Gudjonsson Suggestibility Scale 2: GSS2

(Gudjonsson, 1997) ประกอบด้วย

1. เรื่องราว 40 วลี นำเสนอด้วยเทปบันทึกเสียง
2. คำถามเกี่ยวกับเรื่องราวข้างต้น 20 คำถาม ประกอบด้วย

2.1 คำถามที่แสดงข้อเท็จจริง จำนวน 5 คำถาม เป็นคำถามที่มีรายละเอียดที่ถูกต้อง และมีอยู่ในเนื้อเรื่อง ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ตอบรับรู้วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของมาตร เช่น “คู่สามีภรรยาชื่อแอนนาและจอห์นใช้ไหม” ซึ่งในเรื่องราวมีคู่สามีภรรยาชื่อแอนนาและจอห์น แต่คะแนนในส่วนนี้ไม่นำมารวมเป็นคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ

2.2 คำถามชี้แนะ จำนวน 15 คำถาม แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

2.2.1 คำถามชี้แนะ (leading question) เป็นคำถามที่สร้างมาจากเนื้อเรื่อง ซึ่งหาข้อสนับสนุนให้แก่ผู้ตอบ เช่น “คู่สามีภรรยาที่มีกระท่อมเล่นสกีบนเขาใช้ไหม” โดยในเนื้อเรื่องมีการเล่นสกี อาจเป็นไปได้ว่าจะมีกระท่อมอยู่บนเขา

2.2.2 คำถามแสดงการยืนยัน (affirmative question) เป็นคำถามที่ไม่มีข้อสนับสนุนหรือความคาดหวังที่ผู้ถามมีต่อผู้ตอบ แต่ทำให้ผู้ตอบเกิดความสงสัย เช่น “โดยปกติเด็กชายชื่อจอร์จจะไปโรงเรียนใช้ไหม”

2.2.3 คำถามที่ให้ทางเลือกที่ผิด (false alternative question) เป็นคำถามที่มีตัวเลือก 2 ตัวที่ลักษณะใกล้เคียงกันแต่ไม่มีตัวเลือกใดที่ถูกต้อง เช่น “คู่สามีภรรยาเลี้ยงสุนัขหรือแมว” ซึ่งไม่มีอยู่ในเนื้อเรื่องทั้งคู่ ดังนั้นเมื่อผู้ตอบเลือกทางใดทางหนึ่งก็จะได้รับคะแนนคล้อยตามสิ่งชี้แนะ

3. การวัดความทรงจำ (free recall) มี 2 ลักษณะ คือ การระลึกความทรงจำในทันที (immediate recall) และการระลึกความทรงจำโดยทิ้งช่วงเวลา (delayed recall)

รูปแบบของคะแนนจากมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ (Gudjonsson, 1997)

1. การระลึกความทรงจำในทันที วัดได้จากการการระลึกเรื่องราวทันที เป็นสิ่งที่แสดงถึงความสนใจ ความตั้งใจ และความสามารถในการจำของผู้ตอบ
2. การระลึกความทรงจำโดยทิ้งช่วงเวลาหลังจาก 50 นาทีถัดไปจากการระลึกความทรงจำในทันที

3. การคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1 (yield 1) หมายถึง จำนวนคำถามชี้นำที่ผู้ตอบยอมคล้อยตามคำถามชี้นำก่อนการให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบ
4. การเปลี่ยนคำตอบ (shif) หมายถึง จำนวนครั้งที่ผู้ตอบเปลี่ยนคำตอบหลังจากให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบ
5. การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 (yield 2) หมายถึง จำนวนคำถามชี้นำที่ผู้ตอบยอมคล้อยตามคำถามชี้นำหลังจากได้ผลป้อนกลับทางลบที่ทำให้เกิดความกดดันจากกระบวนการซักถาม
6. การคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม (total suggestibility) หมายถึง คะแนนรวมของการคล้อยตามคำถามชี้นำทั้งหมด ทั้งคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 และคะแนนการเปลี่ยนคำตอบ

กระบวนการในการถามคำถามชี้นำ

Gudjonsson (1997) อธิบายกระบวนการในการถามคำถามชี้นำไว้ ดังนี้

1. ผู้ซักถามสร้างปฏิสัมพันธ์ก่อนการซักถาม จากนั้นการอ่านเรื่องราวให้ผู้ร่วมการทดลองฟัง ซึ่งควรอ่านให้ช้าและชัดเจน หรืออาจเสนอเรื่องราวราวโดยเทพ ต่อมาให้ผู้ร่วมการทดลองระลึกความทรงจำในทันที
2. ให้ผู้ร่วมการทดลองระลึกความทรงจำโดยทิ้งช่วงเวลา ไว้ประมาณ 50 นาทีหลังจากผู้ร่วมการทดลองฟังเรื่องราว
3. ถามคำถาม 20 ข้อ เมื่อผู้ร่วมการทดลองตอบครบคำถามทั้ง 20 ข้อ จะทำให้ได้คะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1
4. ให้ผลป้อนกลับทางลบ โดยกล่าวว่า “คุณตอบคำถามผิดหลายข้อ จึงจำเป็นต้องทำการตอบคำถามใหม่อีกครั้งหนึ่ง และครั้งนี้ขอให้มีความแม่นยำมากกว่าครั้งแรก”
5. ถามคำถามเดิม 20 ข้อ ผู้ร่วมการทดลองได้คะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ

งานวิจัยในประเทศไทย

รติรัตน์ ไวกนอมสัจย์ (2550) ศึกษาผลของการจัดกระทำกลุ่มเรา-กลุ่มเขาและการจัดกระทำ ความคาดหวังในความสำเร็จต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถาม พบว่าผู้ที่ได้รับความ คาดหวังสูงมีคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 และคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม มากกว่าผู้ที่ได้รับความคาดหวังต่ำ และพบว่าผู้ที่อยู่ในกลุ่มเราเมื่อได้รับความคาดหวังสูงมีคะแนนการ คล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 ไม่แตกต่างจากผู้ที่อยู่ในกลุ่มเขาเมื่อได้รับความคาดหวังสูง แต่พบว่าผู้ที่ อยู่ในกลุ่มเราเมื่อได้รับความคาดหวังสูงมีคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำโดยรวมมากกว่าผู้ที่อยู่ใน กลุ่มเขาเมื่อได้รับความคาดหวังสูง

ภารดี ศิริสุทธิพัฒนา (2550) ศึกษาผลของการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและอารมณ์ต่อ การคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถาม พบว่าบุคคลที่มีอารมณ์ทางลบมีคะแนนการคล้อยตาม คำถามชี้นำครั้งที่ 1 และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวมไม่แตกต่างกับบุคคลที่มีอารมณ์ทางบวก ส่วน บุคคลที่กล้าแสดงออกต่ำมีคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 และการคล้อยตามสิ่งชี้นำ โดยรวมมากกว่าบุคคลที่กล้าแสดงออกสูง นอกจากนี้ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการกล้าแสดงออก อย่างเหมาะสมกับอารมณ์ต่อคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 แต่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างการ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมกับอารมณ์ต่อคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม

งานวิจัยจากต่างประเทศ

Gudjonsson และ Hilton (1989 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1997) แสดงให้เห็นถึงการจัด กระทำความคาดหวังเพื่อเพิ่มหรือลดการคล้อยตามคำถามชี้นำในมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำใน กระบวนการชักถามฉบับที่ 1 ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่จัดกระทำให้ความคาดหวังต่ำหรือไม่ได้ คาดหวังว่าจะตอบคำถามได้ทั้งหมดมีการคล้อยตามคำถามชี้นำมากกว่ากลุ่มความคาดหวังสูง ดังนั้น ความคาดหวังว่าตนจะประสบความสำเร็จในการตอบมีส่วนสำคัญในการเพิ่มหรือลดการคล้อยตาม คำถามชี้นำได้

Smeets, Leppink, Jellic, และ Merckelbach (2009) ทดสอบผลการคล้อยตามสิ่งชี้นำ ของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถามในรูปแบบย่อเปรียบเทียบกับมาตรวัดการ คล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถามในรูปแบบมาตรฐาน โดยผู้วิจัยสุ่มผู้ร่วมการทดลองเข้า 4 เจื่อนไซ ได้แก่ เจื่อนไซมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถามโดยวัดการระลึกความทรง

จำในทันทีและวัดการระลึกความทรงจำโดยทั้งช่วงเวลา เงื่อนไขมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้้นำใน กระบวนการซักถามโดยวัดการระลึกความทรงจำในทันที เงื่อนไขมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้้นำใน กระบวนการซักถามโดยไม่มีการระลึกความทรงจำในทันทีแต่วัดการระลึกความทรงจำโดยทั้งช่วงเวลา ดังนั้นจึงไม่มีการทั้งช่วงเวลา 50 นาทีก่อนตอบคำถาม และเงื่อนไขมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้้นำโดย ทั้งช่วงเวลา 50 นาทีก่อนตอบคำถามแต่ไม่มีการระลึกความทรงจำในทันทีและการระลึกความทรงจำ โดยทั้งช่วงเวลา ผลการศึกษาไม่พบความแตกต่างของคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1 การ คล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวมของทั้งสอง รูปแบบ สรุปได้ว่าคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำไม่ได้รับผลกระทบจากรูปแบบย่อยของกระบวนการ ซักถาม เพราะฉะนั้นรูปแบบย่อยของกระบวนการซักถามนี้จึงเหมาะสำหรับการนำไปใช้ในสถานการณ์ ที่มีเวลาจำกัด

ท่าที่ผู้ซักถาม (Interrogator style)

ความหมายของการสื่อสารระหว่างบุคคล

Brooks และ Heath (1993 อ้างถึงใน Hargie, 2011) กล่าวว่า การสื่อสารระหว่างบุคคล (interpersonal communication) เป็นกระบวนการที่บุคคลแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิด ความรู้สึก ซึ่งกันและกันผ่านข้อความทางวจนภาษา (verbal message) และข้อความทางอวจนภาษา (nonverbal message)

Richmond, McCroskey, และ Payne (1991) ได้อธิบายข้อความทางวจนภาษาและอวจน ภาษาในการสื่อสารระหว่างบุคคล ดังนี้

1. ข้อความทางวจนภาษา เป็นการใช้ภาษาถ้อยคำในการสื่อสาร ดังนั้นภาษาจึงเป็นตัวสื่อ ความหมายระหว่างผู้รับและผู้ส่งสาร
2. ข้อความทางอวจนภาษา เป็นการสื่อสารโดยการแสดงลักษณะท่าทางแต่ปราศจากถ้อยคำ นอกจากนั้นยังมีการใช้ภาษา (language) เพื่อสื่อความหมายโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เช่น ภาษามือ และรหัส มอร์ส เป็นต้น

ปรมะ สตะเวทิน (2538) อธิบายว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลเป็นการสื่อสารที่มีผู้สื่อสาร ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปทำการสื่อสารกันแบบตัวต่อตัว (person-to-person) ในลักษณะที่ผู้ส่งสารและผู้รับ

สามารถแลกเปลี่ยนสารกันได้โดยตรง (direct) กล่าวคือในขณะที่บุคคลหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ส่งสาร บุคคลอื่นจะทำหน้าที่เป็นผู้รับสาร

อรรถวรรณ ปิลาธรณีโอวาท (2554) อธิบายว่า การสื่อสารระหว่างบุคคลแบ่งออกเป็นนัยว่า ผู้ที่ทำการสื่อสารเป็นบุคคล (human) และมีปฏิกริยาโต้ตอบกันอย่างฉับพลันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร

จากนิยามการสื่อสารระหว่างบุคคลข้างต้น สรุปได้ว่าเป็นการสื่อสารของบุคคลอย่างน้อย 2 คน เพื่อถ่ายทอดข้อมูล ความคิด ความรู้สึกของผู้ส่งสารและผู้รับสาร ทั้งในรูปแบบวัจนภาษา และอวัจนภาษาโดยปรากฏในลักษณะตัวต่อตัว ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า การสื่อสารในกระบวนการซักถามนั้นเหมือนกับการสื่อสารระหว่างบุคคลโดยทั่วไป เพราะการสื่อสารระหว่างผู้ซักถามและผู้ถูกซักถามเป็นการสื่อสารที่มีการโต้ตอบผ่านทางวัจนภาษา และอวัจนภาษา อาทิ การใช้เทคนิคสะท้อนกลับ การเน้นย้ำ การปรับเสียง รวมถึงลักษณะที่ทำให้ผู้ถูกซักถามรับรู้ท่าทีของผู้ซักถาม มาประยุกต์ในการสื่อสาร (Swanson, Chamelin, & Territo, 1996)

อวัจนภาษาในกระบวนการซักถาม คือภาษาที่สื่ออารมณ์ ความรู้สึก ความคิดออกมาโดยไม่ใช้ถ้อยคำสามารถเกิดขึ้นโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ และเกิดขึ้นตลอดเวลาที่มีการสื่อสาร สามารถแสดงพร้อมๆกันได้หลายรูปแบบ และสื่อความหมายได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับการตีความของผู้รับสาร (Bunting, 2005 อ้างถึงใน ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร, 2550) แต่อย่างไรก็ตาม การซักถามมีลักษณะใกล้เคียงกับการสัมภาษณ์ในกระบวนการสอบสวน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคการสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำ เช่น การสร้างความพึงพอใจก่อนถามคำถาม การที่ผู้ซักถามเป็นผู้ฟังที่ดี เป็นต้น (Swanson et al., 1996) ดังนั้นผู้วิจัยจึงขออธิบายความแตกต่างระหว่างการสัมภาษณ์และกระบวนการซักถาม เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจเรื่องท่าทีของผู้ซักถามในลำดับต่อไป

ความแตกต่างระหว่างการสัมภาษณ์ (interview) และกระบวนการซักถาม (interrogation)

Inbau, Reid, Buckley, และ Jayne (2001 อ้างถึงใน Gudjonsson & Pearse, 2011) กล่าวว่า การสัมภาษณ์ทางกฎหมายมี 2 ระยะ คือหนึ่งการสัมภาษณ์ที่ปราศจากการกล่าวหา มีวัตถุประสงค์เพื่อรับรู้ประวัติของผู้ถูกสัมภาษณ์ สร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจ จากนั้นจึงเข้าสู่ระยะที่สองเรียกว่า “กระบวนการซักถาม” ประเมินว่าผู้ถูกสัมภาษณ์นั้นกล่าวความจริงหรือไม่

Gordon และ Fleisher (2006) อธิบายว่า การสัมภาษณ์ (the interview) และกระบวนการซักถาม (the interrogation) มีพื้นฐานแตกต่างกัน ดังนี้

การสัมภาษณ์ เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลสองบุคคลขึ้นไปในลักษณะเผชิญหน้า มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมดจากการใช้คำถามปลายเปิดแต่ไม่มีการชี้นำในคำถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีลักษณะการสื่อสารที่ปล่อยไปตามธรรมชาติคือรูปแบบ 5: 95 อธิบายได้ว่าผู้สัมภาษณ์ใช้เวลาเพียงร้อยละ 5 ในการเปิดบทสนทนาและการถามคำถาม ส่วนผู้ถูกสัมภาษณ์ใช้เวลาในการตอบคำถามอีกร้อยละ 95 ดังนั้นหากผู้สัมภาษณ์ใช้เวลาในการถามคำถามมากก็ยิ่งได้รับข้อมูลที่มีการปรุงแต่งมากขึ้น เนื่องจากผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดการเรียนรู้จากคำถามต่างๆว่าควรตอบอย่างไรให้ถูกต้อง

กระบวนการซักถาม มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงและการยอมรับสารภาพของผู้กระทำผิด ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องหาข้อมูลจากการถามคำถามดังเช่นการสัมภาษณ์ แต่ต้องการการยืนยันคำตอบจากข้อมูลที่มีอยู่ การใช้เวลาในการสนทนาจึงมีรูปแบบ 95: 5 คือผู้ซักถามควรใช้เวลาร้อยละ 95 ในการถามคำถาม

Swanson และคณะ (1996) อธิบายว่า ข้อกำหนดทางกฎหมายระบุไม่ให้ซักถามในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ผู้ต้องสงสัยหรือพยาน เนื่องจากกระบวนการซักถามมีคำถามชี้นำที่ก่อให้เกิดการรับสารภาพและการลงโทษผู้กระทำผิด ดังนั้นผู้ซักถามและผู้ต้องสงสัยจึงมีความสัมพันธ์แบบเป็นปรปักษ์มากกว่าการสัมภาษณ์ โดยได้จำแนกให้เห็นความแตกต่างระหว่างการสัมภาษณ์และกระบวนการซักถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1

การเปรียบเทียบลักษณะของการสัมภาษณ์และกระบวนการซักถาม

การสัมภาษณ์	กระบวนการซักถาม
มีวัตถุประสงค์เพื่อการรับรู้ข้อมูล	มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล
ไม่มีการแจ้งเตือนล่วงหน้าหรือขอความยินยอมในการเข้าร่วมการสัมภาษณ์	มีการแจ้งเตือนล่วงหน้าและขอความยินยอมในการเข้าร่วมกระบวนการซักถาม
ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์มีแนวโน้มให้ความร่วมมือ	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซักถามและผู้ถูกซักถามมีแนวโน้มไม่เป็นมิตร
ไม่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลหรือวิตกกังวลเพียงเล็กน้อย	ก่อให้เกิดความวิตกกังวลจากการขึ้นำ
ไม่มีการวางแผนก่อนดำเนินการ	มีการวางแผนก่อนดำเนินการอย่างชัดเจนและครอบคลุม
จัดสภาพแวดล้อมในรูปแบบกึ่งส่วนบุคคล	จัดสภาพแวดล้อมในรูปแบบส่วนบุคคลเท่านั้น

ที่มา: Jacksonville (1981 อ้างถึงใน Swanson et al., 1996)

ลักษณะของกระบวนการซักถาม (interrogation)

Inbau, Reid, Buckley, และ Jayne (2013) อธิบายลักษณะของกระบวนการซักถามไว้ดังนี้

1. ผู้ต้องสงสัยจะไม่ให้ความสนใจกับตนเองยกเว้นเมื่อรู้ว่าผู้ซักถามเกิดความข้องใจ
2. กระบวนการสอบสวนในการค้นหาความจริง ผู้ซักถามควรใช้เทคนิคเริ่มบทสนทนาเพื่อให้ผู้ต้องสงสัยเกิดความเต็มใจที่จะฟังคำถาม
3. เมื่อผู้ต้องสงสัยสามารถทำความเข้าใจและตอบคำถามได้อย่างประจักษ์ชัด แสดงว่ากระบวนการซักถามประสบความสำเร็จ
4. กระบวนการซักถามถูกควบคุมด้วยสภาพแวดล้อม ดังนั้นจึงต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไร้พื้นฐานและปราศจากการรบกวน

5. ผู้ซักถามไม่ควรประเมินหลักฐานทางกายภาพของผู้ต้องสงสัยระหว่างกระบวนการซักถาม เพื่อนำไปสู่การสรุปผลเพียงทางเดียว

6. การจดบันทึกระหว่างกระบวนการซักถามทำให้ผู้ต้องสงสัยเข้าใจว่าคำพูดของตนถูกกล่าวหา

Swanson และคณะ (1996) อธิบายว่า จากขั้นตอนการถามคำถามเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลไปสู่ขั้นตอนการถามคำถามเพื่อการรับสารภาพนั้นได้เพิ่มระดับความยากในกระบวนการตามลำดับ แต่ข้อมูลที่ได้รับก็ยิ่งมีความถูกต้องและความน่าเชื่อถือเพิ่มขึ้น โดยวัตถุประสงค์ของกระบวนการซักถามมี 4 ประการดังนี้

ประการที่ 1 เพื่อรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้อง

ประการที่ 2 เพื่อแยกแยะผู้บริสุทธิ์ออกจากผู้กระทำผิด

ประการที่ 3 เพื่อระบุตัวผู้กระทำผิด

ประการที่ 4 เพื่อการรับสารภาพของผู้กระทำผิด

Gordon และ Fleisher (2006) กล่าวถึงสถานที่สำหรับกระบวนการซักถามว่าควรเป็นห้องทำงานหรือสถานที่ทำการของฝ่ายผู้ซักถาม เนื่องจากบุคคลจะรู้สึกมั่นคงและเกิดการต่อต้านผู้ซักถามเมื่ออยู่ในเขตพื้นที่ของตนเอง เพราะฉะนั้นผู้ต้องสงสัยอาจเกิดการป้องกันตนเองได้เมื่ออยู่ในอาณาเขตของตน รวมถึงการมีผู้ใกล้ชิดหรือผู้ที่ไว้วางใจของผู้ต้องสงสัยอยู่ด้วย ในทางตรงกันข้ามเมื่อผู้ต้องสงสัยเกิดสิ่งรบกวนทางจิตใจหรือกระบวนการทางปัญญาเกี่ยวกับภัยคุกคามจากการถูกลงโทษอาจทำให้บุคคลถูกบังคับควบคุมได้ง่าย

จากที่ยกมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การสัมภาษณ์เป็นการถามคำถามต่อบุคคลที่ยังไม่ใช่ผู้กระทำผิด แต่กระบวนการซักถามเป็นการถามคำถามเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผ่านการชี้แนะ นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมในกระบวนการซักถามที่ระบุไว้เป็นไปในทิศทางเดียวกันคือควบคุมปัจจัยที่อาจส่งอิทธิพลต่อการตอบคำถามของผู้ถูกซักถาม เช่น ระยะห่างระหว่างผู้ซักถามและผู้ถูกซักถาม สิ่งรบกวนกระบวนการทางปัญญา การมีผู้สนับสนุนอยู่ด้วยขณะถูกซักถาม เป็นต้น และการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามนั้นยังมาจากเหตุผลอีกหลายประการซึ่งผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงในหัวข้อถัดไป เรื่องท่าทีของผู้ซักถาม

ท่าที่ผู้ซักถาม

Swanson และคณะ (1996) กล่าวถึงลักษณะของผู้ซักถามที่ดีว่าควรมีความยืดหยุ่นสูง ปราศจากอคติ มีความอดทน และเปิดใจยอมรับข้อมูล อีกทั้งตลอดกระบวนการผู้ซักถามเป็นผู้ควบคุมสถานการณ์ด้วยการเป็นผู้ฟังที่ดี และไม่ควรเยาะเย้ย หรือหัวเราะผู้ถูกซักถามเนื่องจากจะส่งผลเสียต่อกระบวนการซักถามได้

Bartol (1983 อ้างถึงใน Gudjonsson & Lister, 1984) ศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคกระบวนการซักถามตามหลักการทางจิตวิทยา ดังนี้

1. ผู้ซักถามในกระบวนการซักถามเป็นผู้ควบคุมทั้งสถานการณ์การสื่อสารและควบคุมผู้ต้องสงสัย
2. ผู้ซักถามใช้เทคนิคการเพิ่มความตึงเครียดให้กับผู้ต้องสงสัยเพื่อยับยั้งการป้องกันตนเองของผู้ต้องสงสัย
3. ผู้ซักถามต้องแสดงออกถึงความมั่นใจตลอดกระบวนการซักถาม

Gudjonsson และ Lister (1984) กล่าวว่า ท่าที่ของผู้ซักถามที่แตกต่างกันก่อให้เกิดระดับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะที่แตกต่างกันได้เนื่องจากการก่อให้เกิดระยะห่างระหว่างจิต เมื่อผู้ซักถามไม่เป็นมิตรทำให้เพิ่มระยะห่างระหว่างจิต (psychological distance) โดยผู้ถูกซักถามถูกรอบงำด้วยสภาวะอารมณ์ของตนเอง ซึ่งเกิดความวิตกกังวล ความไม่แน่นอน การรับรู้ถึงการขาดอำนาจ ดังนั้นผู้ตอบจะพยายามจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซักถามมากกว่าจดจ่อกับการตอบคำถามให้ถูกต้อง ทำให้เพิ่มการเปลี่ยนคำตอบได้

Schooler และ Loftus (1986 อ้างถึงใน Baxter, Boon, & Marley, 2006) กล่าวว่า การรับรู้ที่ไม่ตรงกันระหว่างความทรงจำของตนกับข้อมูลที่ถูกชี้แนะระหว่างการซักถามทำให้ผู้ถูกซักถามพยายามจัดการกับอารมณ์และสถานการณ์ โดยเฉพาะในผู้ถูกซักถามที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ดังนั้นผู้ถูกซักถามที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะระบุลักษณะที่ไม่เป็นมิตรว่าไม่ใช่ความผิดของตน แต่จะตัดสินว่ามีสิ่งผิดปกติกกับผู้ซักถาม ซึ่งส่งผลให้ไม่เชื่อถือในตัวผู้ซักถามมากกว่าผู้ถูกซักถามที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำที่ตำหนิตนเองว่าเป็นความผิดของตน

โดยสรุปจากเทคนิคในกระบวนการซักถามข้างต้น มีวิธีการเพื่อรับข้อมูลที่เด่นชัดจากผู้ต้องสงสัยอีกประการคือการสร้างระยะห่างระหว่างผู้ซักถามและผู้ต้องสงสัย ซึ่งระยะห่างดังกล่าวอาจสร้างความกดดันบางอย่างให้กับผู้ต้องสงสัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำให้เกิดความอ่อนไหวไหวต่อการถูกชี้แนะ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Gudjonsson และ Mackeith (1983 อ้างถึงใน Gudjonsson &

Lister, 1984) กล่าวถึงอิทธิพลของระยะห่างทางจิตว่า บุคคลที่รายงานว่ามียุทธศาสตร์ห่างระหว่างตนเองและผู้ซักถามมาก อ่อนไหวต่อการถูกขี้นกว่าบุคคลที่รายงานว่ามียุทธศาสตร์ห่างระหว่างตนเองและผู้ซักถามน้อยหรือไม่มีเลย

Bain และ Baxter (2000) ศึกษาอิทธิพลของท่าทีผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม โดยผู้ซักถามเพศหญิงจำนวน 1 คน แสดงท่าทีของผู้ซักถามทั้ง 2 เจเนอไซ คือผู้ซักถามที่มีท่าทีเป็นมิตร (friendly) และผู้ซักถามที่มีท่าทีไม่เป็นมิตร (abrupt) มีรายละเอียดดังนี้

1. ท่าทีเป็นมิตร ผู้ซักถามยิ้มแย้มเมื่อผู้ร่วมการทดลองเข้ามาในห้อง กล่าวขอบคุณสำหรับการมีส่วนร่วม, เริ่มบทสนทนาก่อนกระบวนการซักถาม และสบตาผู้ร่วมการทดลองตลอดกระบวนการซักถาม

2. ท่าทีไม่เป็นมิตร ผู้ซักถามไม่ยิ้ม ไม่ตอบสนองทางใบหน้าเมื่อผู้ร่วมการทดลองตอบถูก แสดงอาการรำคาญ และสบตาผู้ร่วมการทดลองตลอดกระบวนการซักถาม

Baxter และ Boon (2000) ศึกษาความแตกต่างของระยะห่างทางสังคม (social distance) ระหว่างผู้ซักถามและผู้ถูกซักถามในกระบวนการให้ผลป้อนกลับทางลบ โดยมีผู้ซักถามเพศชายและหญิงรวม 12 คน จัดกระทำท่าทีของผู้ซักถาม 3 ลักษณะ แบ่งเป็นลักษณะละ 4 คน ดังนี้

1. ท่าทีเป็นมิตร มีเจตคติที่ดีต่อผู้ร่วมการทดลอง มีลักษณะเป็นมิตรโดยทั่วไป เช่น สุภาพ อดทน เป็นที่ชื่นชอบ สนับสนุน อบอุ่น และเข้าอกเข้าใจ

2. ท่าทีเข้มงวด มีพลัง เด็ดเดี่ยว มีลักษณะมั่นใจและกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมในระดับที่รุนแรงกว่าท่าทีเป็นกลาง เช่น หงุดหงิด เคร่งครัด

3. ท่าทีเป็นทางการ มีเจตคติที่เป็นกลางและแสดงออกอย่างเป็นทางการ

Baxter, Jackson, และ Bain (2003) ศึกษาอิทธิพลของท่าทีผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถามในเจเนอไซผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง (high self-esteem) และเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ (low self-esteem) โดยแบ่งท่าทีของผู้ซักถามเป็น 2 ลักษณะ คือผู้ซักถามที่มีท่าทีเป็นมิตรและผู้ซักถามที่มีท่าทีไม่เป็นมิตร ซึ่งจัดกระทำท่าทีผู้ซักถามตามการศึกษาของ Bain และ Baxter (2000)

Bain, Baxter, และ Fellowes (2004) ศึกษาท่าทีของผู้ซักถามแบบเป็นมิตรและแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามในเงื่อนไขการเตือนให้เกิดความรอบคอบในการตอบคำถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม โดยผู้ซักถามเป็นเพศหญิง จำนวน 2 คน จัดกระทำท่าทีแบบเป็นมิตร จำนวน 1 คน และแบบไม่เป็นมิตร จำนวน 1 คน

Baxter และคณะ (2006) ศึกษาผู้ซักถามที่มีท่าทีเป็นมิตรและผู้ซักถามที่มีท่าทีไม่เป็นมิตร ในเงื่อนไขผู้ถูกซักถามที่ได้รับการเตือนและไม่ได้รับการเตือนให้ตอบอย่างรอบคอบ โดยผู้ซักถามเป็นเพศชายจำนวน 1 คน และเพศหญิงจำนวน 5 คน ซึ่งผู้ซักถาม 4 คนแสดงท่าทีทั้งแบบเป็นมิตรและเป็นทางการ ส่วนผู้ซักถามอีก 2 คน แสดงท่าทีแบบใดแบบหนึ่ง

Sondhi และ Gupta (2005) ศึกษาท่าทีของผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามและความทรงจำ โดยผู้ซักถามเป็นเพศหญิงจำนวน 6 คน ฝึกอบรมการแสดงท่าทางและแสดงบทบาทสมมติก่อนการทดลองจริง โดยจัดกระทำท่าทางแบบเป็นมิตร เป็นกลางและไม่เป็นมิตร แบบละ 2 คน

การศึกษาท่าทีของผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะของประเทศไทย โดย ขวัญจิตต์ นรากร พิจิตร (2550) จัดกระทำผู้ซักถามเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน แต่ละคนแสดงท่าทีทั้ง 3 ลักษณะ ได้แก่ เป็นมิตร เป็นทางการ และไม่เป็นมิตร ซึ่งตรวจสอบการตีความหมายภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำของกลุ่มตัวอย่างว่าแตกต่างไปจากการศึกษาของต่างประเทศหรือไม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างรับรู้ภาษาที่ไม่ใช้ถ้อยคำส่วนใหญ่ตรงกับข้อมูลจากต่างประเทศ ดังนั้นการจัดกระทำในด้านกิริยาท่าทาง สีหน้า น้ำเสียง การสนทนา และการตอบสนองโดยแสดงท่าทางเหล่านี้ตลอดการทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ซักถามท่าทีเป็นมิตร (friendly)

- กิริยาท่าทาง ผ่อนคลาย เป็นกันเอง
- สีหน้า ยิ้มแย้มแจ่มใส ดูอารมณ์ดี
- น้ำเสียงอารมณ์ดี เป็นกันเอง มีเสียงสูงเสียงต่ำ
- การสนทนา ผ่อนคลาย เป็นกันเอง
- การตอบสนองต่อผู้ร่วมการทดลอง สนใจสิ่งที่คุณร่วมการทดลองพูดหรือถาม และตอบสนองต่อผู้ร่วมการทดลองทุกอย่าง

2. ผู้ซักถามท่าทีเป็นทางการ (formal)

- กิริยาท่าทางนิ่งๆ สุภาพ เป็นทางการ
 - สีหน้านิ่ง ยิ้มเล็กน้อยตามมารยาท
 - น้ำเสียงเรียบๆ
 - การสนทนา สุภาพ เป็นแบบแผน
 - การตอบสนองต่อผู้ร่วมการทดลอง ตอบสนองต่อผู้ร่วมการทดลองตามสมควร
3. ผู้ชักถามท่าที่ไม่เป็นมิตร (unfriendly)
- กิริยาท่าทาง แข็งกร้าว ทำเสียงดัง
 - สีหน้าหงุดหงิด บึ้งตึง แสดงความรำคาญ
 - น้ำเสียง เสียงดังและเสียงแข็ง
 - การสนทนา ไม่สุภาพ ต่อว่า และข่มขู่ผู้ร่วมการทดลอง
 - การตอบสนองต่อผู้ร่วมการทดลอง ไม่ใส่ใจ ไม่ตอบสนองต่อผู้ร่วมการทดลองเลย

ในการศึกษาท่าทีของผู้ชักถามในกระบวนการชักถามที่ได้อธิบายไว้ในงานของ Bain และ Baxter (2000), Baxter และ Boon (2000), Baxter และคณะ (2003), Bain และคณะ (2004), Baxter และคณะ (2006), Sondhi และ Gupta (2005) และการศึกษาของ ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร (2550) นั้น ผลการศึกษาจะกล่าวต่อไปในส่วนของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับท่าทีของผู้ชักถาม

งานวิจัยในประเทศไทย

งานวิจัยที่จะกล่าวต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับท่าทีของพนักงานสอบสวนต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ ส่งผลต่อกระบวนการสอบสวน อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในประเทศไทยที่ศึกษาท่าทีของพนักงานสอบสวนต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการสอบสวน ได้แก่ งานวิจัยของ ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร (2550)

คมวุฒิ จงบุญวัฒนา (2548) ศึกษาวิธีการสื่อสารของพนักงานสอบสวนที่ใช้ในการรับแจ้งความร้องทุกข์ จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยทำการสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก (in-depth interview) พนักงานสอบสวนสถานีตำรวจปทุมวัน พบว่าการใช้อัจฉริยะภาษาของพนักงานสอบสวนส่วนมากไม่ค่อยมีการเคลื่อนไหวประกอบ มีการแสดงสีหน้าเป็นมิตรยิ้มแย้มแจ่มใส แต่จะไม่แสดงออกมากต้องอยู่ในอาการสำรวม ในการเว้นระยะห่างในการรับแจ้งความจะใช้วิธีการนั่งตรงข้ามคนละฝั่งและมีโต๊ะอยู่

ตรงกลางเพื่อทำการสอบสวน การใช้น้ำเสียงพบว่าพนักงานสอบสวนใช้น้ำเสียงเรียบเฉยน่าเชื่อถือ และแสดงความเห็นอกเห็นใจบ้าง ส่วนผลการวิจัยเชิงปริมาณโดยการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) จากประชาชนผู้มาแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจปทุมวัน พบว่าการสื่อสารของพนักงานสอบสวนที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ การกล่าวทักทายของพนักงานสอบสวน การใช้สรรพนามแทนตัวผู้รับบริการว่า “คุณ” และการใช้วัจนภาษาของพนักงานสอบสวน ได้แก่ กิริยาท่าทาง การแสดงสีหน้า การใช้สายตามองผู้รับบริการ การใช้ระยะห่าง และการใช้น้ำเสียง ส่วนการสื่อสารของพนักงานสอบสวนที่กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ การใช้สรรพนามแทนตัวพนักงานสอบสวนว่า “ผม” และการแต่งกายของพนักงานสอบสวน

วิชชุตา อิศรานูวรรธน์ (2552) ศึกษาเรื่องเหยื่อข่มขืนหญิงในโลกทัศน์ของพนักงานสอบสวนชายจากการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (documentary study) และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) พนักงานสอบสวนชายที่มีประสบการณ์ในการรับแจ้งความคดีข่มขืน ในสถานีตำรวจนครบาล และหญิงที่ตกเป็นเหยื่อข่มขืน ผลการศึกษาพบว่าพนักงานสอบสวนชายมีความเข้าใจหญิงที่ตกเป็นเหยื่อข่มขืนในเชิงลบมากกว่าเชิงบวก จึงส่งผลกระทบต่อคดีของพนักงานสอบสวนที่มีต่อหญิงที่ตกเป็นเหยื่อข่มขืนในเชิงลบ ทำให้การอำนวยความสะดวกยังไม่ดีพอเท่าที่ควร ทั้งนี้เห็นได้จากการใช้ถ้อยคำในการสอบสวนที่ก่อให้เกิดความท้อใจจึงไม่อยากให้ถ้อยคำ รวมทั้งการเสนอทางเลือกอื่นมากกว่าการดำเนินคดี

ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร (2550) ศึกษาผลของท่าทีของผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม โดยมีผู้ซักถามเพศชาย จำนวน 3 คน แต่ละคนแสดงท่าทีทั้ง 3 ลักษณะตลอดการทดลอง ได้แก่ ท่าที่เป็นมิตร ท่าที่เป็นทางการ และท่าที่ไม่เป็นมิตร ผลการศึกษา พบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร คล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 1 คล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 และคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม มากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นทางการ คล้อยตามสิ่งชี้แนะไม่แตกต่างกับผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ท่าทีของผู้ซักถามมีความสำคัญต่อกระบวนการซักถามเป็นอย่างยิ่ง หากผู้ซักถามมีท่าทีไม่เป็นมิตรส่งผลให้ประสิทธิภาพจากกระบวนการซักถามยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

งานวิจัยจากต่างประเทศ

Bain และ Baxter (2000) ศึกษาอิทธิพลของท่าที่ผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม โดยมาตรวจวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามฉบับที่ 1 ซึ่งมีเงื่อนไขการทดลองเกี่ยวกับท่าที่ของผู้ซักถาม 2 ลักษณะ คือผู้ซักถามที่มีท่าที่เป็นมิตร และผู้ซักถามที่มีท่าที่ไม่เป็นมิตร ผลการศึกษาพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามที่มีท่าที่ไม่เป็นมิตรมีคะแนนการเปลี่ยนคำตอบและคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวมมากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามที่มีท่าที่เป็นมิตร

Baxter และ Boon (2000) จัดกระทำท่าที่ผู้ซักถาม 3 แบบ คือ ท่าที่เป็นมิตร ท่าที่เป็นทางการ และท่าที่เข้มงวด ในระหว่างการให้ผลป้อนกลับทางลบ ผลพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามที่เข้มงวดมีคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบ มากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามเป็นมิตร เนื่องจากความอ่อนไหวต่อแรงกดดันและอิทธิพลจากผลป้อนกลับทางลบ

Baxter และคณะ (2003) ศึกษาอิทธิพลของท่าที่ผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม ในเงื่อนไขผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงและเงื่อนไขผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ พบว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามมากกว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง แต่ไม่พบอิทธิพลหลักของท่าที่ผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม นอกจากนั้นยังพบว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงในเงื่อนไขผู้ซักถามที่มีท่าที่เป็นมิตรมีคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบมากกว่าในเงื่อนไขไม่เป็นมิตร อธิบายได้ว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงสามารถต้านทานแรงกดดันจากกระบวนการซักถาม นอกจากนั้นยังสามารถต้านทานระยะห่างระหว่างจิตเมื่อเผชิญกับผู้ซักถามที่ไม่เป็นมิตร

Bain และคณะ (2004) ศึกษาท่าที่ของผู้ซักถามแบบเป็นมิตรและแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามในเงื่อนไขการเตือนให้เกิดความรอบคอบในการตอบคำถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม ผลพบอิทธิพลหลักของท่าที่ผู้ซักถามต่อการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 1 และการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม โดยพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรคล้อยตามคำถามชี้แนะมากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร และพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามที่ไม่เป็นมิตรเมื่อไม่ได้รับการเตือนคล้อยตามสิ่งชี้แนะมากกว่าเมื่อได้รับการเตือน และผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามที่เป็นมิตรเมื่อได้รับการเตือนคล้อยตามคำถามชี้แนะมากกว่าเมื่อไม่ได้รับการเตือน

Baxter และคณะ (2006) ศึกษาท่าทีของผู้ชักถามที่เป็นมิตรและไม่เป็นมิตรในเงื่อนไขผู้ถูกชักถามที่ได้รับการเตือนและเงื่อนไขผู้ถูกชักถามที่ไม่ได้รับการเตือนให้ตอบอย่างรอบคอบต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ พบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามไม่เป็นมิตรและไม่ได้รับการเตือนมีคะแนนการเปลี่ยนคำตอบมากกว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามไม่เป็นมิตรและได้รับการเตือน และมากกว่าเงื่อนไขผู้ชักถามที่เป็นมิตรทั้งที่ได้รับการเตือนและไม่ได้รับการเตือน จากผลการศึกษาอธิบายว่าเมื่อเผชิญกับผู้ชักถามที่ไม่เป็นมิตรทำให้เพิ่มแรงกดดันและระยะห่างระหว่างจิตในกระบวนการการชักถาม ดังนั้นจึงเพิ่มความวิตกกังวลจึงส่งผลให้คล้อยตามสิ่งชี้แนะ

Sondhi และ Gupta (2005) ศึกษาท่าทีของผู้ชักถาม 3 ลักษณะ คือท่าที่เป็นมิตร ท่าที่เป็นกลาง และท่าที่ไม่เป็นมิตรต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะและความจำ ผลพบว่าผู้ชักถามท่าที่เป็นกลางก่อให้เกิดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะไม่แตกต่างจากผู้ชักถามท่าที่เป็นมิตร ส่วนผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามท่าที่ไม่เป็นมิตรคล้อยตามคำถามชี้แนะมากกว่าเงื่อนไขผู้ชักถามท่าที่เป็นกลาง เนื่องจากความไม่เป็นมิตรทำให้ผู้ถูกชักถามรับรู้ถึงการขาดอำนาจและการควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างการชักถามจึงพยายามทำตามความคาดหวังของผู้ชักถาม นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามท่าที่เป็นกลางระลึกความทรงจำได้ดีกว่าอีกสองเงื่อนไข

การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem)

Rosenberg (1979) กล่าวว่า การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึงการประเมินตนเองในทางบวกหรือทางลบ เมื่อบุคคลมีลักษณะมั่นใจในตนเองสูงไม่ควรยึดติดภายใต้เงื่อนไขความสามารถ ความดีเลิศของตน การกดขี่ที่ถูกเหยียดหยามบุคคลอื่น แต่ควรให้ความสำคัญกับการยอมรับนับถือตนเองและมองตนเองว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าและมีประโยชน์

Myers (2010) อธิบายว่า การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นความรู้สึกโดยรวมของตนเองที่ใช้ในการประเมินลักษณะ และความสามารถของตนเอง ถูกกำหนดโดยอิทธิพลหลายอย่าง รวมถึงการเปรียบเทียบอัตลักษณ์ทางสังคมของเราที่รับรู้ได้จากคนอื่นประเมินตัวเราหรือประสบการณ์ความสำเร็จและความล้มเหลวของเรา

Baumeister, Tice, และ Hutton (1989 อ้างถึงใน Campbell, Rudich, & Sedikides, 2002) กล่าวว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมองตนเองในเชิงบวก มีความมั่นใจในตนเองสูงมากกว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำ ในทางเป็นจริงแล้วพบว่าบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำเชื่อว่าตนเองมีความสามารถแต่ขาดความมั่นใจในตนเอง

Martens, Greenberg, และ Allen (2008) แบ่งการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตามระยะเวลา ได้สองแบบ คือการเห็นคุณค่าในตนเองแบบสภาวะ (state self-esteem) นั้นเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นอย่างทันที ส่วนการเห็นคุณค่าในตนเองแบบลักษณะ (trait self-esteem) เป็นแนวโน้มของบุคคลที่รู้สึกมีคุณค่าในระยะยาว

McGroarty และ Baxter (2009) อธิบายว่าการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีความเชื่อมโยงกับการคล้อยตามสิ่งชี้นำ และเพิ่มการเปลี่ยนคำตอบเนื่องจากผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำระลึกถึงเหตุการณ์ได้ยากและไม่มั่นใจในคำตอบ โดยมีหลักฐานพบว่าผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีคะแนนการระลึกความทรงจำน้อยกว่าผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง (Bain et al., 2004) แต่การศึกษาของ Baxter และคณะ (2003) ไม่พบความแตกต่างของการระลึกความทรงจำระหว่างผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงและต่ำ ส่วนการศึกษาอื่นๆพบความสัมพันธ์ระหว่างการเห็นคุณค่าในตนเองกับการเปลี่ยนคำตอบ ได้รับอิทธิพลมาจากแรงกดดันระหว่างกระบวนการซักถาม ซึ่งทำให้เพิ่มระยะห่างระหว่างจิตระหว่างผู้ซักถามและผู้ถูกซักถาม ดังนั้นผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะทำตามความคาดหวังของผู้ซักถามและพยายามจัดการกับสถานการณ์ (Baxter & Boon, 2000; Gudjonsson, 2003; Gudjonsson & Lister, 1984) ในขณะที่ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงไม่เชื่อถือในตัวผู้ซักถามและพยายามต้านทานแรงกดดันระหว่างกระบวนการซักถาม (Gudjonsson & Lister, 1984)

Gudjonsson และ Lister (1984) พบว่าเมื่อผู้ถูกซักถามรับรู้ว่าคุณค่าความสามารถ ขาดอำนาจและขาดการควบคุมสถานการณ์ในกระบวนการซักถาม ซึ่งหมายรวมถึงการเห็นคุณค่าในตนเองขณะที่รับรู้ว่าคุณค่ามีเท่าที่รุนแรง มีความสามารถและมีอำนาจ ส่งผลให้เกิดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ

จากข้างสรุปได้ว่า การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามสามารถต้านทานระยะห่างระหว่างจิตที่เกิดจากระบวนการซักถามได้ ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำพยายามจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้ซักถามจึงทำตามความคาดหวังของผู้ซักถาม ตรงข้ามกับผู้เห็นคุณค่าในตนเองสูงสามารถต้านทานแรงกดดันจากผู้ซักถามได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

Baxter และคณะ (2003) ทำการศึกษาอิทธิพลของท่าทีผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำ พบว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 คะแนนการเปลี่ยนคำตอบ และคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวมมากกว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง เนื่องจากผู้ถูกซักถามที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำไวต่อ

แรงกดดันในกระบวนการซักถามและพยายามจัดการกับระยะห่างระหว่างจิตเมื่อต้องเผชิญกับผู้ซักถามที่มีท่าทีไม่เป็นมิตร

Bain และคณะ (2004) ศึกษาท่าทีของผู้ซักถามแบบเป็นมิตรและแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามในเงื่อนไขการเตือนให้เกิดความรอบคอบในการตอบคำถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ผลการศึกษาพบว่าผู้ร่วมการทดลองที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีคะแนนการเปลี่ยนคำตอบมากกว่าผู้ที่มีการเห็นคุณค่าในตนเองสูง เนื่องจากผู้ที่รายงานว่าตนเห็นคุณค่าในตนเองต่ำอ่อนไหวต่อการแรงกดดันและไวต่อระยะห่างระหว่างจิตในกระบวนการซักถาม

Nurmoja และ Bachmann (2008) ศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเอง ความวิตกกังวล และลักษณะบุคลิกภาพห่าองค์ประกอบต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม โดยทำการศึกษากับผู้ร่วมการทดลองชาวเอสโตเนียทำมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามฉบับที่ 2 ซึ่งพัฒนาเป็นภาษาเอสโตเนีย ผลการศึกษาพบว่าผู้ร่วมการทดลองที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 และคะแนนการเปลี่ยนคำตอบมากกว่าผู้ร่วมการทดลองที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง

Drake, Bull, และ Boon (2008) ศึกษาอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองและประสบการณ์ทางลบในชีวิตของผู้ถูกซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม พบว่าผู้ถูกซักถามที่รายงานว่าไม่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตมีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะสูงทั้งคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม เนื่องจากการให้ผลป้อนกลับทางลบส่งผลให้เกิดการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 ส่วนคะแนนการเปลี่ยนคำตอบเป็นผลมาจากผู้ถูกซักถามที่รายงานว่าไม่มีประสบการณ์ทางลบในชีวิตต้องการเป็นที่ชื่นชอบของผู้ซักถามจึงทำตามความคาดหวังของผู้ซักถามหลังจากได้รับผลป้อนกลับทางลบ แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษาไม่พบอิทธิพลหลักของการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามคำถามชี้แนะ

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสำคัญ เนื่องจากการเห็นคุณค่าในตนเองส่งผลต่อการประเมินลักษณะและความสามารถของตนเอง รวมถึงระดับการศึกษา คุณค่าในตนเองเมื่อประสบภัยคุกคามหรือความล้มเหลวในชีวิต ดังนั้นในกระบวนการซักถามนั้น การเห็นคุณค่าในตนเองจึงมีผลต่อระดับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อต้องเผชิญกับท่าทีของผู้ซักถามที่แตกต่างกัน ระดับการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามทำให้ต้านทานต่อแรงกดดันและจัดการกับระยะห่างระหว่างจิตที่เกิดขึ้นในกระบวนการซักถามแตกต่างกัน งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษา

ถึงอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามและท่าทีของผู้ซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ
ในกระบวนการซักถาม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงอิทธิพลของท่าทีผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามต่อการ
คล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถลดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาดในการ
สอบสวนได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

หมายถึง ผู้ร่วมการทดลองมีการตอบคำถามชี้แนะและเปลี่ยนคำตอบหลังจากได้รับผล
ป้อนกลับทางลบ โดยคะแนนในส่วนต่างๆ มีดังนี้

1. การระลึกความทรงจำในทันที หมายถึง คะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองสามารถเขียนได้ตรงกับ
บทวิจากรเรื่องในมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม โดยผู้ร่วมการทดลองจะได้รับ
1 คะแนนเมื่อเขียนการระลึกโดยอิสระได้ตรงตามวิจากรเรื่อง ซึ่งค่ามากที่สุดที่ผู้ตอบสามารถระลึกได้
คือ 40 วลี เท่ากับ 40 คะแนน
2. การระลึกความทรงจำโดยทิ้งช่วงเวลา หมายถึง คะแนนจากการเขียนได้ตรงกับวลีใน
มาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม 50 นาทีถัดไปหลังจากการระลึกความทรงจำ
ในทันที โดยค่ามากที่สุดที่ผู้ตอบสามารถระลึกได้เท่ากับ 40 คะแนน

จากงานวิจัย Smeets และคณะ (2009) ทดสอบผลการคล้อยตามสิ่งชี้แนะของมาตรวัดการ
คล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามรูปแบบย่อกับรูปแบบมาตรฐาน ผลการศึกษาไม่พบความ
แตกต่างของคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 การเปลี่ยน
คำตอบ และคะแนนรวมการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวมในทั้งสองรูปแบบ นอกจากนั้นยังไม่พบอิทธิพล
หลักของการทิ้งช่วงเวลาก่อนตอบคำถามกับการระลึกความทรงจำต่อคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ
ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้จึงไม่มีการทิ้งช่วงเวลา 50 นาทีและไม่มีการระลึกความทรงจำโดยการทิ้งช่วงเวลา

3. การคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1 หมายถึง คะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองยอมเชื่อตามคำถามชี้นำก่อนการให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบ โดยค่าคะแนนมีค่าตั้งแต่ 0-15 คะแนน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การคล้อยตามคำถามชี้นำ ได้รับคะแนนเมื่อตอบว่า

- “ใช่”
- “ใช่แน่นอน”
- “อาจจะ”
- “เป็นไปได้”
- “คิดว่าเป็นเช่นนั้น”
- “คิดว่าเป็นเช่นนั้นแน่นอน”
- หากผู้ร่วมการทดลองตอบว่า “ใช่แต่ไม่แน่ใจ” ผู้ซักถามต้องพยายามพูดเพื่อให้ได้คำตอบที่ชัดเจนเพียงคำตอบเดียว

3.2 การคล้อยตามคำถามที่ให้เลือกทางที่ผิด จะได้รับคะแนนเมื่อตอบข้อใดข้อหนึ่งจากทางเลือก โดยคำตอบที่จะไม่ได้รับคะแนนเมื่อตอบว่า

- “ฉันจำไม่ได้”
- “ในเรื่องราวไม่ได้กล่าวถึง”
- “ไม่”
- “ไม่รู้”
- “ไม่แน่ใจ”

4. การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 หมายถึง คะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองยอมเชื่อตามคำถามชี้นำหลังจากได้ผลป้อนกลับทางลบที่ทำให้เกิดความกดดันจากกระบวนการซักถาม โดยมีค่าคะแนนตั้งแต่ 0-15 คะแนน

5. การเปลี่ยนคำตอบ หมายถึง คะแนนที่ผู้ร่วมการทดลองเปลี่ยนคำตอบตามข้อมูลป้อนกลับทางลบภายหลัง 20 คำถามของการชี้นำครั้งที่ 1 ซึ่งผู้ซักถามกล่าวว่า “คุณตอบคำถามผิดหลายข้อ จึงจำเป็นต้องทำการตอบคำถามใหม่อีกครั้งหนึ่ง และครั้งนี้ขอให้ความแม่นยำมากกว่าครั้งแรก” โดยมีค่าคะแนนตั้งแต่ 0-20 คะแนน มีรายละเอียดดังนี้

ได้รับคะแนนเมื่อตอบว่า

- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ใช่” เป็น “ไม่ใช่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ไม่รู้” เป็น “ใช่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ใช่” เป็น “ไม่ได้ระบุไว้ในเรื่อง”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ไม่ใช่” เป็น “อาจจะ”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “จำไม่ได้” เป็น “ใช่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ไม่รู้” เป็น “คำตอบใดคำตอบหนึ่ง”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “คำตอบใดคำตอบหนึ่ง” เป็น “จำไม่ได้”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ไม่ได้ระบุไว้ในเรื่อง” เป็น “คำตอบใดคำตอบหนึ่ง”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “คิดอย่างนั้น” เป็น “ไม่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “อาจจะ” เป็น “ไม่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “คาดว่าเป็นอย่างนั้น” เป็น “ไม่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ใช่” เป็น “ไม่คิดว่าจะเป็นอย่างนั้น”

ไม่ได้รับคะแนนเมื่อตอบว่า

- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ไม่แน่ใจ” เป็น “ไม่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ไม่รู้” เป็น “ไม่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ใช่” เป็น “แน่นอน”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “เป็นไปได้” เป็น “ใช่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “จำไม่ได้” เป็น “ไม่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “อาจจะ” เป็น “ใช่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “คิดอย่างนั้น” เป็น “ใช่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ไม่ได้ระบุในเรื่อง” เป็น “ไม่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ใช่ทั้งสอง” เป็น “ใช่”
- เมื่อเปลี่ยนคำตอบจาก “ใช่” เป็น “คิดอย่างนั้น”

6. คะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม หมายถึง ผลรวมของคะแนนการคล้อยตามคำถาม ชี้นำครั้งที่ 1 และคะแนนการเปลี่ยนคำตอบ โดยมีค่าคะแนนตั้งแต่ 0-35 คะแนน

ในการวิจัยครั้งนี้ การคล้อยตามสิ่งชี้นำ หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถาม ที่พัฒนาจากมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถามของ Gudjonsson (1997) โดยผู้วิจัยและนางสาวธนัชพร วุฒิพงศ์

ทำที่ผู้ชักถาม

ผู้วิจัยสร้างแบบสำรวจความคิดเห็นที่กระตุ้นความเชื่อเด่นชัดถึงกิริยาท่าทางและคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ชักถามแบบเป็นมิตรและแบบไม่เป็นมิตร เพื่อนำกิริยาท่าทางมาจัดกระทำเป็นท่าที่ผู้ชักถามและเพื่อนำคำคุณศัพท์มาตรวจสอบการจัดกระทำในขั้นทดลอง โดยรายละเอียดจะกล่าวถึงต่อไปในวิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ ผู้ชักถามเป็นเพศหญิง จำนวน 4 คน อายุระหว่าง 25 –27 ปี แสดงท่าที่เป็นมิตร จำนวน 2 คน และแสดงท่าที่ไม่เป็นมิตร จำนวน 2 คน โดยผู้ชักถามทั้งหมดได้รับการฝึกอบรมและแสดงบทบาทสมมติก่อนการทดลองจริง และแสดงท่าทางเหล่านี้ตลอดกระบวนการทดลอง ดังนี้

1. ผู้ชักถามแบบเป็นมิตร
 - พูดจาไพเราะ
 - คุยเก่ง
 - สบตาตรงไปตรงมา
 - ร่าเริงแจ่มใส
 - แต่งกายสุภาพ
 - น้ำเสียงนุ่มนวล
 - อธิบายซ้ำๆ
 - ถามความพร้อมก่อนการทดลอง
 - สนใจผู้ร่วมการทดลอง
 - ผ่อนคลาย
2. ผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตร
 - หน้าบึ้ง
 - พูดจาไม่สุภาพ
 - ไม่รับฟังผู้ร่วมการทดลอง
 - บังคับ
 - สายตาไม่เป็นมิตร
 - แต่งกายไม่เรียบร้อย

- น้ำเสียงห้วน
- โหมโห่ง่าย
- เปื้อน่าย
- ข่มขู่ต่อว่า

หลังจบกระบวนการทดลอง ตรวจสอบการจัดกระทำในชั้นทดลองโดยผู้ร่วมการทดลอง ประเมินคำคุณศัพท์ว่าผู้ซักถามตนมีท่าทีแบบใด

- ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบเป็นมิตรมากกว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร
- ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรมากกว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบเป็นมิตร

นอกจากนั้น ผู้วิจัยเพิ่มการตรวจสอบการจัดกระทำโดยให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินว่าผู้ซักถามตนมีท่าทีแบบใด

- ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร ประเมินว่าผู้ซักถามตนมีท่าทีเป็นมิตร
- ผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร ประเมินว่าผู้ซักถามตนมีท่าทีไม่เป็นมิตร

การเห็นคุณค่าในตนเอง

หมายถึง บุคคลที่ใช้ความรู้สึกโดยรวมเพื่อประเมินลักษณะและความสามารถที่เกิดจากการรับรู้ประสบการณ์ที่ผ่านมาของตนเอง (ธนรักษ์ คุณศรีรักษ์สกุล, 2554)

ในการวิจัยครั้งนี้ การเห็นคุณค่าในตนเอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่ ธนรักษ์ คุณศรีรักษ์สกุล เรียบเรียงและพัฒนามาจากมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ (Rosenberg, 1965 อ้างถึงใน ธนรักษ์ คุณศรีรักษ์สกุล, 2554)

ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

- ท่าทีของผู้ซักถาม
 - เป็นมิตร
 - ไม่เป็นมิตร

ตัวแปรกำกับ

- การเห็นคุณค่าในตนเอง

ตัวแปรตาม

- การคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม
 - การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1
 - การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2
 - การเปลี่ยนคำตอบ
 - การคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม

สมมติฐานการวิจัย

จากการทบทวนทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้แนวทางในการสร้างสมมติฐานทั้ง 4 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

ตามรูปแบบของ Gudjonsson และ Clark (1986 อ้างถึงใน Gudjonsson, 1997) นั้นการคล้อยตามสิ่งชี้นำขึ้นอยู่กับกลวิธีการเผชิญปัญหาของแต่ละบุคคลเมื่อต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน ความไว้วางใจ และความคาดหวังของผู้ซักถาม เมื่อต้องอยู่ในสถานการณ์ที่มีการถามคำถามและมีการให้ผลป้อนกลับทางลบ ท่าทีของผู้ซักถามที่แตกต่างกันก่อให้เกิดระยะห่างระหว่างจิต เมื่อผู้ซักถามมีท่าทีไม่เป็นมิตรทำให้เพิ่มระยะห่างระหว่างจิตและเพิ่มแรงกดดันระหว่างบุคคล โดยผู้ตอบถูกครอบงำด้วยสภาวะอารมณ์ของตนเอง เกิดความวิตกกังวล ความไม่แน่นอน การรับรู้ถึงการขาดอำนาจ ดังนั้นผู้ตอบจะพยายามจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างตนกับผู้ซักถามมากกว่าจดจ่ออยู่กับการตอบคำถามให้ถูกต้องจึงส่งผลให้คล้อยตามสิ่งชี้นำได้ง่ายกว่าเมื่อเผชิญกับผู้ซักถามที่เป็นมิตร (Gudjonsson & Lister, 1984)

งานวิจัยของ Bain และ Baxter (2000), Baxter และ Boon (2000), Baxter และคณะ (2006) และการศึกษาของ ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร (2550) ได้ผลสอดคล้องกับ Gudjonsson และ Lister (1984) โดยพบว่าผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรคล้อยตามสิ่งชี้นำมากกว่าผู้ที่อยู่ใน

เงื่อนไขผู้ซ้ถามแบบเป็นมิตร จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆนี้จึงนำมาสู่สมมติฐานข้อที่ 1 ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซ้ถามแบบ*ไม่เป็นมิตร* คล้อยตามสิ่งชี้ นำมากกว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซ้ถามแบบ*เป็นมิตร*

การคล้อยตามคำถามชี้ นำครั้งที่ 1 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญาของบุคคล ในขณะที่การเปลี่ยนคำตอบและการคล้อยตามคำถามชี้ นำครั้งที่ 2 เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากผลป้อนกลับทางลบ เพราะฉะนั้นความสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามคำถามชี้ นำและการเห็นคุณค่าในตนเอง จึงได้รับอิทธิพลมาจากแรงกดดันระหว่างกระบวนการซ้ถาม ซึ่งทำให้เพิ่มระยะห่างระหว่างจิตระหว่างผู้ซ้ถามและผู้ถูกซ้ถาม ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำเกิดความวิตกกังวล และรับรู้ว่าคุณค่าอำนาจและขาดความสามารถในการควบคุมสถานการณ์จะทำตามความคาดหวังของผู้ซ้ถามและพยายามจัดการกับสถานการณ์ (Baxter & Boon, 2000; Gudjonsson, 2003; Gudjonsson & Lister, 1984) ในขณะที่ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงไม่เชื่อถือในเจตนาของผู้ซ้ถามจึงพยายามต้านทานแรงกดดันระหว่างกระบวนการซ้ถาม (Gudjonsson & Lister, 1984)

งานวิจัยที่ศึกษาการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามสิ่งชี้ นำในกระบวนการซ้ถาม ได้แก่ งานของ Baxter และคณะ (2003), Bain และคณะ (2004), Gudjonsson และ Singh (1984), Nurmoja และ Bachmann (2008) พบว่า ผู้ถูกซ้ถามที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีการคล้อยตามสิ่งชี้ นำมากกว่าผู้ถูกซ้ถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงนำมาสู่สมมติฐานข้อที่ 2 ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 2 การเห็นคุณค่าในตนเอง *มีอิทธิพลทางลบ* ต่อการคล้อยตามสิ่งชี้ นำในกระบวนการซ้ถาม

ในกระบวนการซ้ถามเมื่อผู้ถูกซ้ถามรับรู้ว่าคุณค่าที่ถูกต้องของตนไม่ตรงกับข้อมูลที่ถูกแนะนำ ทำให้ผู้ถูกซ้ถามต้องเผชิญกับความไม่แน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ถูกซ้ถามที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำเกิดความวิตกกังวล และรับรู้ว่าคุณค่าอำนาจและขาดความสามารถในการควบคุมสถานการณ์จึงก่อให้เกิดเพิ่มแรงกดดันและเกิดระยะห่างระหว่างจิต ส่งผลให้บุคคลจดจ่ออยู่กับสถานการณ์รอบข้างมากกว่าตั้งใจพิจารณาเรื่องราวและการตอบคำถาม จึงมีการคล้อยตามสิ่งชี้ นำในระดับสูง (Gudjonsson, 1992 อ้างถึงใน Bain & Baxter, 2000) และเมื่อต้องเผชิญกับผู้ซ้ถามที่มีท่าทีไม่เป็นมิตรทำให้เพิ่มระยะห่างระหว่างจิตและระบุนสาเหตุความไม่แน่นอนไปที่ตนเองว่าตนทำผิดพลาด (Gudjonsson & Clark, 1986 อ้างถึงใน Bain & Baxter) ดังนั้นจะพยายามเอาใจผู้ซ้ถามที่ไม่เป็นมิตรโดยการเปลี่ยนคำตอบหลังได้รับผลป้อนกลับทางลบเพื่อปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้

ซักถาม มากกว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง เมื่อเผชิญกับผู้ซักถามที่มีท่าทีไม่เป็นมิตร ซึ่งนำมาสู่การตั้งสมมติฐานในข้อที่ 3 ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 3 ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มี *ความสัมพันธ์ทางลบ* กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

เมื่อผู้ถูกซักถามเห็นคุณค่าในตนเองสูงเผชิญกับผู้ซักถามที่มีท่าทีเป็นมิตรทำให้เกิดความไว้วางใจและเชื่อว่าเจตนาของผู้ซักถามไม่หลอกลวงจึงทำให้การคล้อยตามสิ่งชี้แนะสูงกว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงเมื่อเผชิญกับผู้ซักถามที่มีท่าทีไม่เป็นมิตร เนื่องจากบุคคลจะระบุดลักษณะที่ไม่เป็นมิตรว่าไม่ใช่ความผิดของตนแต่จะตัดสินว่ามีสิ่งผิดปกติกับผู้ซักถาม ส่งผลให้ไม่เชื่อถือในเจตนาผู้ซักถาม ทำให้ต้านทานระยะห่างระหว่างจิตและคล้อยตามสิ่งชี้แนะลดลง (Schooler & Loftus, 1986 อ้างถึงใน Baxter et al., 2006; Gudjonsson & Clark, 1986 อ้างถึงใน Baxter et al., 2003) จึงได้สมมติฐานข้อที่ 4 ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 4 ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มี *ความสัมพันธ์ทางบวก* กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

สรุปสมมติฐานรวมทั้งสิ้น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร คล้อยตามสิ่งชี้แนะมากกว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลทางลบ ต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
3. ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มี *ความสัมพันธ์ทางลบ* กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
4. ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มี *ความสัมพันธ์ทางบวก* กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจถึงอิทธิพลของท่าที่ผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม
2. เพื่อทราบถึงปัจจัยที่สามารถลดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาอิทธิพลท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกชกถามที่มีต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชกถาม

กลุ่มตัวอย่าง

จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเอง ความวิตกกังวล และลักษณะบุคลิกภาพห้วงค์ประกอบต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชกถาม ของ Nurmoja และ Bachmann (2008) พบว่ามีขนาดอิทธิพล (effect size) เท่ากับ .44 ขนาดปานกลาง แต่จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะไม่พบงานวิจัยใดที่รายงานค่าขนาดอิทธิพล ดังนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์อำนาจของการทดสอบ (power analysis) สำหรับสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression) ใช้การทดสอบ Linear multiple regression: Fixed model, R^2 increase เมื่อกำหนดค่าขนาดอิทธิพลขนาดเล็ก $f^2 = .07$ alpha = .05 และ power = .80 โดยมีตัวแปรทำนายจำนวน 3 ตัว ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป G*Power 3.1.5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน และผู้วิจัยเก็บกลุ่มตัวอย่างเพิ่มร้อยละ 10 เพื่อชดเชยกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามไม่ครบถ้วน ดังนั้นรวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 126 คน

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอาสาสมัคร (voluntary selection) เป็นการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ยินยอมเข้าร่วมเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยความเต็มใจ โดยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยเป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 18-23 ปี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาของคณะจิตวิทยาที่เปิดสอนสำหรับนิสิตทั่วไป

โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ภาษาไทยได้
2. ไม่เคยทำมาตรการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชกถามมาก่อน

ผู้วิจัยดำเนินการโดยทำหนังสือขออนุญาตอาจารย์ประจำวิชาและเชิญชวนนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาของคณะจิตวิทยาที่เปิดสอนสำหรับนิสิตทั่วไปลงชื่อเป็นผู้มีความประสงค์จะให้ความร่วมมือทำการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยชี้แจงว่าการวิจัยนี้เป็นการทดลองเกี่ยวกับความจำและให้ผู้ลงชื่อก่อนจะมีสิทธิ์เข้าร่วมการวิจัยก่อน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าที่ผู้ชกถาม
2. แบบประเมินท่าที่ผู้ชกถาม
3. มาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้แนะ
4. มาตรการเห็นคุณค่าในตนเอง

1. แบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าที่ผู้ชกถาม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อนำคำตอบมาจัดกระทำในชั้นทดลอง มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นความเชื่อเด่นชัดให้ผู้ตอบนึกถึงกิริยาท่าทางของผู้ชกถามแบบเป็นมิตรและแบบไม่เป็นมิตร และให้ผู้ตอบนึกถึงคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางเหล่านั้น โดยแบ่งเป็น 2 ข้อ (รายละเอียดในภาคผนวก ก) ได้แก่

1.1.1 กิริยาท่าทางและคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงความเป็นมิตร มีช่องว่างให้ตอบ 10 ช่อง คำถามคือ “ในกระบวนการชกถาม ท่านคิดว่าผู้ชกถามที่เป็นมิตรควรมีกิริยาท่าทางอย่างไร และโปรดระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนั้น”

1.1.2 กิริยาท่าทางและคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงความไม่เป็นมิตร มีช่องว่างให้ตอบ 10 ช่อง คำถามคือ “ในกระบวนการชกถาม ท่านคิดว่าผู้ชกถามที่ไม่เป็นมิตรควรมีกิริยาท่าทางอย่างไร และโปรดระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนั้น”

1.2 กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองจริง จำนวน 30 คน อายุตั้งแต่ 18-23 ปี ($M = 21.1$, $SD = 1.52$) เป็นเพศชายจำนวน 11 คน (ร้อยละ 36.6) เพศหญิงจำนวน 19 คน (ร้อยละ 63.3)

1.3 ผู้วิจัยนำคำตอบจากข้อ 1.1.1 มาจัดกลุ่มโดยจัดคำตอบกิริยาท่าทางของผู้ชกถามที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน ทำให้ในบางกิริยาท่าทางมีคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงท่าทางนั้นหลายคำ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ซึ่งหมายถึงเป็นคำที่กลุ่มตัวอย่างระบุไว้มากที่สุดมาใช้เป็นคำคุณศัพท์ มีรายละเอียดดังนี้

- กิริยาท่าทาง “สบตาตรงไปตรงมา” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “น่าเชื่อถือ” “เอาใจใส่” “จริงใจ” และ “สนใจ” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “จริงใจ” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางสบตาตรงไปตรงมา

- กิริยาท่าทาง “สุภาพ” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “น่าเชื่อถือ” และ “มีความเกรงใจ” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “มีความเกรงใจ” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางสุภาพ

- กิริยาท่าทาง “พูดจาไพเราะ” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “ให้เกียรติ” “มีมารยาท” “พูดจาดี” “สุภาพ” “มีความเคารพ” และ “เป็นมิตร” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “มีมารยาท” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางพูดจาไพเราะ

- กิริยาท่าทาง “ถามความพร้อมก่อนการทดลอง” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “มีมารยาท” “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” “มีความเกรงใจ” และ “เอาใจใส่” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “เอาใจใส่” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางถามความพร้อมก่อนการทดลอง

- กิริยาท่าทาง “คุยเก่ง” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “มีความสุขที่ได้เจรจาด้วย” “ชวนคุย” “มนุษยสัมพันธ์ดี” “ใจดี” และ “ผ่อนคลาย” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “มนุษยสัมพันธ์ดี” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางคุยเก่ง

- กิริยาท่าทาง “ร่าเริงแจ่มใส” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “ใจดี” “น่ารักหา” “ไม่กตัญ” และ “อารมณ์ดี” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “อารมณ์ดี” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางร่าเริงแจ่มใส

- กิริยาท่าทาง “อธิบายเข้าใจ” นั้น กลุ่มตัวอย่างคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้คือ คำว่า “เอาใจใส่” “ตั้งใจ” “สุขุม” และคำว่า “ใจเย็น” ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำคุณศัพท์ “ใจเย็น” ซึ่งมีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ

สำหรับกรณีการจัดกลุ่มโดยจัดคำตอบกิริยาท่าทางของผู้ซักถามที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน แล้วพบว่ามีความถี่ที่แสดงถึงท่าทางนั้นหลายคำและมีความถี่เท่ากันนั้น ผู้วิจัยได้เลือกคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางนั้นมากที่สุด โดยพิจารณาความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) มีรายละเอียดดังนี้

- กิริยาท่าทาง “สนใจผู้ร่วมการทดลอง” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “ให้เกียรติ” และ “กระตือรือร้น” ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่า “กระตือรือร้น” เนื่องจากมีความหมายตามพจนานุกรมว่า “อาการฝึกใฝ่ใฝ่ใจอยากจะทำ” ซึ่งครอบคลุมกิริยาท่าทางสนใจผู้ร่วมการทดลองมากที่สุด

- กิริยาท่าทาง “แต่งกายสุภาพ” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “น่าเชื่อถือ” และ “สุภาพ” ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่า “สุภาพ” มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “เรียบร้อย เช่น เขาแต่งกายสุภาพตามกาลเทศะ” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมกิริยาท่าทางแต่งกายสุภาพมากกว่าคำว่า “น่าเชื่อถือ” ที่มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “นับถือว่าเชื่อถือได้”

- กิริยาท่าทาง “ผ่อนคลายไม่กดดัน” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “เป็นกันเอง” มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน”, คำว่า “มีมารยาท” ที่มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “กิริยาวาจาที่ถือว่าสุภาพเรียบร้อยถูกต้องกาลเทศะ”, คำว่า “ใจเย็น” ที่มีความหมายว่า “ใจหนักแน่นไม่ฉุนเฉียว ไม่รีบร้อน” และ คำว่า “เอาใจเขามาใส่ใจเรา” ที่หมายถึง “ให้รู้จักเห็นใจผู้อื่น” ฉะนั้นผู้วิจัยได้เลือกใช้คำคุณศัพท์ “เป็นกันเอง” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมกิริยาท่าทางผ่อนคลายไม่กดดันมากที่สุด

- กิริยาท่าทาง “น้ำเสียงนุ่มนวล” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “ใจดี” และ “สุภาพ” ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่า “ใจดี” มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “มีใจเมตตากรุณา, ไม่โกรธง่าย” ซึ่งมีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางน้ำเสียงนุ่มนวลมากกว่าคำว่า “สุภาพ”

- กิริยาท่าทาง “นั่งหลังตรง” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “มีมารยาท” “สะอาด” และ “บุคลิกดี” ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่า “บุคลิกดี” เนื่องจากมีความหมายถึง “ลักษณะจำเพาะตัวของแต่ละคน” ซึ่งเน้นเฉพาะด้านกิริยาท่าทางการนั่งมากกว่าคำว่า “สะอาด” และคำว่า “มีมารยาท” ที่มีความหมายรวมทั้งด้านกิริยาและด้านวาจา

- กิริยาท่าทาง “สนใจผู้ร่วมการทดลอง” นั้น เมื่อพิจารณาคำว่า สนใจ ตามพจนานุกรมมีความหมายแสดงถึงการตั้งใจจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้คำคุณศัพท์ “กระตือรือร้น” ที่หมายถึง “มีใจฝึกใฝ่ใฝ่ใจอยากจะทำ” ซึ่งมีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางนี้มากกว่าคำคุณศัพท์ “ให้เกียรติ” ที่มีความหมายสื่อถึงการยกย่องนับถือ

- กิริยาท่าทาง “เปิดโอกาสให้ถาม” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “เป็นกันเอง” มีความหมายตามพจนานุกรมว่า “มีความสนิทสนมคุ้นเคยกัน” และคำว่า “ใจกว้าง” ที่มีความหมายว่า “มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่” ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำคุณศัพท์ “ใจกว้าง” ซึ่งมีความหมายตรงกับกิริยาท่าทางเปิดโอกาสให้ถามมากที่สุด

ต่อมาผู้วิจัยได้เรียงลำดับกิริยาท่าทางของผู้ซักถามและคำคุณศัพท์ที่ได้จัดกลุ่มไว้ทั้งหมดตามความถี่จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดแล้วเลือก 10 ลำดับแรก (แสดงดังตารางที่ 2) ทำให้ท้ายที่สุดได้กิริยาท่าทางนำไปใช้จัดกระทำท่าทีของผู้ซักถามแบบเป็นมิตร และคำคุณศัพท์เพื่อทำแบบประเมินท่าทีผู้ซักถามซึ่งเป็นการตรวจสอบการจัดกระทำ ได้แก่

1. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “พูดจาไพเราะ” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “มีมารยาท”
2. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “คุยเก่ง” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “มนุษยสัมพันธ์ดี”
3. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “สบตาตรงไปตรงมา” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “จริงใจ”
4. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “ร่าเริงแจ่มใส” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “อารมณ์ดี”
5. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “แต่งกายสุภาพ” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “สุภาพ”
6. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “น้ำเสียงนุ่มนวล” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “ใจดี”
7. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “อธิบายช้าๆ” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “ใจเย็น”
8. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “ถามความพร้อมก่อนการทดลอง” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “เอาใจใส่”
9. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “สนใจผู้ร่วมการทดลอง” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “กระตือรือร้น”
10. ผู้ซักถามแสดงกิริยาท่าทาง “ผ่อนคลาย” มีคำคุณศัพท์เพื่อนำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “เป็นกันเอง”

ตารางที่ 2

กิริยาท่าทางและคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ชกถามแบบเป็นมิตร ในกระบวนการชกถาม

กิริยาท่าทาง	คำคุณศัพท์	ความถี่	ความถี่ สะสม	ร้อยละ	ร้อยละ สะสม
พูดจาไพเราะ	มีมารยาท	11	11	13.25	13.25
คุยเก่ง	มนุษยสัมพันธ์ดี	8	19	9.64	22.89
สบตาตรงไปตรงมา	จริงใจ	7	26	8.43	31.33
ร่าเริงแจ่มใส	อารมณ์ดี	7	33	8.43	39.76
แต่งกายสุภาพ	สุภาพ	6	39	7.23	46.99
น้ำเสียงนุ่มนวล	ใจดี	6	45	7.23	54.22
อธิบายช้าๆ	ใจเย็น	5	50	6.02	60.24
ถามความพร้อมก่อนทดลอง	เอาใจใส่	5	55	6.20	66.27
สนใจผู้ร่วมการทดลอง	กระตือรือร้น	4	59	4.82	71.08
ผ่อนคลาย	เป็นกันเอง	4	63	4.82	75.90
พูดฟังชัด	ชัดเจน	3	66	3.61	79.52
ท่าทางสุภาพ	มีความเกรงใจ	3	69	3.61	83.13
หลังตรง	บุคลิกดี	3	72	3.61	86.75
ช่วยเหลือ	มีน้ำใจ	3	75	3.61	90.36
รู้จักพินิจพิน้อง	มีความเคารพ	3	78	3.61	93.98
เปิดโอกาสให้ถาม	ใจกว้าง	2	80	2.41	96.39
คิดบวก	มองโลกในแง่ดี	1	81	1.20	97.59
มีเหตุผล	น่าสนใจ	1	82	1.20	98.80
ชี้แจงได้ดี	กระตือรือร้น	1	83	1.20	100.00
รวม		83			

หมายเหตุ กิริยาท่าทางที่เน้นตัวหนาคือกิริยาท่าทางที่นำมาใช้ในการจัดกระทำทำที่ผู้ชกถามแบบเป็นมิตร

คำคุณศัพท์ที่เน้นตัวหนาคือคำคุณศัพท์ที่นำมาตรวจสอบการจัดกระทำทำที่ผู้ชกถามแบบเป็นมิตร

1.4 ผู้วิจัยนำคำตอบจากข้อ 1.1.2 มาจัดกลุ่มโดยจัดคำตอบลักษณะท่าทางของผู้ช้คำถามที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกัน ทำให้ในบางกริยาท่าทางมีคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงท่าทางนั้นหลายคำ ผู้วิจัยจึงใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆเช่นเดียวกับเกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์ของผู้ช้คำถามแบบเป็นมิตร มีรายละเอียดดังนี้

- กริยาท่าทาง “พูดจาไม่สุภาพ” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “ไม่มีมารยาท” “ไม่สุภาพ” “หยาบคาย” และ “ไม่ให้เกียรติ” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “ไม่สุภาพ” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกริยาท่าทางพูดจาไม่สุภาพ

- กริยาท่าทาง “ไม่รับฟังผู้ร่วมการทดลอง” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “เจ็บบๆ” “ถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่” และ “ไม่เอาใจใส่” ผู้วิจัยพิจารณาคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ จึงเลือกคำว่า “ถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกริยาท่าทางไม่รับฟังผู้ร่วมการทดลอง

- กริยาท่าทาง “แต่งกายไม่เรียบร้อย” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “ภาพลักษณ์ไม่ดี” และ “ไม่น่าเชื่อถือ” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “ภาพลักษณ์ไม่ดี” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกริยาท่าทางแต่งกายไม่เรียบร้อย

- กริยาท่าทาง “หน้าบึ้ง” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “บึ้งตึง” และ “ไม่เป็นมิตร” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “บึ้งตึง” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกริยาท่าทางหน้าบึ้ง

- กริยาท่าทาง “ข่มขู่ต่อว่า” กลุ่มตัวอย่างได้ระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกริยาท่าทางนี้ไว้แตกต่างกันคือ “ไม่มีมารยาท” และ “กร่าง” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์โดยพิจารณาจากคำที่มีความถี่สูงกว่าคำอื่นๆ ดังนั้นจึงเลือกคำว่า “ไม่มีมารยาท” มาใช้เป็นคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกริยาท่าทางข่มขู่ต่อว่า

ส่วนกรณีที่พบว่า เมื่อจัดกลุ่มคำตอบกริยาท่าทางที่ใกล้เคียงกันไว้ด้วยกันแล้วคำคุณศัพท์แสดงถึงท่าทางนั้นมีความถี่เท่ากัน ผู้วิจัยได้เลือกคำคุณศัพท์ที่มีความหมายตรงกับกริยาท่าทางนั้นมากที่สุด โดยพิจารณาความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554

(ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เช่นเดียวกับเกณฑ์การคัดเลือกคำคุณศัพท์ผู้ชกถามแบบเป็นมิตร มีรายละเอียดดังนี้

- กิริยาท่าทาง “สายตาไม่เป็นมิตร” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “ไม่มีมารยาท” มีความหมายแสดงถึง “กิริยาวาจาที่ไม่สุภาพเรียบร้อย”, คำว่า “ไม่เป็นมิตร” ที่มีความหมายว่า “ต่อต้าน, มีเจตนาเป็นอริ” และคำว่า “เซิด” หมายถึง “ที่ยื่นหรือยกขึ้นจนเห็นเด่นชัด” ฉะนั้นผู้วิจัยได้เลือกใช้คำคุณศัพท์ “ไม่เป็นมิตร” ซึ่งมีความหมายครอบคลุมกิริยาท่าทางสายตาไม่เป็นมิตรมากที่สุด

- กิริยาท่าทาง “น้ำเสียงห้วน” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “ไม่ให้เกียรติ” ที่มีความหมายสื่อถึงการไม่นับถือ, คำว่า “เจ้าอารมณ์” หมายถึง “ที่โกรธง่าย, ที่เอาใจยาก” และคำว่า “แข็งกร้าว” มีความหมายว่า “แข็งกระด้าง, ไม่นุ่มนวล” ดังนั้น ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำว่า “แข็งกร้าว” เนื่องจากมีความหมายสื่อถึงด้านน้ำเสียงได้ดีกว่าคำอื่น

- กิริยาท่าทาง “บึ้งตึง” นั้น ผู้ตอบระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนี้ไว้ด้วยความถี่เท่ากันคือ คำว่า “วางอำนาจ” ที่มีความหมายสื่อถึงการแสดงหรืออวดอำนาจ, คำว่า “เจ้ากี้เจ้าการ” หมายถึง “ชอบเข้าไปยุ่งในธุระของคนอื่นจนน่ารำคาญ”, คำว่า “เข้าซี่” หมายถึง “พูดรบเร้าเพื่อให้ได้ตามที่ต้องการ” และคำว่า “กอดตัน” มีความหมายว่า “บีบคั้น, คาคัดคั้น” ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกใช้คำว่า “วางอำนาจ” เนื่องจากมีความหมายสื่อถึงการออกคำสั่งในระดับเข้มข้นและครอบคลุมกิริยาท่าทางบึ้งตึงมากกว่าคำอื่น

ต่อมาผู้วิจัยได้เรียงลำดับกิริยาท่าทางของผู้ชกถามและคำคุณศัพท์ที่ได้จัดกลุ่มไว้ทั้งหมดตามความถี่จากมากที่สุดไปน้อยที่สุดแล้วเลือก 10 ลำดับแรก เพื่อให้มีจำนวนกิริยาท่าทางเท่ากันทั้ง 2 เงื่อนไขการทดลอง (แสดงดังตารางที่ 3) ดังนั้นกิริยาท่าทางที่นำไปใช้จัดกระทำท่าทีของผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตร และคำคุณศัพท์เพื่อทำแบบประเมินท่าทีผู้ชกถามซึ่งเป็นการตรวจสอบการจัดกระทำ มีดังนี้

1. ผู้ชกถามแสดงกิริยาท่าทาง “หน้าบึ้ง” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “บึ้งตึง”
2. ผู้ชกถามแสดงกิริยาท่าทาง “พูดจาไม่สุภาพ” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจัดกระทำคือคำว่า “ไม่สุภาพ”

3. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “ไม่รับฟังผู้ร่วมการทดลอง” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “ถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่”
4. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “บ้งคับ” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “วางอำนาจ”
5. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “สายตาไม่เป็นมิตร” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “ไม่เป็นมิตร”
6. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “แต่งกายไม่เรียบร้อย” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “ภาพลักษณ์ไม่ดี”
7. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “น้ำเสียงห้วน” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “แข็งกร้าว”
8. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “โมโหง่าย” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “เจ้าอารมณ์”
9. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “เบื่อหน่าย” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “ไม่กระตือรือร้น”
10. ผู้ซ้กถามแสดงกิริยาท่าทาง “ข่มขู่ต่อว่า” มีคำคุณศัพท์ที่นำไปตรวจสอบการจั้ดกระทำคือคำว่า “ไม่มีมารยาท”

ตารางที่ 3

กิริยาท่าทางและคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตร ในกระบวนการชกถาม

กิริยาท่าทาง	คำคุณศัพท์	ความถี่	ความถี่ สะสม	ร้อยละ	ร้อยละ สะสม
หน้าบึ้ง	บึ้งตึง	12	12	19.67	19.67
พูดจาไม่สุภาพ	ไม่สุภาพ	7	19	11.48	31.15
ไม่รับฟังผู้ร่วมทดลอง	ถือความคิดตัวเอง	5	24	8.20	39.34
บึ้งคับ	วางอำนาจ	4	28	6.56	45.90
แต่งกายไม่เรียบร้อย	ภาพลักษณ์ไม่ดี	4	32	6.56	52.46
สายตาไม่เป็นมิตร	ไม่เป็นมิตร	3	35	4.92	57.38
น้ำเสียงห้วน	แข็งกร้าว	3	38	4.92	62.30
ข่มขู่ต่อว่า	ไม่มีมารยาท	3	41	4.92	67.21
โมโหง่าย	เจ้าอารมณ์	2	43	3.28	70.49
เบื่อหน่าย	ไม่กระตือรือร้น	2	45	3.28	73.77
หลังค่อม	บุคลิกไม่ดี	1	46	1.64	75.41
พูดแทรก	ไม่ให้เกียรติ	1	47	1.64	77.05
มองโลกแง่ร้าย	คิดลบ	1	48	1.64	78.69
พูดมาก	น่ารำคาญ	1	49	1.64	80.33
พูดเร็ว	ใจร้อน	1	50	1.64	81.97
พูดให้คนอื่นดูแย่	อวด	1	51	1.64	83.61
ดื้อ	หวังผลประโยชน์	1	52	1.64	85.25
อธิบายไม่เข้าใจ	ไม่เตรียมตัว	1	53	1.64	86.89
พูดผิดๆถูกๆ	ไม่มั่นใจ	1	54	1.64	88.52
ดูถูก	เหยียดหยาม	1	55	1.64	90.16
กระสับกระส่าย	ตื่นเต้น	1	56	1.64	91.80
จู้จี้ไม่ให้ตั้งตัว	คุกคาม	1	57	1.64	93.44
ไม่มีความเอื้อเฟื้อ	เห็นแก่ประโยชน์ตน	1	58	1.64	95.08

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กิริยาท่าทาง	คำคุณศัพท์	ความถี่	ความถี่ สะสม	ร้อยละ	ร้อยละ สะสม
พูดน้อย	กดดัน	1	59	1.64	96.72
พูดเท็จ	ปลิ้นปล้อน	1	60	1.64	98.36
พูดศัพท์เฉพาะทาง	ข่ม	1	61	1.64	100.00
รวม		61			

หมายเหตุ กิริยาท่าทางที่เน้นตัวหนาคือกิริยาท่าทางที่นำมาใช้ในการจัดกระทำท่าที่ผู้ชกถามแบบไม่
เป็นมิตร

คำคุณศัพท์ที่เน้นตัวหนาคือคำคุณศัพท์ที่นำมาตรวจสอบการจัดกระทำท่าที่ผู้ชกถามแบบ
ไม่เป็นมิตร

1.5 ผู้วิจัยพัฒนาได้รูปแบบบทสนทนามาจากงานวิจัยของขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร (2550) โดยเพิ่มเติมบทสนทนาให้สอดคล้องกับท่าที่ผู้ชกถามที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลข้างต้น เพื่อให้ผู้ชกถามเงื่อนไข 2 คน แสดงกิริยาท่าทางอย่างมีแบบแผนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

2. แบบประเมินท่าที่ผู้ชกถาม จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบการจัดกระทำท่าที่ผู้ชกถาม

ตอนที่ 1 มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ผู้วิจัยนำคำคุณศัพท์แสดงถึงความเป็นมิตรที่ผ่านการคัดเลือกจากข้อ 1.3 ได้แก่ 1.) มีมารยาท 2.) มนุษย์สัมพันธ์ดี 3.) จริงใจ 4.) อารมณ์ดี 5.) สุขภาพ 6.) ใจดี 7.) เป็นกันเอง 8.) ใจเย็น 9.) เอาใจใส่ 10.) กระตือรือร้น และคำคุณศัพท์แสดงถึงความไม่เป็นมิตรที่ผ่านการคัดเลือกจากข้อ 1.4 ได้แก่ 1.) บึ้งตึง 2.) ไม่สุขภาพ 3.) ถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่ 4.) วางอำนาจ 5.) ไม่เป็นมิตร 6.) ภาพลักษณ์ไม่ดี 7.) แข็งกร้าว 8.) เจ้าอารมณ์ 9.) ไม่กระตือรือร้น 10.) ไม่มีมารยาท รวมทั้งหมด 20 คำ มาสร้างเป็นแบบประเมินท่าที่ผู้ชกถาม เพื่อตรวจสอบการจัดกระทำท่าที่ผู้ร่วมการทดลองรับรู้ท่าที่ผู้ชกถามตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ โดยให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินว่าคำคุณศัพท์แต่ละคำตรงกับท่าที่ผู้ชกถามมากน้อยเพียงใด (รายละเอียดในภาคผนวก ค)

2.2 คำตอบของแบบประเมินทำที่ผู้ช้ถามเป็นมาตรประมาณค่าแบบ 7 ช่วง ได้แก่ 1 = “น้อยที่สุด” 2 = “น้อย” 3 = “ค่อนข้างน้อย” 4 = “ปานกลาง” 5 = “ค่อนข้างมาก” 6 = “มาก” 7 = “มากที่สุด” แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4

ตัวอย่างแบบประเมินทำที่ผู้ช้ถาม

ผู้ที่ช้ถามท่าน	น้อย	น้อย	ค่อนข้าง	ปาน	ค่อนข้าง	มาก	มาก
มีลักษณะ	ที่สุด		น้อย	กลาง	มาก		ที่สุด
ค่าคุณศัพท์	1	2	3	4	5	6	7

2.3 เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินทำที่ผู้ช้ถาม กำหนดให้ถ้าผู้ร่วมการทดลองตอบ

“น้อยที่สุด” ให้คะแนน 1 คะแนน

“น้อย” ให้คะแนน 2 คะแนน

“ค่อนข้างน้อย” ให้คะแนน 3 คะแนน

“ปานกลาง” ให้คะแนน 4 คะแนน

“ค่อนข้างมาก” ให้คะแนน 5 คะแนน

“มาก” ให้คะแนน 6 คะแนน

“มากที่สุด” ให้คะแนน 7 คะแนน

2.4 หลังจากผู้ร่วมการทดลองประเมินทำที่ผู้ช้ถาม ผู้วิจัยนำคะแนนของผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนมาคำนวณเพื่อหาผลต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิตการประเมินค่าคุณศัพท์ที่แสดงถึงความ เป็นมิตรและไม่เป็นมิตร กำหนดให้ผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนผ่านเกณฑ์การตรวจสอบการ จัดกระทำดังนี้

2.4.1 ผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนในเงื่อนไขผู้ช้ถามแบบเป็นมิตร มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินค่าคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ช้ถามแบบเป็นมิตร มากกว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินค่าคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ช้ถามแบบไม่เป็นมิตร

2.4.2 ผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนในเงื่อนไขผู้ช้ถามแบบไม่เป็นมิตร มีค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินค่าคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ช้ถามแบบไม่เป็นมิตร มากกว่าค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการประเมินค่าคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ช้ถามแบบเป็นมิตร

ตอนที่ 2 จัดทำขึ้นเพื่อต้องการตรวจสอบการวัดกระทำซ้ำว่าผู้ร่วมการทดลองรับรู้ทำที่ผู้ช้คำถามตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ โดยถามว่า “ท่านคิดว่าผู้ที่ช้คำถามท่านมีลักษณะ...” มีคำตอบให้เลือก คือ เป็นมิตร ไม่เป็นมิตร และอื่นๆไปดระบุ

3. มาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้้นำ

ผู้วิจัยได้พัฒนามาตร่วมกับนางสาวธนัชพร วุฒิพงศ์ โดยทำการแปลมาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้ นำ Gudjonsson Suggestibility Scale 2 หรือ GSS 2 (Gudjonsson, 1997) มีรายละเอียดดังนี้

3.1 คณะผู้วิจัยนำเรื่องสั้นและข้อคำถามจากมาตราแปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย นอกจากนั้นคณะผู้วิจัยได้เปลี่ยนชื่อบุคคลและชื่อสถานที่เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของไทย ซึ่งมาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้ นำประกอบด้วยเรื่องสั้น 40 วลี และข้อคำถาม 20 ข้อ แบ่งเป็น คำถามชี้ นำ 15 ข้อ และคำถามที่แสดงข้อเท็จจริงอีก 5 ข้อ จากนั้นนำเรื่องสั้นและข้อคำถามที่แปล ให้ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.อภิษฐา ไชยวุฒิมิถร์วานิช พิจารณาความถูกต้องทางภาษาพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม (รายละเอียดในภาคผนวก ง)

3.2 การแปลเครื่องมือกลับ (back translation) ด้วยวิธีการแปลเรื่องสั้นและข้อคำถามจากมาตรย้อนกลับจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยนายกรินทร์ วิลาวรรณ ผู้จัดการหลักสูตรจิตวิทยา ศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยา ศาสตรจิตวิทยา (The Joint International Psychology Program (JIPP) คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังเป็นผู้ที่ไม่เคยเห็นมาตรต้นฉบับมาก่อน จากนั้นทำการเปรียบเทียบความเสมอภาคระหว่างมาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้ นำฉบับที่ 2 ต้นฉบับ (Gudjonsson, 1997) และมาตรที่แปลย้อนกลับจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษโดยผู้ทรงคุณวุฒิ คือ Dr. Jason Ludington อาจารย์คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พิจารณาความตรงกันทั้งความหมายของภาษาและวัฒนธรรม ผลพบว่ามาตรที่แปลย้อนกลับเป็นภาษาอังกฤษมีความหมายตรงกับมาตรต้นฉบับ และเมื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาชื่อบุคคลและชื่อสถานที่ที่ถูกปรับให้เหมาะสมกับบริบทของไทย พบว่ามีความใกล้เคียงและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของมาตรต้นฉบับ จึงสรุปได้ว่ามาตรต้นฉบับและมาตรที่แปลย้อนกลับมีความเสมอภาคเทียบเท่ากันได้

3.3 นำมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำฉบับภาษาไทยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างชั้นพัฒนาเครื่องมือ เป็นนิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 60 คน

3.4 การตรวจสอบความเที่ยง (reliability) ของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำ

การหาความเที่ยงของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถาม โดยการนำคะแนนรวมของการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 คะแนนรวมของการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 และคะแนนรวมของการเปลี่ยนคำตอบ มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา พบว่าค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบ เท่ากับ .78 .80 และ .64 ตามลำดับ นอกจากนี้ได้ทดลองวิเคราะห์ข้อกระทงรายข้อ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายข้อระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) และหาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในมาตร (Corrected item-total correlation: CITC) พบว่าการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 มีคำถามชี้นำจำนวน 3 ข้อไม่ผ่านการคัดข้อกระทง แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังคงคำถามชี้นำ 3 ข้อนี้ไว้เพื่อคงสัดส่วนของข้อกระทงและลักษณะของคำถามตามรูปแบบของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ต้นฉบับ (รายละเอียดในภาคผนวก จ)

เมื่อพิจารณามาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ต้นฉบับ (Gudjonsson, 1992) ที่มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบ เท่ากับ .87 .90 และ .79 ตามลำดับ พบว่ามาตรที่แปลเป็นภาษาไทยโดยคณะผู้วิจัยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาต่ำกว่ามาตรต้นฉบับ แต่พบผลใกล้เคียงกับมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ที่พัฒนาโดย ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร, ภารดี ศิริสุทธิพัฒนา และรติรัตน์ ไฉนอมสัตย์ (2550 อ้างถึงใน ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร, 2550) มาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ภาษาโปลิชที่พัฒนาโดย Polczyk (2005) และมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ภาษาโปรตุเกสที่พัฒนาด้วยวิธีการแปลเครื่องมือกลับโดย Pires (2011 อ้างถึงใน Pires, Silva, & Ferriera, 2013) (รายละเอียดในภาคผนวก ฉ)

จากการพิจารณาเพิ่มเติม เมื่อเปรียบเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตของการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม พบว่ามาตรที่แปลเป็นภาษาไทยโดยคณะผู้วิจัย มีค่ามัชฌิมเลขคณิตสูงกว่าในมาตรต้นฉบับ (Gudjonsson, 1997) และค่ามัชฌิมเลขคณิตที่ได้นั้นสูงกว่าในงานวิจัยที่พัฒนามาตรวัดการคล้อย

ตามสิ่งชี้แนะของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 (Polczyk, 2005; Nurmoja & Bachmann, 2008; Pires et al., 2013) (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

3.5 การตรวจสอบความตรง (validity) ของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ด้วยวิธีการหาความตรงร่วมสมัย (concurrent validity)

งานวิจัยของ Gudjonsson (1988a อ้างถึงใน Gudjonsson, 2003) พบว่าความวิตกกังวลต่อสถานการณ์มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบ เนื่องจากการได้รับความกดดันในกระบวนการซักถามโดยเฉพาะการให้ผลป้อนกลับทางลบ จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถามมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ ดังนั้นการวัดความตรงของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะจึงทดสอบด้วยวิธีการหาความตรงร่วมสมัย โดยใช้มาตรวัดความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ STAI (Form Y-1) พัฒนาโดย นันที ศุภมงคล (2547) ตามแนวความคิดของ Spielberger และคณะ (1983 อ้างถึงใน นันที ศุภมงคล) มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .90 ผู้วิจัยวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดทั้งสองมาตร พบว่าคะแนนความวิตกกังวลต่อสถานการณ์มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการเปลี่ยนคำตอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .26 โดยผลที่ได้นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gudjonsson (1988a อ้างถึงใน Gudjonsson, 2003) นอกจากนี้ยังพบสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .26 (รายละเอียดในภาคผนวก ข)

อย่างไรก็ตามในการทดสอบหาสหสัมพันธ์นี้ พบว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความวิตกกังวลต่อสถานการณ์กับคะแนนการเปลี่ยนคำตอบสูงกว่าค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความวิตกกังวลต่อสถานการณ์กับคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ซึ่งผลที่ได้ไปในทิศทางเดียวกับงานวิจัยของ Gudjonsson (1988 อ้างถึงใน Wolfradt & Meyer, 1998) อธิบายว่า คะแนนการเปลี่ยนคำตอบเป็นคะแนนที่ได้รับอิทธิพลมาจากผลป้อนกลับทางลบและการจัดการกับแรงกดดัน ดังนั้นจึงมีความสัมพันธ์กับความวิตกกังวลต่อสถานการณ์เด่นชัดกว่าคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้แนะ ซึ่งสนับสนุนแนวความคิดของ Gudjonsson (1992 อ้างถึงใน Nurmoja & Bachmann, 2008) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การคล้อยตามคำถามชี้แนะเกี่ยวข้องกับกระบวนการทางสติปัญญาและความทรงจำของบุคคล ส่วนการเปลี่ยนคำตอบเกี่ยวข้องกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการจัดการกับแรงกดดันในกระบวนการซักถาม

4. มาตรการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง

ธนรัชต์ คุณศรีรักษ์สกุล (2554) ได้สร้างและพัฒนามาตรการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ศึกษามาตรการวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง (self-esteem scale) ที่พัฒนาจาก Rosenberg (1965 อ้างถึงใน ธนรัชต์ คุณศรีรักษ์สกุล, 2554) จากนั้นนำข้อกระทง 10 ข้อเรียบเรียงเป็นภาษาไทย โดยแบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 5 ข้อ ทางลบ 5 ข้อ

4.2 สร้างข้อกระทงเพิ่มเติมขึ้นอีกจำนวน 10 ข้อ แบ่งเป็นข้อกระทงทางบวก 5 ข้อและข้อกระทงทางลบ 5 ข้อ และพิจารณาความถูกต้องทางภาษาของข้อกระทงที่แปลและสร้างเพิ่มพร้อมปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมโดยรองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพร อุวรรณโณ

4.3 นำมาตรวัดไปวิเคราะห์ข้อกระทงรายข้อ (Item analysis) โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายข้อระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ด้วยการทดสอบค่าที (t -test) และหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆในมาตร โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างชั้นพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ โรงเรียนรัฐบาลขนาดใหญ่แห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร จำนวน 60 คน

4.4 คัดข้อกระทงโดยใช้วิธีแบ่งคะแนนของกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ โดยใช้เกณฑ์เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 73 หรือสูงกว่า แบ่งเป็นกลุ่มสูง 16 คน และเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 27 หรือต่ำกว่า เป็นกลุ่มต่ำ 16 คน

4.5 หาค่าความแตกต่างของคะแนนข้อกระทงรายข้อของทั้งสองกลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่าที่คัดข้อกระทงที่มีคะแนนแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ 18 ข้อ

4.6 นำข้อกระทง 18 ข้อ วิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆในมาตร โดยเทียบกับค่า r วิฤติของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation coefficient) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 [$r(55) = .214$, $\alpha = .05$ (หนึ่งหาง)] ข้อกระทงใดที่มีค่าสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆในมาตรต่ำกว่าค่า r วิฤติจึงถูกคัดออก ได้ข้อกระทง

ที่มีคุณภาพทั้งสิ้นจำนวน 18 ข้อ โดยแบ่งเป็นข้อความทางบวก 8 ข้อ และข้อความทางลบ 10 ข้อ และเมื่อวิเคราะห์ความเที่ยงแบบความสอดคล้องภายใน ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา .91

4.7 นำข้อกระทงที่ได้หาความตรงร่วมสมัย (concurrent validity) โดยเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 60 คน เพื่อนำมาหาสหสัมพันธ์กับมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองที่พัฒนาโดย สิริรัตน์ ศรีสรพล (2547) ซึ่งมีจำนวน 24 ข้อ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .91 ให้กลุ่มตัวอย่างดังกล่าวตอบ จากนั้นนำไปวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างมาตรวัดทั้งสองมาตร พบว่ามีสหสัมพันธ์กันสูง ($r(58) = .84, p < .001$)

ผู้วิจัยนำมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเองของ ชนรัักษ์ คุณศรีรัักษ์สกุล (2554) มาดัดแปลงในส่วนของคำแนะนำการตอบมาตรวัดเพื่อความเหมาะสมแก่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการทดลอง 1 ครั้ง แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกมาตรวัดพร้อมแนะนำการทำมาตรวัดโดยละเอียด

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าเงื่อนไขการทดลองเป็นรายบุคคล ด้วยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่ายโดยการจับสลากจากลำดับการลงชื่อเข้าร่วมการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง เข้าเงื่อนไขการทดลองดังนี้

1. เงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร จำนวน 63 คน
2. เงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร จำนวน 63 คน

สำหรับแต่ละเงื่อนไขการทดลองจะได้รับการจัดกระทำที่แตกต่างกันในระหว่างกระบวนการซักถาม คือกิริยาท่าทางของผู้ซักถามและบทสนทนาระหว่างผู้ร่วมการทดลองกับผู้ซักถาม ซึ่งผู้ซักถามในแต่ละเงื่อนไขได้รับการฝึกอบรมและแสดงบทบาทสมมติก่อนการทดลองจริง โดยดำเนินการซักถามเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

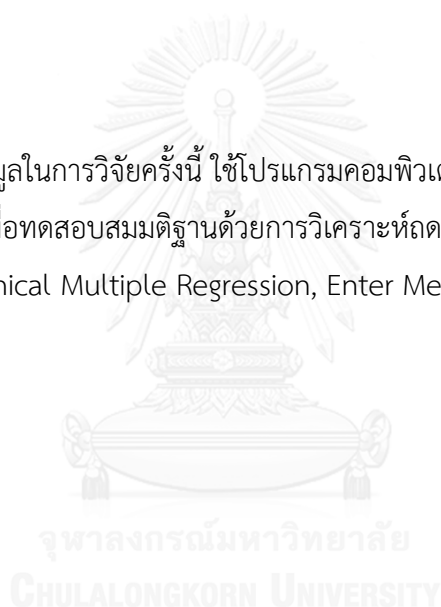
1. ผู้ร่วมการทดลองฟังเรื่องสั้นจากเทป โดยผู้อ่านจะอ่านแต่ละวลีใช้เวลาประมาณ 1.5 - 2 วินาทีต่อ 1 วลี

2. ผู้ร่วมการทดลองระลึกความจำเกี่ยวกับเรื่องสั้นจากเทพเท่าที่จะจำได้ในทันทีและเขียนสิ่งที่จำได้ลงในกระดาษที่จัดเตรียมไว้
3. ผู้ซักถามถามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1
4. ผู้ซักถามให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบแก่ผู้ร่วมการทดลอง
5. ผู้ซักถามถามคำถามชี้้นำครั้งที่ 2
6. ผู้ร่วมการทดลองทำแบบประเมินท่าที่ผู้ซักถามเพื่อตรวจสอบการจัดกระทำ

หลังจบการทดลองผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ผู้ร่วมการทดลองทราบทันที พร้อมทั้งขอให้เก็บเป็นความลับเพื่อป้องกันกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทราบวัตถุประสงค์ก่อนทำการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS for Windows) เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงชั้นแบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน (Hierarchical Multiple Regression, Enter Method)

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงทดลอง เรื่อง “ผลของท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกชกถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชกถาม”

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

- 1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง
- 1.2 การตรวจสอบการจัดกระทำ
- 1.3 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างผู้ชกถาม 2 คน

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน

- 2.1 ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร
- 2.2 สหสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถาม การเห็นคุณค่าในตนเอง และการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชกถาม

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

- 3.1 การเตรียมข้อมูลก่อนการวิเคราะห์
- 3.2 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น
- 3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ดังนี้

N	หมายถึง	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด
n	หมายถึง	จำนวนตัวอย่างในกลุ่มย่อย
M	หมายถึง	ค่ามัชฌิมเลขคณิต
SD	หมายถึง	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
B	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย
β	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน
$SE B$	หมายถึง	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของ B
R	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	หมายถึง	ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ
t	หมายถึง	ค่าสถิติทดสอบความแตกต่างของค่ามัชฌิมเลขคณิต
df	หมายถึง	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
F	หมายถึง	ค่าสถิติเอฟ
p	หมายถึง	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
ns	หมายถึง	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
Gender	หมายถึง	เพศของกลุ่มตัวอย่าง
Age	หมายถึง	อายุของกลุ่มตัวอย่าง
Level	หมายถึง	ชั้นปีของกลุ่มตัวอย่าง
Style	หมายถึง	ท่าทีผู้ซักถาม (Interrogator style)
SE	หมายถึง	การเห็นคุณค่าในตนเอง (Self-esteem)
Style x SE	หมายถึง	ปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเอง
Y1	หมายถึง	การคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 (Yield 1)
Y2	หมายถึง	การคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 (Yield 2)
SH	หมายถึง	การเปลี่ยนคำตอบ (Shift)
TotGSS	หมายถึง	การคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม (Total suggestibility)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมการวิจัยทั้งหมด จำนวน 126 คน แต่เนื่องจากมีกลุ่มตัวอย่างตอบ มาตรการวัดการเห็นคุณค่าในตนเองและแบบประเมินท่าที่ผู้ช้กถามไม่ครบถ้วน จำนวน 2 คน ผู้วิจัยถือเป็นข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ ฉะนั้นในการวิจัยครั้งนี้จึงนำเฉพาะข้อมูลที่สมบูรณ์มาวิเคราะห์ จำนวน 124 คน เป็นเพศชาย 63 คน และเพศหญิง 61 คน

เมื่อตรวจสอบข้อมูลสุดโต่งแบบหลายตัวแปร (multivariate outliers) ด้วยวิธี mahalanobis distance โดยแยกวิเคราะห์ตามรูปแบบคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการช้กถาม เมื่อนำค่าที่ได้ไปเปรียบเทียบกับค่าวิกฤติของไคสแควร์ที่ขึ้นแห่งความเป็นอิสระเท่ากับจำนวนตัวแปร ($df = 2$) ที่ระดับ .001 (Kline, 2011 อ้างถึงใน Meyers, Gamst, & Guarino, 2013) พบกลุ่มตัวอย่างมีค่า mahalanobis distance สูงกว่าค่าวิกฤติคือ 13.82 จำนวน 1 คน ผู้วิจัยจึงพิจารณาว่าควรตัดออกหรือคงข้อมูลสุดโต่งนี้ไว้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเมื่อมีและไม่มีข้อมูลสุดโต่ง (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555)

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณโดยการใส่ตัวแปรท่าที่ผู้ช้กถาม ตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง และตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ช้กถามและการเห็นคุณค่าในตนเองในสมการถดถอยพหุคูณเชิงชั้นแบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน โดยตัดกลุ่มตัวอย่างที่เป็นข้อมูลสุดโต่งออก 1 คน พบผลแตกต่างจากเมื่อวิเคราะห์โดยไม่ตัดข้อมูลสุดโต่งออก ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นำกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวมาวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานการวิจัย ทำให้เหลือจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 123 คน เป็นเพศชาย 62 คน และเพศหญิง 61 คน อายุระหว่าง 18- 23 ปี ($M = 20.4, SD = 1.1$) โดยรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง แสดงดังตารางที่ 5 และรายละเอียดข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง แจกแจงตามเงื่อนไขการทดลอง แสดงดังตารางที่ 6

ตารางที่ 5

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	62	50.41
	หญิง	61	49.59
	รวม	123	100.00
อายุ	18 ปี	6	4.88
	19 ปี	34	27.64
	20 ปี	49	39.84
	21 ปี	20	16.26
	22 ปี	11	8.94
	23 ปี	3	2.44
	รวม	123	100.00
ชั้นปี	ชั้นปี 1	43	34.96
	ชั้นปี 2	45	38.59
	ชั้นปี 3	23	18.70
	ชั้นปี 4	12	9.76
	รวม	123	100.00
คณะ	คณะวิศวกรรมศาสตร์	27	21.95
	คณะแพทยศาสตร์	25	20.33
	คณะจิตวิทยา	13	10.57
	คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี	12	9.76
	คณะวิทยาศาสตร์	11	8.94
	คณะรัฐศาสตร์	10	8.13

ตารางที่ 5 (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
คณะ		
คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา	9	7.32
คณะครุศาสตร์	5	4.07
คณะสหเวชศาสตร์	4	3.25
คณะเศรษฐศาสตร์	3	2.44
คณะอักษรศาสตร์	2	1.63
คณะทันตแพทยศาสตร์	1	0.81
สำนักวิชาทรัพยากรการเกษตร	1	0.81
รวม	123	100.00

ตารางที่ 6

ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างแจกแจงตามเงื่อนไขการทดลอง

เงื่อนไขการทดลอง	ผู้ชักถามคนที่	เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ผู้ชักถามแบบเป็นมิตร	1	ชาย	15	12.20
		หญิง	15	12.20
	2	ชาย	16	13.01
		หญิง	15	12.20
	รวม		61	49.59
	ผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตร	1	ชาย	15
หญิง			16	13.01
2		ชาย	16	13.01
		หญิง	15	12.20
รวม			62	50.41

1.2 การตรวจสอบการจัดกระทำ

เมื่อผู้วิจัยและผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่เงื่อนไขการทดลองทั้ง 2 เงื่อนไขแล้ว ขั้นตอนต่อไปผู้ร่วมการทดลองเข้าสู่กระบวนการซักถามตามเงื่อนไขที่ได้รับ ซึ่งแบ่งเป็นผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร จำนวน 61 คน และผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร จำนวน 62 คน จากนั้นให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบประเมินท่าที่ผู้ซักถาม 2 ตอน เพื่อตรวจสอบการจัดกระทำว่า ผู้ร่วมการทดลองถูกซักถามโดยผู้ซักถามตามเงื่อนไขที่ได้รับหรือไม่

เมื่อพิจารณาตอนที่ 1 ของแบบประเมินท่าที่ผู้ซักถาม พบว่าผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร มีความซิมิลีเลคชนิดของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบเป็นมิตรมากกว่าค่าซิมิลีเลคชนิดของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร ส่วนผู้ร่วมการทดลองแต่ละคนในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร มีความซิมิลีเลคชนิดของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรมากกว่าค่าซิมิลีเลคชนิดของคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบเป็นมิตร

เมื่อพิจารณาตอนที่ 2 ของแบบประเมินท่าที่ผู้ซักถาม ซึ่งนอกเหนือจากการตรวจสอบการจัดกระทำโดยให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงท่าที่ผู้ซักถามแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้ร่วมการทดลองประเมินในขั้นตอนสุดท้ายว่าผู้ซักถามมีลักษณะอย่างไร เพื่อตรวจสอบการจัดกระทำซ้ำอีกครั้งว่าผู้ร่วมการทดลองรับรู้ท่าที่ผู้ซักถามตรงตามเงื่อนไขที่ได้รับหรือไม่ โดยมีคำตอบ 3 ตัวเลือก คือ เป็นมิตร ไม่เป็นมิตร และอื่นๆโปรดระบุ ฉะนั้นผู้ที่ผ่านเกณฑ์ตรวจสอบการจัดกระทำต้องรับรู้ท่าที่ผู้ซักถามตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดทั้งตอนที่ 1 และ 2 ของแบบประเมินท่าที่ผู้ซักถาม ผลปรากฏว่าผู้ร่วมการทดลองทั้งหมด 123 คน ผ่านเกณฑ์การตรวจสอบการจัดกระทำ

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของค่าซิมิลีเลคชนิดคะแนนการประเมินท่าที่ผู้ซักถามด้วยสถิติที โดยแยกวิเคราะห์ตามประเภทคำคุณศัพท์ ได้แก่ คำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบเป็นมิตร และคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร ผลพบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร มีคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบเป็นมิตร สูงกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรมีคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร สูงกว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7

การเปรียบเทียบคะแนนการประเมินคำคุณศัพท์ ของผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบเป็นมิตรและผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตร

คำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ชักถามแบบเป็นมิตร	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>
ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบเป็นมิตร	61	6.39	0.49	34.35***
ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตร	62	3.12	0.56	
คำคุณศัพท์ที่แสดงถึงผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตร	<i>n</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>t</i>
ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตร	62	4.97	0.24	47.49***
ผู้ที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบเป็นมิตร	61	1.14	0.59	

*** $p < .001$

1.3 ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างผู้ชักถาม 2 คน

งานวิจัยนี้กำหนดให้แต่ละเงื่อนไขมีผู้ชักถาม 2 คน ผู้วิจัยต้องการทดสอบว่าผู้ชักถามในเงื่อนไขเดียวกันแสดงท่าทีเป็นบรรทัดฐานเดียวกันหรือไม่ จึงได้วิเคราะห์ว่าท่าทีของผู้ชักถามทั้ง 2 คน นั้นส่งผลคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลการแยกวิเคราะห์ตามรูปแบบคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำ พบว่าผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบเป็นมิตรคนที่ 1 มีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำ ไม่แตกต่างจากผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบเป็นมิตรคนที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม ส่วนผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตรคนที่ 1 มีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำ ไม่แตกต่างจากผู้ร่วมการทดลองในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตรคนที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม เช่นเดียวกัน รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8

การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชกถาม ระหว่างผู้ชกถาม
คนที่ 1 และคนที่ 2

เงื่อนไขผู้ชกถามแบบเป็นมิตร		n	M	SD	t
การคล้อยตามสิ่งชี้แนะ	ผู้ชกถามคนที่				
Y1	คนที่ 1	30	5.63	3.39	.53
	คนที่ 2	31	5.19	3.14	
Y2	คนที่ 1	30	6.50	4.01	-.24
	คนที่ 2	31	6.74	3.93	
SH	คนที่ 1	30	4.23	2.86	.10
	คนที่ 2	31	4.16	2.63	
TotGSS	คนที่ 1	30	9.87	5.43	.38
	คนที่ 2	31	9.35	5.16	
เงื่อนไขผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตร		n	M	SD	t
การคล้อยตามสิ่งชี้แนะ					
Y1	คนที่ 1	31	5.94	2.97	-.12
	คนที่ 2	31	6.03	3.29	
Y2	คนที่ 1	31	8.23	2.93	.71
	คนที่ 2	31	7.65	3.53	
SH	คนที่ 1	31	5.71	3.12	.75
	คนที่ 2	31	5.10	3.27	
TotGSS	คนที่ 1	31	11.65	5.12	.38
	คนที่ 2	31	11.13	5.58	

ตอนที่ 2 ค่าสถิติพื้นฐาน

2.1 ค่ามัชฌิมเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร

เมื่อพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง (SE) ดังแสดงในตารางที่ 9 พบว่าจากมาตรฐานค่าแบบ 5 ช่วงที่มีคะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 1 ถึง 5 ผู้ร่วมการทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 3.75 และเมื่อพิจารณาคะแนนการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 (Y1) พบว่าจากคะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 0 ถึง 15 ผู้ร่วมการทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 5.70 ส่วนคะแนนการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 (Y2) พบว่าจากคะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 0 ถึง 15 ผู้ร่วมการทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 7.28 สำหรับคะแนนการเปลี่ยนคำตอบ (SH) พบว่าจากคะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 0 ถึง 20 ผู้ร่วมการทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับ 4.80 และคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม (TotGSS) พบว่าจากคะแนนที่เป็นไปได้ระหว่าง 0 ถึง 35 ผู้ร่วมการทดลองมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับเท่ากับ 10.50

ตารางที่ 9

ค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปร

ตัวแปร	Range ^a	M	SD
Style	ตัวแปรดัมมี่ ^b (0, 1)	0.50	0.50
SE	1 - 5	3.75	0.45
Y1	0 - 15	5.70	3.18
Y2	0 - 15	7.28	3.64
SH	0 - 20	4.80	3.02
TotGSS	0 - 35	10.50	5.37

หมายเหตุ ^aRange คือ ช่วงคะแนนที่เป็นไปได้

^bตัวแปรดัมมี่ คือ (0) หมายถึง ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร
(1) หมายถึง ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร

2.2 สหสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถาม การเห็นคุณค่าในตนเอง และการคล้อยตามสิ่งชี้นำ ในกระบวนการชกถาม

เมื่อพิจารณาตัวแปรทางประชากรศาสตร์ พบว่าชั้นปี (Level) มีสหสัมพันธ์ทางลบกับเพศ (Gender) และมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ (Age) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถาม (Style) กับการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชกถาม พบว่ามีสหสัมพันธ์ทางลบกับการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 (Y2) และการเปลี่ยนคำตอบ (SH) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาสหสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชกถาม พบว่าการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 (Y1) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 (Y2) การเปลี่ยนคำตอบ (SH) และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม (TotGSS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 (Y2) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการเปลี่ยนคำตอบ (SH) และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม (TotGSS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนการเปลี่ยนคำตอบ (SH) มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม (TotGSS) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10

สหสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถาม การเห็นคุณค่าในตนเอง และการคล้อยตามคำถามชี้้นำใน
กระบวนการชกถาม

	Gender	Age	Level	Style	SE	Y1	Y2	SH	TotGSS
Gender	-								
Age	-.17	-							
Level	-.19*	.81**	-						
Style	-.01	-.14	-.19*	-					
SE	.15	-.17	-.12	.10	(.86)				
Y1	-.02	.10	.14	-.09	-.05	(.78)			
Y2	-.06	.01	-.01	-.18*	-.05	.72**	(.82)		
SH	.01	.02	-.06	-.20*	-.10	.50**	.66**	(.67)	
TotGSS	-.01	.07	.05	-.16	-.08	.87**	.79**	.86**	(.83)

หมายเหตุ * $p < .05$, สองหาง. ** $p < .01$, สองหาง.

ตัวเลขในแนวเส้นทแยงมุม (ในวงเล็บ) คือ ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของเครื่องมือ

ตัวเลขใต้แนวเส้นทแยงมุม คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

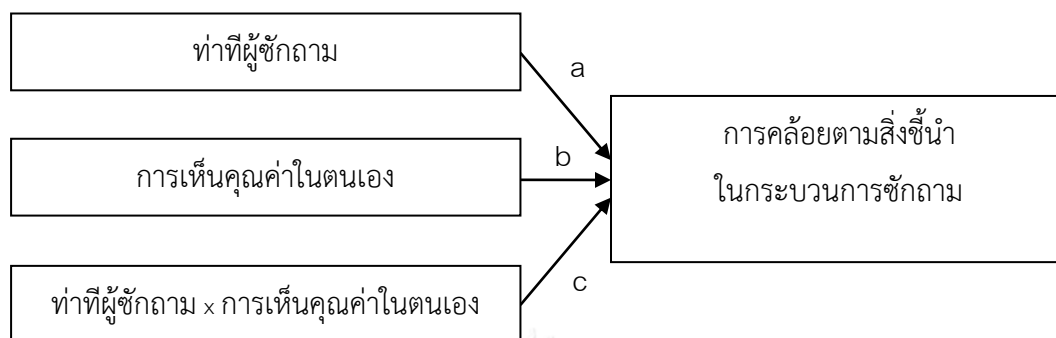
สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตร คล้อยตามสิ่งชี้ นำมากกว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ชกถามแบบเป็นมิตร

สมมติฐานข้อที่ 2 การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลทางลบ ต่อการคล้อยตามสิ่งชี้ นำในกระบวนการชกถาม

สมมติฐานข้อที่ 3 ในเงื่อนไขผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบกับการคล้อยตามสิ่งชี้ นำในกระบวนการชกถาม

สมมติฐานข้อที่ 4 ในเงื่อนไขผู้ชกถามแบบเป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามสิ่งชี้ นำในกระบวนการชกถาม

จากสมมติฐานการวิจัย การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำที่ผู้ซั๊กถามและการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซั๊กถาม มีโมเดลตามแนวคิดของ Baron และ Kenny (1986) ดังนี้

ภาพที่ 1 โมเดลทดสอบสมมติฐานการวิจัย

Baron และ Kenny (1986) ได้อธิบายการทดสอบความเป็นตัวแปรกำกับเมื่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกำกับและตัวแปรอิสระ (เส้นทาง c) มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามข้อมูลที่เสนอมาข้างต้น เพื่อทดสอบอิทธิพลหลักของทำที่ผู้ซั๊กถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซั๊กถาม (เส้นทาง a) ทดสอบอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซั๊กถาม (เส้นทาง b) และทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างทำที่ผู้ซั๊กถามและการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซั๊กถาม (เส้นทาง c)

3.1 การเตรียมข้อมูลก่อนการวิเคราะห์

3.1.1 ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนทำที่ผู้ซั๊กถามจากตัวแปรนันเมตริกให้เป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy variable) กำหนดให้

ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซั๊กถามแบบไม่เป็นมิตร	มีค่าเป็น 0
ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซั๊กถามแบบเป็นมิตร	มีค่าเป็น 1

3.1.2 ผู้วิจัยปรับเปลี่ยนตัวแปรเพศให้เป็นตัวแปรดัมมี่ (Dummy variable) กำหนดให้

ผู้ถูกสัมภาษณ์เพศชาย	มีค่าเป็น 0
ผู้ถูกสัมภาษณ์เพศหญิง	มีค่าเป็น 1

- 3.1.3 ผู้วิจัยแปลงค่าตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองให้เป็นค่าที่ปรับลดด้วยค่ามัชฌิมเลขคณิต (Centering) โดยการนำคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนลบด้วยค่ามัชฌิมเลขคณิตของตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเอง ฉะนั้นตัวแปรที่ผ่านการปรับค่าสู่ศูนย์กลางแล้วมีค่ามัชฌิมเลขคณิตเท่ากับศูนย์ (Aiken & West, 1991 อ้างถึงใน West, Aiken, & Krull, 1996)
- 3.1.4 ผู้วิจัยสร้างตัวแปรปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองที่ผ่านการปรับค่าสู่ศูนย์กลางแล้วนำไปคูณกับตัวแปรท่าที่ผู้ชกถาม เพื่อทดสอบความเป็นตัวแปรกำกับ (Baron & Kenny, 1986)

3.2 การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น

3.2.1 ลักษณะการแจกแจงแบบปกติ

เมื่อตรวจสอบค่า Kolmogorov-Smirnov พบว่าตัวแปรการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวมไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ามีการแจกแจงแบบโค้งปกติ เมื่อพิจารณาการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบ พบว่ามีค่าความเบ้ (skewness) น้อยกว่า 2 และค่าความโด่ง (kurtosis) น้อยกว่า 7 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้และไม่กระทบต่อการทดสอบ (West, Finch, & Curran, 1995) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11

การตรวจสอบลักษณะการแจกแจงแบบปกติ

ตัวแปร	SK	KU
Y1	-.07	-.97
Y2	-.38	-.83
SH	.43	-.27

หมายเหตุ SK คือ ค่าความเบ้

KU คือ ค่าความโด่ง

3.2.2 ภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

เมื่อตรวจสอบสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายที่มีความสัมพันธ์กันสูง ได้แก่ ตัวแปรชั้นปีและอายุ มีค่าสหสัมพันธ์มากกว่า .60 แสดงว่าข้อมูลอาจมีปัญหาภาวะร่วมเส้นตรง และเนื่องจากตัวแปรชั้นปีมีสหสัมพันธ์กับตัวแปรเพศแต่น้อยกว่า .60 ผู้วิจัยจึงเลือกใช้ตัวแปรอายุเป็นตัวแปรแทน (surrogate variable) และไม่นำตัวแปรชั้นปีมาควบคุมอิทธิพลในโมเดล เมื่อตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (multicollinearity) ซึ่งเป็นการทดสอบว่าตัวแปรทำนายมีความสัมพันธ์กันเองหรือไม่ พบว่าตัวแปรเพศ อายุ ทำที่ผู้ช้คำถาม และการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่า tolerance มากกว่า .19 และเมื่อพิจารณาค่าปัจจัยความแปรปรวนเพื่อ (variance inflation factor) หรือ VIF มีค่าน้อยกว่า 5.3 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ต่ำกับตัวแปรอื่นๆ ดังนั้นจึงไม่เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12

การตรวจสอบภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

ตัวแปร	Collinearity statistics	
	tolerance	VIF
Gender	.95	1.05
Age	.93	1.08
Style	.97	1.03
SE	.44	2.25

3.3 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นแบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน โดยมีทำที่ผู้ช้คำถามเป็นตัวแปรอิสระ และตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับสำหรับตัวแปรตามได้แก่ การคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการช้คำถาม ซึ่งประกอบไปด้วย 4 รูปแบบคะแนน โดยแยกวิเคราะห์ครั้งละรูปแบบ ดังนี้

1. การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1
2. การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2
3. การเปลี่ยนคำตอบ
4. การคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม

การคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามข้อมูลที่เสนอมาข้างต้น ผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 13 ดังนี้

ตารางที่ 13

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 อันเนื่องมาจากท่าทีผู้ช้คำถาม โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ

ตัวแปร	B	SE B	β	t	R	R ²	F
<u>ขั้นตอนที่ 1</u>							
Intercept	.00	5.38	-	.00	.10	.01	.60
Gender	-.01	.58	-.00	-.02			
Age	.29	.27	.10	1.07			
<u>ขั้นตอนที่ 2</u>							
Intercept	1.08	5.55	-	.19	.13	.02	.49
Gender	-.01	.59	-.00	-.02			
Age	.24	.27	.09	.90			
Style	-.49	.59	-.08	-.83			
SE	-.16	.65	-.02	-.25			
<u>ขั้นตอนที่ 3</u>							
Intercept	1.33	5.59	-	.24	.14	.02	.44
Gender	.01	.59	.00	.01			
Age	.23	.27	.08	.85			
Style	-.49	.59	-.08	-.83			
SE	.20	.96	.03	.21			
Style x SE	-.67	1.30	-.07	-.51			

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงชั้นของตัวแปรทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 แบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน (Hierarchical Multiple Regression, Enter Method) โดยการนำกลุ่มตัวแปรทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ และอายุ เข้าไปในสมการถดถอยก่อนเป็นลำดับแรกเพื่อควบคุมอิทธิพล จากนั้นนำตัวแปรท่าทีผู้ช้คำถามและการเห็นคุณค่าในตนเอง

เข้าสมการลำดับต่อมา แล้วจึงเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าสู่สมการเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 1 พบว่าเพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.00, p = .98$) และ ($\beta = .01, p = .28$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 2 พบว่าท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.08, p = .41$) และ ($\beta = -.02, p = .81$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 3 ไม่พบอิทธิพลหลักของตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามต่อการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.08, p = .41$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณาอิทธิพลหลักของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลไม่พบอิทธิพลของการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 ($\beta = .03, p = .84$) ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

จากการที่ผู้วิจัยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 เพื่อทดสอบความเป็นตัวแปรกำกับของการเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อพิจารณาการถดถอยของปฏิสัมพันธ์พบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.07, p = .61$) แสดงว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ใช่ตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถามและการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 กล่าวโดยสรุปคือไม่พบผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 4

การคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามข้อมูลที่เสนอมาข้างต้น โดยผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 14

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 อันเนื่องมาจากท่าทีผู้ชกถาม โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ

ตัวแปร	B	SE B	β	t	R	R ²	F
<u>ขั้นตอนที่ 1</u>							
Intercept	7.91	6.19	-	1.28	.07	.00	.25
Gender	-.47	.67	-.07	-.71			
Age	-.02	.31	-.01	-.06			
<u>ขั้นตอนที่ 2</u>							
Intercept	10.64	6.29	-	1.69	.20	.04	1.20
Gender	-.49	.67	-.07	-.73			
Age	-.12	.31	-.04	-.40			
Style	-1.33	.66	-.18*	-2.01			
SE	-.24	.74	-.03	-.33			
<u>ขั้นตอนที่ 3</u>							
Intercept	10.79	6.34	-	1.70	.20	.04	.97
Gender	-.48	.67	-.07	-.71			
Age	-.13	.31	-.04	-.42			
Style	-1.34	.67	-.18*	-2.00			
SE	-.02	1.10	-.00	-.02			
Style x SE	-.42	1.48	-.04	-.28			

* $p < .05$, หนึ่งหาง.

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงชั้นของตัวแปรทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 แบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน (Hierarchical Multiple Regression, Enter Method) โดยการนำกลุ่มตัวแปรทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ และอายุ เข้าไปในสมการถดถอยก่อนเป็นลำดับแรกเพื่อควบคุมอิทธิพล จากนั้นนำตัวแปรท่าทีผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเอง

เข้าสมการลำดับต่อมา แล้วจึงเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าสู่สมการเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 1 พบว่าเพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.07, p = .48$) และ ($\beta = -.01, p = .95$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 2 พบว่าท่าที่ผู้ชกถามมีผลต่อการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.18, p < .05$) แสดงว่าท่าที่ผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตรส่งผลให้ผู้ชกถามมีการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 มากกว่าท่าที่ผู้ชกถามแบบเป็นมิตร 1.33 หน่วย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 3 ตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามยังเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สามารถอธิบายการผันแปรของการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 ได้ร้อยละ 4.0 ($R^2 = .040$) โดยท่าที่ผู้ชกถามมีอิทธิพลหลักต่อการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.18, p < .05$) กล่าวคือ ท่าที่ผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตรส่งผลให้ผู้ชกถามมีการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 มากกว่าท่าที่ผู้ชกถามแบบเป็นมิตร 1.34 หน่วย ผลการวิเคราะห์นี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1

เมื่อพิจารณาอิทธิพลหลักของการเห็นคุณค่าในตนเอง พบว่าไม่มีอิทธิพลหลักต่อการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 ($\beta = -.00, p = .99$) ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

จากการที่ผู้วิจัยได้เพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 เพื่อทดสอบความเป็นตัวแปรกำกับของการเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อพิจารณาการถดถอยของปฏิสัมพันธ์พบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.04, p = .78$) แสดงว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ใช่ตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถามและการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 กล่าวคือไม่พบผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการคล้อยตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 4

การเปลี่ยนคำตอบ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามข้อมูลที่เสนอมาข้างต้น โดยผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 15 ดังนี้

ตารางที่ 15

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการเปลี่ยนคำตอบ อันเนื่องมาจากท่าที่ผู้ช้กถาม โดยมี การเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ

ตัวแปร	B	SE B	β	t	R	R ²	F
<u>ขั้นตอนที่ 1</u>							
Intercept	3.77	5.13	-	.73	.02	.00	.02
Gender	.05	.56	.01	.09			
Age	.05	.25	.02	.20			
<u>ขั้นตอนที่ 2</u>							
Intercept	6.57	5.19	-	1.27	.22	.04	1.46
Gender	.07	.55	.01	.13			
Age	-.06	.25	-.02	-.24			
Style	-1.18	.55	-.20*	-2.15			
SE	-.55	.61	-.08	-.91			
<u>ขั้นตอนที่ 3</u>							
Intercept	7.27	5.18	-	1.41	.26	.06	1.68
Gender	.12	.55	.02	.22			
Age	-.10	.25	-.04	-.37			
Style	-1.19	.54	-.20*	-2.18			
SE	.47	.89	.07	.53			
Style x SE	-1.90	1.21	-.21	-1.58			

* $p < .05$, หนึ่งทาง.

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงชั้นของตัวแปรทำนายการเปลี่ยนคำตอบ แบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน (Hierarchical Multiple Regression, Enter Method) โดยการนำกลุ่มตัวแปรทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ และอายุ เข้าไปในสมการถดถอยก่อนเป็นลำดับแรกเพื่อควบคุมอิทธิพล จากนั้นนำตัวแปรท่าที่ผู้ช้กถามและการเห็นคุณค่าในตนเองเข้าสมการลำดับต่อมา แล้วจึงเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของท่าที่ผู้ช้กถามและการเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าสู่สมการเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 1 พบว่าเพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนคำตอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .01, p = .93$) และ ($\beta = .02, p = .84$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 2 พบว่าท่าที่ผู้ชกถามมีผลต่อการเปลี่ยนคำตอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.20, p < .05$) แสดงว่าท่าที่ผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตรส่งผลให้ผู้ชกถามมีการเปลี่ยนคำตอบมากกว่าท่าที่ผู้ชกถามแบบเป็นมิตร 1.18 หน่วย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 3 ตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามยังเป็นตัวแปรสำคัญที่สามารถอธิบายการผันแปรของการเปลี่ยนคำตอบได้ร้อยละ 6.7 ($R^2 = .067$) โดยท่าที่ผู้ชกถามมีอิทธิพลหลักต่อการเปลี่ยนคำตอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.20, p < .05$) กล่าวคือ ท่าที่ผู้ชกถามแบบไม่เป็นมิตรส่งผลให้ผู้ชกถามมีการเปลี่ยนคำตอบมากกว่าท่าที่ผู้ชกถามแบบเป็นมิตร 1.19 หน่วย ผลการวิเคราะห์นี้จึงสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณาอิทธิพลหลักของการเห็นคุณค่าในตนเอง ผลไม่พบอิทธิพลหลักต่อการเปลี่ยนคำตอบ ($\beta = .07, p = .60$) ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

จากการที่ผู้วิจัยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการเปลี่ยนคำตอบ เพื่อทดสอบความเป็นตัวแปรกำกับของการเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อพิจารณาการถดถอยของปฏิสัมพันธ์พบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.21, p = .12$) แสดงว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ใช่ตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถามและการเปลี่ยนคำตอบ กล่าวโดยสรุปคือไม่พบผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการเปลี่ยนคำตอบ ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 4

การคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ตามข้อมูลที่เสนอมาข้างต้น โดยผลการวิเคราะห์แสดงดังตารางที่ 16 ดังนี้

ตารางที่ 16

การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้นเพื่อทำนายการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม อันเนื่องมาจากทำที่ผู้ช้กถาม โดยมีการเห็นคุณค่าในตนเองเป็นตัวแปรกำกับ

ตัวแปร	B	SE B	β	t	R	R ²	F
<u>ขั้นตอนที่ 1</u>							
Intercept	3.77	9.11	-	.41	.07	.01	.28
Gender	.04	.99	.00	.04			
Age	.34	.45	.07	.75			
<u>ขั้นตอนที่ 2</u>							
Intercept	7.64	9.30	-	.82	.18	.03	1.02
Gender	.06	.99	.01	.06			
Age	.18	.46	.04	.40			
Style	-1.66	.98	-.16	-1.69			
SE	-.72	1.10	-.06	-.65			
<u>ขั้นตอนที่ 3</u>							
Intercept	8.60	9.32	-	.92	.21	.05	1.10
Gender	.13	.99	.01	.13			
Age	.14	.46	.03	.30			
Style	-1.68	.98	-.16	-1.71			
SE	.67	1.60	.06	.42			
Style x SE	-2.57	2.17	-.16	-1.19			

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงชั้นของตัวแปรทำนายการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม แบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน (Hierarchical Multiple Regression, Enter Method) โดยการนำกลุ่มตัวแปรทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ และอายุ เข้าไปในสมการถดถอยก่อนเป็นลำดับแรกเพื่อควบคุมอิทธิพล จากนั้นนำตัวแปรทำที่ผู้ช้กถามและการเห็นคุณค่าในตนเองเข้าสมการ

ลำดับต่อมา แล้วจึงเพิ่มปฏิสัมพันธ์ของท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเอง เข้าสู่สมการเป็นลำดับสุดท้าย

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 1 พบว่าเพศและอายุไม่มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .00, p = .97$) และ ($\beta = .07, p = .46$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 2 พบว่าท่าที่ผู้ชกถามและการเห็นคุณค่าในตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.16, p = .09$) และ ($\beta = -.06, p = .52$) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยในขั้นตอนที่ 3 ไม่พบอิทธิพลหลักของตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.16, p = .09$) จึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 และไม่พบอิทธิพลหลักของการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม ($\beta = .06, p = .68$) ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2

เมื่อผู้วิจัยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม เพื่อทดสอบความเป็นตัวแปรกำกับของการเห็นคุณค่าในตนเอง เมื่อพิจารณาการถดถอยของปฏิสัมพันธ์พบค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐานไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.16, p = .24$) แสดงว่าการเห็นคุณค่าในตนเองไม่ใช่ตัวแปรกำกับในความสัมพันธ์ระหว่างท่าที่ผู้ชกถามและการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม กล่าวโดยสรุปคือไม่พบผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรท่าที่ผู้ชกถามและตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองในการทำนายการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม ดังนั้นจึงไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 และข้อที่ 4

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ ดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ข้อที่	สมมติฐานการวิจัย	ผลการทดสอบ
1	ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ช้คำถามแบบไม่เป็นมิตร คล้อยตามสิ่งชี้นำมากกว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ช้คำถามแบบเป็นมิตร	สนับสนุนสมมติฐาน
2	การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลทางลบ กับการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการช้คำถาม	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน
3	ในเงื่อนไขผู้ช้คำถามแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบ กับการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการช้คำถาม	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน
4	ในเงื่อนไขผู้ช้คำถามแบบเป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการช้คำถาม	ไม่สนับสนุนสมมติฐาน

บทที่ 4

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบ*ไม่เป็นมิตร* คล้อยตามสิ่งชี้นำมากกว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบ*เป็นมิตร*

ผลการวิจัยสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 เนื่องจากพบอิทธิพลหลักของท่าทีผู้ซักถามต่อการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.18, p < .05$) และการเปลี่ยนคำตอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = -.20, p < .05$) กล่าวคือ ท่าทีผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรส่งผลให้ผู้ถูกซักถามคล้อยตามสิ่งชี้นำมากกว่าท่าทีผู้ซักถามแบบเป็นมิตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bain และ Baxter (2000), Baxter และคณะ (2006) และการศึกษาของ ขวัญจิตต์ นรารพิจิตร (2550) โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบอิทธิพลของท่าทีผู้ซักถามต่อการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบ ตรงกับงานวิจัยของ Baxter และ Boon (2000)

การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคลที่ได้รับอิทธิพลจากผลป้อนกลับทางลบ เมื่อได้รับผลป้อนกลับทางลบทำให้ผู้ถูกซักถามเกิดความวิตกกังวลจากความคาดหวังว่าจะต้องตอบคำถามให้ถูกต้องและเกิดความไม่แน่นอนว่าตนตอบคำถามผิดพลาดแต่ไม่สามารถระบุได้ว่าผิดพลาดตำแหน่งใด ดังนั้น บุคคลที่เผชิญกับผู้ซักถามท่าทีไม่เป็นมิตรและได้รับผลป้อนกลับทางลบจึงพยายามจัดการกับความสัมพันธ์มากกว่าตั้งใจฟังคำถาม ทำให้คล้อยตามสิ่งที่ผู้ซักถามชี้นำมากกว่าบุคคลที่เผชิญกับผู้ซักถามท่าทีเป็นมิตร ส่วนการเปลี่ยนคำตอบเกี่ยวข้องกับการที่บุคคลพยายามเอาใจและจัดการกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ซักถามที่ไม่เป็นมิตรโดยปฏิบัติตามความคาดหวังของผู้ซักถามด้วยการเปลี่ยนคำตอบเมื่อรับรู้จากผลป้อนกลับทางลบว่าตนตอบไม่ถูกต้อง (Gudjonsson & Lister, 1984)

ข้อค้นพบข้างต้น ในทางปฏิบัติของกระบวนการสอบสวนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอบสวนของตำรวจ ควรตระหนักถึงพฤติกรรมของตัวผู้ซักถามเองว่าสามารถส่งผลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำได้ ดัง Gudjonsson (2003) ได้กล่าวไว้ว่าการที่ตำรวจมีวิธีการสอบสวนที่ไม่ถูกต้องนั้นไม่เพียงทำให้ผู้บริสุทธิ์เกิดการคล้อยตามและถูกตัดสินว่ามีความผิดแล้ว ยังเป็นการปกป้องผู้กระทำผิดตัวจริงที่อาจ

ก่ออาชญากรรมร้ายแรงซ้ำอีกในอนาคต ดังนั้น ในกระบวนการสอบสวนซึ่งมีผู้เกี่ยวข้องทั้งที่เป็น พยานผู้เห็นเหตุการณ์หรือผู้ถูกกล่าวหา นั้น พนักงานสอบสวนควรมีท่าทีที่เป็นมิตรและไม่ควรใช้วิธีการข่มขู่ คุกคาม หรือสร้างระยะห่างระหว่างจิตในระหว่างสอบสวน ซึ่งส่งผลให้ข้อมูลที่ได้มานั้นไม่น่าเชื่อถือ

สมมติฐานที่ 2 การเห็นคุณค่าในตนเอง มีอิทธิพลทางลบ กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

จากการวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรการเห็นคุณค่าในตนเองกับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม เมื่อพิจารณาตามรูปแบบคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ไม่พบอิทธิพล การเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 1 ($\beta = .03, p = .84$) การคล้อยตามคำถามชี้แนะครั้งที่ 2 ($\beta = -.00, p = .99$) การเปลี่ยนคำตอบ ($\beta = .07, p = .60$) และการคล้อยตามสิ่งชี้แนะโดยรวม ($\beta = .06, p = .68$)

แม้ว่าผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bain และคณะ (2004), Baxter และคณะ (2003), Gudjonsson และ Singh (1984) และ งานวิจัยของ Nurmoja และ Bachmann (2008) ที่พบว่า ผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำมีการคล้อยตามสิ่งชี้แนะมากกว่าผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูง แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกับ Drake และคณะ (2008) ที่ไม่พบอิทธิพลหลักของการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ ดังนั้นอาจเป็นไปได้ว่า การรับรู้ตนเองของกลุ่มตัวอย่างอาจเน้นคุณลักษณะที่ดีของตนเองมากเกินไปจริงและมองข้ามลักษณะทางลบในขณะทำมาตราชัด จึงมีผลต่อคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเอง และทำให้ไม่พบความสัมพันธ์กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

สมมติฐานที่ 3 ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางลบ กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

สมมติฐานที่ 4 ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวก กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

จากสมมติฐานข้อ 3 ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางลบกับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะ กล่าวคือ เมื่อบุคคลที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในระดับต่ำ ตรงข้ามกับเมื่อ

บุคคลที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรที่มีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำจะมีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำในระดับสูง

จากสมมติฐานข้อ 3 ผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองต่ำเกิดความวิตกกังวล และรับรู้ว่าคุณค่าอำนาจและขาดความสามารถในการควบคุมสถานการณ์จึงก่อให้เกิดระยะห่างระหว่างจิต ส่งผลให้บุคคลจดจ่ออยู่กับสถานการณ์รอบข้างมากกว่าตั้งใจพิจารณาเรื่องราวและการตอบคำถาม จึงมีการคล้อยตามสิ่งชี้นำในระดับสูง ในขณะที่ผู้ถูกซักถามที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงจะต่อต้านและไม่เชื่อถือผู้ซักถามจึงพยายามตั้งใจฟังคำถามและจดจ่ออยู่กับการตอบให้ถูกต้องจึงมีการคล้อยตามสิ่งชี้นำในระดับต่ำ แต่ผลการวิจัยไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 กล่าวคือไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการทำนายการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถาม

จากสมมติฐานข้อ 4 ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตร การเห็นคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคล้อยตามสิ่งชี้นำ กล่าวคือเมื่อบุคคลที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตรมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงจะมีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำในระดับสูง และบุคคลที่อยู่ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบเป็นมิตรมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำก็จะมีคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำในระดับต่ำด้วย

จากสมมติฐานข้อ 4 อธิบายได้ว่าเมื่อเผชิญกับผู้ซักถามที่มีท่าทีเป็นมิตร ผู้ที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงเกิดความไว้วางใจและไม่สงสัยในเจตนาของผู้ซักถาม จึงคล้อยตามสิ่งที่ผู้ซักถามชี้นำสูง แต่ผลการวิเคราะห์ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองที่ส่งผลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการซักถามทุกรูปแบบ ทั้งการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา (Baxter et al., 2003) แสดงให้เห็นว่าท่าทีผู้ซักถามแบบไม่เป็นมิตรมีอิทธิพลต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเองสูงหรือว่าต่ำ ซึ่งเห็นได้จากคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 และคะแนนการเปลี่ยนคำตอบที่สามารถบ่งบอกได้อย่างชัดเจนว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ซักถามและผู้ถูกซักถามสร้างความกดดันและมีอิทธิพลมากเพียงพอให้ผู้ถูกซักถามคล้อยตามสิ่งชี้นำในระดับสูงได้ ดังทฤษฎีของ Gudjonsson (1984 อ้างถึงใน Bain & Baxter, 2000) ที่อธิบายไว้ว่าการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางปัญญาของบุคคล ในขณะที่การเปลี่ยนคำตอบและการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 เกี่ยวข้องกับการสื่อสารระหว่างบุคคล

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลของท่าที่ผู้ซักถามและการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้ถูกซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่สามารถลดการคล้อยตามสิ่งชี้แนะซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาดในการสอบสวนได้

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบ*ไม่เป็นมิตร* คล้อยตามสิ่งชี้แนะ *มากกว่า* ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบ*เป็นมิตร*
2. การเห็นคุณค่าในตนเอง *มีอิทธิพลทางลบ* กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
3. ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบ*ไม่เป็นมิตร* การเห็นคุณค่าในตนเอง *มีความสัมพันธ์ทางลบ* กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม
4. ในเงื่อนไขผู้ซักถามแบบ*เป็นมิตร* การเห็นคุณค่าในตนเอง *มีความสัมพันธ์ทางบวก* กับการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม

กลุ่มตัวอย่าง

นิสิตปริญญาตรี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 18-23 ปี
จำนวน 123 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. มาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้นำ

ผู้วิจัยได้พัฒนามาตร่วมกับนางสาวรณิขพร วุฒิพงษ์ โดยทำการแปลมาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้นำ Gudjonsson Suggestibility Scale 2 หรือ GSS 2 (Gudjonsson, 1997) และการแปลเครื่องมือกลับ (back translation) พิจารณาความเที่ยงโดยการนำคะแนนรวมของการคัดลอกตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 คะแนนรวมของการคัดลอกตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 และคะแนนรวมของการเปลี่ยนคำตอบ มาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .78 .80 และ .64 ตามลำดับ และผลใกล้เคียงกับมาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ที่พัฒนาโดย ขวัญจิตต์ และคณะ (2550) มาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ภาษาโปลิชที่พัฒนาโดย Polczyk (2005) และมาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ภาษาโปรตุเกสที่พัฒนาด้วยวิธีการแปลเครื่องมือกลับ โดย Pires (2011 อ้างถึงใน Pires et al., 2013) การตรวจสอบความตรงด้วยวิธีการหาความตรงร่วมสมัย โดยใช้มาตรการวัดความวิตกกังวลต่อสถานการณ์ STAI (Form Y-1) ของ นันทีณี ศุภมวงค (2547) ที่พัฒนาตามแนวคิดของ Spielberger และคณะ (1983 อ้างถึงใน นันทีณี ศุภมวงค) ผลพบว่าคะแนนความวิตกกังวลต่อสถานการณ์มีสหสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนการเปลี่ยนคำตอบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ .26 ซึ่งผลที่ได้นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Gudjonsson (1988a อ้างถึงใน Gudjonsson, 2003)

2. แบบประเมินท่าทีผู้ชักถาม จัดทำขึ้นเพื่อตรวจสอบการจัดกระทำท่าทีผู้ชักถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 การประเมินคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงท่าทีผู้ชักถาม จำนวน 20 ข้อ คำตอบเป็นมาตรประมาณค่าแบบ 7 ช่วง ส่วนตอนที่ 2 จัดทำขึ้นเพื่อต้องการตรวจสอบการจัดกระทำซ้ำว่าผู้ร่วมการทดลองรับรู้ท่าทีผู้ชักถามตรงตามเงื่อนไขที่กำหนดหรือไม่ โดยถามว่า “ท่านคิดว่าผู้ชักถามท่านมีลักษณะ...” มีคำตอบให้เลือก คือ เป็นมิตร ไม่เป็นมิตร และอื่นๆโปรดระบุ

3. มาตรการเห็นคุณค่าในตนเอง สร้างและพัฒนามาตรวัดโดย ธนรัชต์ คุณศรีรักษ์สกุล (2554) ประกอบไปด้วยข้อกระทงจำนวน 18 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ .91

วิธีดำเนินการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมการทดลอง 1 ครั้ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยให้ผู้ร่วมการทดลองทำมาตรวัดการเห็นคุณค่าในตนเอง โดยผู้วิจัยเป็นผู้แจกมาตรวัดพร้อมแนะนำการทำมาตรวัดโดยละเอียด

ขั้นตอนที่ 2 การทดสอบการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการชักถาม

ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้าเงื่อนไขการทดลองเป็นรายบุคคล ดังนี้

1. เงื่อนไขผู้ชักถามแบบเป็นมิตร
2. เงื่อนไขผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตร

สำหรับแต่ละเงื่อนไขการทดลองจะได้รับการจัดกระทำที่แตกต่างกันในระหว่างกระบวนการชักถามคือกิริยาท่าทางของผู้ชักถาม และบทสนทนาระหว่างผู้ร่วมการทดลองกับผู้ชักถาม ซึ่งผู้ชักถามในแต่ละเงื่อนไขได้รับการฝึกอบรมและแสดงบทบาทสมมติก่อนการทดลองจริง โดยกระบวนการชักถามเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้ร่วมการทดลองฟังเรื่องสั้นที่บ้านที่กจากเทพ โดยผู้อ่านจะอ่านแต่ละวลีใช้เวลาประมาณ 1.5 - 2 วินาทีต่อ 1 วลี
2. ผู้ร่วมการทดลองระลึกความจำเกี่ยวกับเรื่องสั้นจากเทพเท่าที่จะจำได้ในทันทีและเขียนสิ่งที่จำได้ลงในกระดาษที่จัดเตรียมไว้
3. ผู้ชักถามถามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1
4. ผู้ชักถามให้ข้อมูลป้อนกลับทางลบแก่ผู้ร่วมการทดลอง
5. ผู้ชักถามถามคำถามชี้้นำครั้งที่ 2
6. ผู้ร่วมการทดลองทำแบบประเมินท่าที่ผู้ชักถามเพื่อตรวจสอบการจัดกระทำ

หลังจบการทดลองผู้วิจัยกล่าวขอบคุณและชี้แจงวัตถุประสงค์ให้ผู้ร่วมการทดลองทราบทันที พร้อมทั้งขอให้เก็บเป็นความลับเพื่อป้องกันกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนทราบวัตถุประสงค์ก่อนทำการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เอส พี เอส เอส (SPSS for Windows) เพื่อทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเชิงชั้น แบบใส่ตัวแปรทุกตัวพร้อมกัน (Hierarchical Multiple Regression, Enter Method)

ผลการวิจัย

1. ผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบไม่เป็นมิตรคล้อยตามสิ่งชี้นำครั้งที่ 2 และเปลี่ยนคำตอบ มากกว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ในเงื่อนไขผู้ชักถามแบบเป็นมิตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ไม่พบอิทธิพลหลักของการเห็นคุณค่าในตนเองต่อการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถาม
3. ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างท่าทีของผู้ชักถาม และการเห็นคุณค่าในตนเองกับการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถาม

ข้อเสนอแนะ

1. งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะผู้ชักถามเพศหญิง ซึ่งในข้อเท็จจริงยังมีพนักงานสอบสวนในหลายส่วนงานราชการที่เป็นเพศชาย ดังนั้นในการวิจัยต่อไปควรมีการศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศของผู้ชักถามจะทำให้เกิดการคล้อยตามสิ่งชี้นำในกระบวนการชักถามแตกต่างกันหรือไม่
2. งานวิจัยนี้กำหนดให้ผู้ชักถามมีอายุประมาณ 25-27 ปี ซึ่งมีอายุและลักษณะเป็นผู้ใหญ่มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิต และเนื่องด้วยคติที่อยู่ในความรับผิดชอบของพนักงานสอบสวนนั้นมีผู้เกี่ยวข้องที่มีอายุและสถานภาพหลากหลาย ดังเช่นการศึกษาของ ที่พบว่าคติที่พนักงานสอบสวนสังกัด กองบังคับการตำรวจนครบาล 5 ส่วนใหญ่มีแนวโน้มในการนำคติเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในระดับสูง ได้แก่ คติที่ผู้เสียหายเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานราชการ และคติที่ผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้มีฐานะ หน้าที่การงานและชื่อเสียงในสังคม ตามลำดับ ดังนั้นในงานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาความแตกต่างระหว่างอายุของผู้ชักถาม และสถานภาพทางสังคมของผู้ชักถามและผู้ถูกชักถาม อาจพบผลแตกต่างจากงานวิจัยครั้งนี้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. (2555). *ความเป็นมาของสำนักงานช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา*. สืบค้นเมื่อ 29 มกราคม 2557, จาก http://www.rlpd.moj.go.th/rlpdnew_now/index.php/2012-06-20-08-30-53
- ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร. (2550). *ผลของท่าทีของผู้ซักถามและการมีผู้ที่ถูกซักถามไว้วางใจอยู่ด้วย ขณะซักถามต่อการคล้อยตามสิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมวุฒิ จอบญุวัฒนา. (2548). *การสื่อสารระหว่างบุคคลระหว่างพนักงานสอบสวนเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการจากสถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนรักษ์ คุณศรีรักษ์สกุล. (2554). *ผลของการคุกคามจากภาพในความคิด การเห็นคุณค่าในตนเอง และรูปแบบการอนุมานสาเหตุต่อผลงานด้านคณิตศาสตร์ในนักเรียนหญิงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2555). *สถิติชวนใช้ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: ไอคอนพริ้นติ้ง.
- นันทินี ศุภมงคล. (2547). *ความวิตกกังวล การสนับสนุนทางสังคมแลกลวิธีการเผชิญปัญหาของนิสิตนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปกฉัตร ชัยสุภวัฒน์. (2549). *นัยยะในการสอบสวนที่เกิดจากการใช้สิทธิของผู้ต้องหาในการต่อสู้คดีอาญา : ศึกษากรณีพนักงานสอบสวนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปรมะ สตะเวทิน. (2538). *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ภาคภูมิ เดชะเรืองศิลป์. (2549). *ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการนำคดีอาญาเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม : กรณีศึกษาพนักงานสอบสวน กองบังคับการตำรวจนครบาล 5*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ภารดี ศิริสุทธิพัฒนา. (2550). *ผลของการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและอารมณ์ต่อการคล้อยตาม* *สิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รติรัตน์ ไวถนอมสัจด์. (2550). *ผลของกลุ่มเรา-กลุ่มเขาและความคาดหวังในความสำเร็จต่อการคล้อยตาม* *สิ่งชี้แนะในกระบวนการซักถาม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554: เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วิชชุดา อิศรานูวรรธน์. (2552). *เหยื่อข่มขืนหญิงในโลกทัศน์ของพนักงานสอบสวนชาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทสังคมวิทยา มหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรธรณ ปิรันธน์โอวาท. (2554). *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

- Bain, S. A., & Baxter, J. S. (2000). Interrogative suggestibility: The role of interviewer behaviour. *Legal and Criminological Psychology, 5*, 123–133.
- Bain, S. A., Baxter, J. S., & Fellowes, V. (2004). Interacting influences on interrogative suggestibility. *Legal and Criminological Psychology, 9*, 239–252.
- Baron, R. M., & Kenny, D. A. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research: Conceptual, strategic, and statistical considerations. *Journal of Personality and Social Psychology, 51*, 1173–1182.
- Baxter, J. S., & Boon, J. C. W. (2000). Interrogative suggestibility: The importance of being earnest. *Personality and Individual Differences, 28*, 753–762.
- Baxter, J. S., Boon, J. C. W., & Marley, C. (2006). Interrogative pressure and responses to minimally leading questions. *Personality and Individual Differences, 40*, 87–98.

- Baxter, J. S., Jackson, M., & Bain, S. A. (2003). Interrogative suggestibility: Interactions between interviewees' self-esteem and interviewer style. *Personality and Individual Differences, 35*, 1285–1292.
- Campbell, W. K., Rudich, E. A., & Sedikides, C. (2002). Narcissism, self-esteem, and the positivity of self-views: Two portraits of self-love. *Personality and Social Psychology Bulletin, 28*, 358-368.
- Drake, K. E., Bull, R., & Boon, J. C. W. (2008). Interrogative suggestibility, self-esteem, and the influence of negative life-events. *Legal and Criminological Psychology, 13*, 299-307.
- Gordon, N. J., & Fleisher, W. L. (2006). *Effective interviewing and interrogation techniques* (2nd ed.). San Diego, CA: Academic Press.
- Gudjonsson, G. H. (1987). Historical background to suggestibility: How interrogative suggestibility differs from other types of suggestibility. *Personality and Individual Differences, 8*, 347-355.
- Gudjonsson, G. H. (1992). Interrogative suggestibility: Factor analysis of the Gudjonsson Suggestibility Scale (GSS 2). *Personality and Individual Differences, 13*, 479-481.
- Gudjonsson, G. H. (1997). *The Gudjonsson Suggestibility Scales manual*. Hove, UK: Psychology Press.
- Gudjonsson, G. H. (2003). *The psychology of interrogations and confessions: A handbook*. Chichester: Wiley.
- Gudjonsson, G. H., & Lister, S. (1984). Interrogative suggestibility and its relationship with self-esteem and control. *Journal of the Forensic Science Society, 24*, 99-110.
- Gudjonsson, G. H., & Pearse, J. (2011). Suspect interviews and false confessions. *Current Directions in Psychological Science, 20*, 33-37.
- Gudjonsson, G. H., & Singh, K. K. (1984). Interrogative suggestibility and delinquent boys: An empirical validation study. *Personality and Individual Differences, 5*, 425–430.
- Hargie, O. (2011). *Skilled interpersonal communication: Research theory and practice* (5th ed.). London: Routledge.

- Inbau, F. E., Reid, J. E., Buckley, J. P., & Jayne, B. C. (2013). *Criminal interrogation and confessions* (10th ed.). Burlington, MA: Jones & Bartlett Learning.
- Martens, A., Greenberg, J., & Allen, J. J. (2008). Self-esteem and autonomic physiology: Parallels between self-esteem and cardiac vagal tone as buffers of threat. *Personality and Social Psychology Review*, *12*, 370-389.
- McGroarty, A., & Baxter, J. S. (2009). Interviewer behaviour, interviewee self-esteem and response change in simulated forensic interviews. *Personality and Individual Differences*, *47*, 642-646.
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2013). *Performing data analysis using IBM SPSS*. Hoboken, NJ: Wiley.
- Myers, D. G. (2010). *Social psychology* (10th ed.). New York: McGraw Hill.
- Nurmoja, M., & Bachmann, T. (2008). On the role of trait-related characteristics in interrogative suggestibility: An example from Estonia. *TRAMES*, *12*, 371-381.
- Pires, R., Silva, D. R., & Ferriera, A. S. (2013). Personality styles and suggestibility: A differential approach. *Personality and Individual Differences*, *55*, 381-386.
- Polczyk, R. (2005). Interrogative suggestibility: Cross-cultural stability of psychometric and correlational properties of the Gudjonsson Suggestibility Scales. *Personality and Individual Differences*, *38*, 177-186.
- Richmond, V. P., McCroskey, J. C., & Payne, S. K. (1991). *Nonverbal behavior in interpersonal relations*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Rosenberg, M. (1979). *Conceiving the self*. USA: Basic Books.
- Singh, K. K., & Gudjonsson, G. H. (1992). Interrogative suggestibility among adolescent boys and its relationship with intelligence, memory, and cognitive set. *Journal of Adolescence*, *15*, 155-161.
- Smeets, T., Leppink, J., Jelicic, M., & Merckelbach, H. (2009). Shortened versions of the Gudjonsson Suggestibility Scale meet the standards. *Legal and Criminological Psychology*, *14*, 149-155.
- Sondhi, V., & Gupta, A. (2005). The role of interviewer behaviour in eyewitness suggestibility. *Journal of Credibility Assessment and Witness Psychology*, *6*, 1-19.

- Swanson, C. R., Chamelin, N. C., & Territo, L. (1996). *Criminal investigation*. New York: McGraw Hill.
- West, S. G., Aiken, L. S., & Krull, J. L. (1996). Experimental personality designs: Analyzing categorical by continuous variable interactions. *Journal of Personality, 64*, 1-48.
- West, S. G., Finch, J. F., & Curran, P. J. (1995). Structural equation models with nonnormal variables: Problems and remedies. In R. H. Hoyle (Ed.), *Structural equation modeling: Concepts, issues, and applications* (pp. 56-75). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Wolfradt, U., & Meyer, T. (1998). Interrogative suggestibility, anxiety and dissociation among anxious patients and normal controls. *Personality and Individual Differences, 25*, 425-432.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าทีผู้ชักถาม

ข้อมูลส่วนตัว

โปรดทำเครื่องหมาย X ลงในช่อง และโปรดตอบข้อมูลส่วนตัวลงในช่องว่าง

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ _____ ปี คณะ _____ สาขาวิชา _____ ชั้นปีที่ _____

คำชี้แจง แบบสำรวจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อลักษณะท่าทางของผู้ชักถามในกระบวนการชักถาม เพื่อใช้ในการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยใคร่ขอความร่วมมือจากนิสิต โปรดพิจารณาข้อความต่อไปนี้ แล้วตอบลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้จะถูกเก็บเป็นความลับและไม่มีผลกระทบในทางใดๆ ต่อการศึกษาของนิสิต

1. “ในกระบวนการชักถาม ท่านคิดว่าผู้ชักถามที่เป็นมิตรควรมีกิริยาท่าทางอย่างไร และโปรดระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงกิริยาท่าทางนั้น” (โปรดตอบให้ได้มากที่สุด)

ผู้ชักถามที่เป็นมิตร	
กิริยาท่าทาง	คำคุณศัพท์
ตัวอย่าง ยิ้มแย้ม	ตัวอย่าง เป็นกันเอง
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

ภาคผนวก ก (ต่อ)

ตัวอย่างแบบสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับท่าทีผู้ชกถาม

2. “ในกระบวนการชกถาม ท่านคิดว่าผู้ชกถามที่**ไม่เป็นมิตร**ควรมีการทำทางอย่างไร และโปรดระบุคำคุณศัพท์ที่แสดงถึงการทำทางนั้น” (โปรดตอบให้ได้มากที่สุด)

ผู้ชกถามที่ไม่เป็นมิตร	
การทำทาง	คำคุณศัพท์
ตัวอย่าง เสียงดัง เสียงแข็ง	ตัวอย่าง แข็งกร้าว
1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	

ผู้วิจัยขอขอบคุณนิสิตที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า
ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก ข

บทสนทนาของผู้ช้คำถามในระหว่างการทดลอง

ผู้วิจัยพัฒนารูปแบบบทสนทนาจากงานวิจัยของขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร (2550) โดยเพิ่มเติมบทสนทนาให้สอดคล้องกับท่าที่ผู้ช้คำถามของงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งอธิบายตามขั้นตอนการทดลองได้ 9 ระยะ ดังนี้

(1) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ช้คำถาม ในระยะก่อนเริ่มการทดลอง

สถานการณ์	ผู้ช้คำถาม	บทสนทนา
เมื่อผู้ร่วมการทดลองเดินเข้ามาในห้องทดลอง	เป็นมิตร	“สวัสดีค่ะ เชิญนั่งได้เลยค่ะ พี่ชื่อ..(ชื่อเล่น)..นะค่ะ น้องชื่ออะไร อยู่คณะอะไรคะ เดินทางมาห้องทดลองลำบากไหมคะ น้องหายเหนื่อยรียังคะ พี่ขอรบกวนเวลาแป๊ปปิ้งนะค่ะ”
	ไม่เป็นมิตร	“คุณต้องนั่งเก้าอี้ตัวโน้นไม่ใช่ตัวนี้นะ”

(2) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ช้คำถาม ในระยะอธิบายการทดลอง

สถานการณ์	ผู้ช้คำถาม	บทสนทนา
เมื่อผู้ช้คำถามอธิบายการทดลอง	เป็นมิตร	.”การทดลองนี้จะเป็นการทดสอบความจำนะค่ะ พี่จะให้น้องฟังเรื่องสั้นจากเทพ ขอให้น้องตั้งใจฟังรายละเอียดให้ดี เพราะหลังจากฟังจบแล้ว พี่จะทดสอบความจำของน้อง น้องพร้อมไหมคะ”
	ไม่เป็นมิตร	จะให้ฟังเรื่องราว ขอให้ฟังดีๆ หลังจากฟังจบจะให้ทดสอบความจำ

(3) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ช้คำถาม ในระยะผู้ร่วมการทดลองฟังเทพ

สถานการณ์	ผู้ช้คำถาม	บทสนทนา
ผู้ร่วมการทดลองฟังเรื่องราวจากเทพ	เป็นมิตร	-
	ไม่เป็นมิตร	-

ภาคผนวก ข (ต่อ)
บทสนทนาของผู้ซักถามในระหว่างการทดลอง

(4) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ซักถาม ในระยะการระลึกความทรงจำในทันที

สถานการณ์	ผู้ซักถาม	บทสนทนา
เมื่อผู้ร่วมการทดลองฟังเรื่องราวจากเทปเสร็จแล้ว ผู้ซักถามให้	เป็นมิตร	“ฟังจบแล้วใช้ไหมคะ พี่ขอให้น้องช่วยเขียนเรื่องราวที่จำได้ลงในกระดาษด้วยนะคะ”
ผู้ร่วมการทดลองเขียนเรื่องราวที่จำได้ลงในกระดาษที่จัดเตรียมไว้	ไม่เป็นมิตร	“เขียนเรื่องราวที่จำได้ลงในกระดาษด้วย”

(5) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ซักถาม ในระยะการถามคำถามครั้งที่ 1

สถานการณ์	ผู้ซักถาม	บทสนทนา
ผู้ซักถามอธิบายก่อนเริ่มถามคำถามครั้งที่ 1	เป็นมิตร	“ต่อจากนี้พี่จะถามคำถามจากเรื่องนี้น้องได้ฟัง ขอให้น้องพยายามตอบให้ถูกต้องมากที่สุดเท่าที่จะทำได้นะ น้องพร้อมไหมคะ”
	ไม่เป็นมิตร	“ต่อจากนี้จะถามคำถามจากเรื่อง พยายามตอบให้ถูกต้องด้วย”

(6) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ซักถาม ในระยะการให้ผลป้อนกลับทางลบ

สถานการณ์	ผู้ซักถาม	บทสนทนา
ผู้ซักถามให้ผลป้อนกลับทางลบ	เป็นมิตร	“น้องตอบผิดหลายข้อเลยนะ พี่จะให้ตอบใหม่อีกรอบนะ ขอให้แม่นยำมากกว่ารอบแรกนะคะ น้องพร้อมไหมคะ”
	ไม่เป็นมิตร	“คุณตอบผิดหลายข้อเลยนะ แคนี่ก็ตอบไม่ถูกเธอ รอบต่อไปขอให้แม่นยำกว่านี้หน่อยนะ”

ภาคผนวก ข (ต่อ)
บทสนทนาของผู้ช้คำถามในระหว่างการทดลอง

(7) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ช้คำถาม ในระยะการให้ผลป้อนกลับทางลบ

สถานการณ์	ผู้ช้คำถาม	บทสนทนา
ผู้ช้คำถามให้ผลป้อนกลับทางลบ	เป็นมิตร	“น้องตอบผิดหลายข้อเลยเนอะ พี่จะให้ตอบใหม่อีกรอบนะ ขอให้แม่นยำมากกว่ารอบแรกนะคะ น้องพร้อมไหมคะ”
	ไม่เป็นมิตร	“คุณตอบผิดหลายข้อเลยนะ แคนนี้ก็ตอบไม่ถูกเหอ รอบต่อไปขอให้แม่นยำกว่านี้หน่อยนะ”

(8) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ช้คำถาม ในระยะการถามคำถามครั้งที่ 2

สถานการณ์	ผู้ช้คำถาม	บทสนทนา
ผู้ช้คำถามถามคำถามครั้งที่ 2	เป็นมิตร	-
	ไม่เป็นมิตร	-

(9) บทสนทนาและกิริยาท่าทางของผู้ช้คำถาม ในระยะผู้ร่วมการทดลองทำแบบประเมินท่าที่ผู้ช้คำถาม

สถานการณ์	ผู้ช้คำถาม	บทสนทนา
เมื่อจบกระบวนการช้คำถามแล้ว ผู้ช้คำถามให้ผู้ร่วมการทดลองทำแบบประเมินท่าที่ผู้ช้คำถาม	เป็นมิตร	“เอาละคะ ขอบใจน้อง..(ชื่อเล่น)..มากนะคะ ต่อไปพี่จะให้น้องทำแบบประเมิน 20 ข้อนะคะ น้องพร้อมไหมคะ”
	ไม่เป็นมิตร	“ต่อไปทำแบบประเมิน 20 ข้อด้วย”

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแบบประเมินท่าที่ผู้ช้กถาม

ตอนที่ 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย รอบหมายเลขที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

ผู้ช้กถามท่านมีลักษณะ	น้อยที่สุด	น้อย	ค่อนข้างน้อย	ปานกลาง	ค่อนข้างมาก	มาก	มากที่สุด
1. มีมารยาท	1	2	3	4	5	6	7
2. บ้างดี	1	2	3	4	5	6	7
3. มนุษย์สัมพันธ์ดี	1	2	3	4	5	6	7
4. ไม่สุภาพ	1	2	3	4	5	6	7
5. จริงใจ	1	2	3	4	5	6	7
6. ถือความคิดตัวเองเป็นใหญ่	1	2	3	4	5	6	7
7. กระตือรือร้น	1	2	3	4	5	6	7
8. วางอำนาจ	1	2	3	4	5	6	7
9. สุภาพ	1	2	3	4	5	6	7
10. ไม่เป็นมิตร	1	2	3	4	5	6	7
11. ใจดี	1	2	3	4	5	6	7
12. ภาพลักษณ์ไม่ดี	1	2	3	4	5	6	7
13. ใจเย็น	1	2	3	4	5	6	7
14. แข็งกร้าว	1	2	3	4	5	6	7
15. เอาใจใส่	1	2	3	4	5	6	7
16. เจ้าอารมณ์	1	2	3	4	5	6	7
17. อารมณ์ดี	1	2	3	4	5	6	7
18. ไม่มีมารยาท	1	2	3	4	5	6	7
19. เป็นกันเอง	1	2	3	4	5	6	7
20. ไม่กระตือรือร้น	1	2	3	4	5	6	7

ตอนที่ 2

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด

1. ท่านคิดว่าผู้ช้กถามท่านมีลักษณะ

เป็นมิตร

ไม่เป็นมิตร

อื่นๆโปรดระบุ.....

ผู้วิจัยขอขอบคุณนิสิตที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่า

ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างเรื่องสั้นในมาตรการคัดลอกตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2
ฉบับภาษาไทย

สมพรและศักดิ์/เป็นคู่แต่งงานที่มีความสุข/ทั้งคู่อายุราว 30 กว่าปี/พวกเขามีลูก 3 คน/
ลูกชาย 2 คน/ลูกสาว 1 คน/พวกเขาอาศัยอยู่ในบังกะโลเล็กๆ/ซึ่งมีสระว่ายน้ำ/อยู่ในสวน/.....
หมายเหตุ. เรื่องสั้นมีจำนวนทั้งสิ้น 40 วลี

ภาคผนวก ง (ต่อ)
ตัวอย่างข้อคำถามในมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2
ฉบับภาษาไทย

1. คู่แต่งงานมีชื่อว่าสมพรและศักดิ์ใช่หรือไม่ (คำถามที่แสดงข้อเท็จจริง) (NL)
2. คู่แต่งงานเลี้ยงสุนัขหรือเลี้ยงแมว (คำถามที่ให้เลือกทางที่ผิด) (L)*
3. จักรยานของเด็กผู้ชายได้รับความเสียหายเมื่อล้มลงบนพื้นดินใช่หรือไม่ (คำถามชี้นำ) (L)...

หมายเหตุ. ข้อคำถามมีจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อ

(L) หมายถึง คำถามชี้นำ

(L)* หมายถึง คำถามที่ให้เลือกทางที่ผิด

(NL) หมายถึง คำถามที่แสดงข้อเท็จจริง

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ข้อกระทงรายข้อ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนรายข้อระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ ด้วยการทดสอบค่าที (t -test) และหาสหสัมพันธ์ระหว่างข้อกับคะแนนรวมของข้ออื่นๆ ในมาตร (Corrected item-total correlation: CITC) ของการคล้อยคำถามชี้้นำครั้งที่ 1 มาตรการวัดการคล้อยตามสิ่งชี้้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2 ฉบับภาษาไทย

ข้อที่	การวิเคราะห์ข้อกระทงกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ				t	p	CITC 15 ข้อ ($N = 60$)	ข้อที่ผ่าน การ วิเคราะห์
	กลุ่มสูง ($n=60$)		กลุ่มต่ำ ($n=60$)					
	M	SD	M	SD				
2	0.88	0.33	0.00	0.00	10.95***	.0000	0.61***	ผ่าน
3	0.18	0.39	0.05	0.22	1.21	.1192	0.01	ไม่ผ่าน
4	0.35	0.49	0.33	0.48	0.12	.4513	0.00	ไม่ผ่าน
6	1.00	0.00	0.14	0.36	10.95***	.0000	0.58***	ผ่าน
7	0.41	0.51	0.05	0.22	2.76**	.0059	0.26**	ผ่าน
8	0.59	0.51	0.10	0.30	3.54***	.0008	0.25***	ผ่าน
10	0.29	0.40	0.00	0.00	2.58*	.0100	0.49*	ผ่าน
11	0.88	0.33	0.71	0.46	1.30	.1008	0.06	ไม่ผ่าน
12	0.88	0.33	0.10	0.30	7.66***	.0000	0.51***	ผ่าน
14	0.71	0.47	0.00	0.00	6.20***	.0000	0.52***	ผ่าน
15	0.94	0.24	0.10	0.30	9.38***	.0000	0.62***	ผ่าน
16	0.53	0.51	0.05	0.22	3.61***	.0008	0.48***	ผ่าน
18	0.41	0.51	0.00	0.00	3.35**	.0020	0.45**	ผ่าน
19	0.94	0.24	0.24	0.44	6.28***	.0000	0.54***	ผ่าน
20	0.65	0.49	0.05	0.22	4.66***	.0001	0.46***	ผ่าน

หมายเหตุ. ค่า t ที่ขีดเส้นใต้ เป็นการวิเคราะห์โดยแยกความแปรปรวน

ค่า r วิฤติ (60, .05, หนึ่งหาง) .211

* $p < .05$, หนึ่งหาง. ** $p < .01$, หนึ่งหาง. *** $p < .001$, หนึ่งหาง.

ภาคผนวก ฉ

การเปรียบเทียบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของการคัดลอกตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 การคัดลอกตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 และการเปลี่ยนคำตอบ ของมาตรวัดการคัดลอกตามสิ่งชั้นนำ Gudjonsson ฉบับที่ 2

มาตร	การแปล เครื่องมือกลับ	การคัดลอกตามสิ่งชั้นนำ		
		Y1	Y2	SH
มาตร GSS 2 ต้นฉบับ (Gudjonsson, 1992) (<i>n</i> = 129)		.87	.90	.79
มาตร GSS 2 ภาษาไทยที่พัฒนา โดย ขวัญจิตต์ และคณะ (2550 อ้างถึงใน ขวัญจิตต์ นรากรพิจิตร, 2550) (<i>n</i> = 60)		.78	.83	.60
มาตร GSS 2 ภาษาโปลิชที่พัฒนา โดย Polczyk (2005) (<i>n</i> = 207)		.74	.82	.63
มาตร GSS 2 ภาษาโปรตุเกสที่พัฒนา โดย Pires (2011 อ้างถึงใน Pires et al., 2013)	/	.65	.82	.67
มาตร GSS 2 ภาษาไทยที่พัฒนา โดย ธนัชพร และศศิกันต์ (<i>n</i> = 60)	/	.78	.80	.64
หมายเหตุ.	Y1	หมายถึง	การคัดลอกตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 1 (Yield 1)	
	Y2	หมายถึง	การคัดลอกตามคำถามชั้นนำครั้งที่ 2 (Yield 2)	
	SH	หมายถึง	การเปลี่ยนคำตอบ (Shift)	

ภาคผนวก ข

การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1 การคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 2 การเปลี่ยนคำตอบ และการคล้อยตามสิ่งชี้้นำโดยรวมของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2

มาตร	การแปล เครื่องมือ กลับ	การคล้อยตามสิ่งชี้้นำ							
		Y1		Y2		SH		TotGSS	
		<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
มาตร GSS 2 ต้นฉบับ (Gudjonsson, 1992) (<i>n</i> = 129)		4.5	3.6	5.5	4.0	3.0	3.0	7.5	5.3
มาตร GSS 2 ภาษาโปลิช ที่พัฒนาโดย Polczyk (2005) (<i>n</i> = 207)		3.2	2.6	5.3	3.5	3.8	2.7	7.0	4.5
มาตร GSS 2 ภาษาโปรตุเกส ที่พัฒนาโดย Pires (2011) อ้างอิงใน Pires et al., 2013)	/	3.8	2.4	4.7	3.5	2.3	2.2	6.2	3.8
มาตร GSS 2 ภาษาเอสโตเนียที่ พัฒนาโดย Nurmoja และ Bachmann (2008) (<i>n</i> = 61)		1.7	1.8	1.3	1.3	1.7	1.3	3.4	2.6
มาตร GSS 2 ภาษาไทย ที่พัฒนาโดย ธนัชพร และศศิگانต์ (<i>n</i> = 60)	/	5.4	3.3	7.9	3.6	5.2	2.9	10.6	5.0

หมายเหตุ	Y1	หมายถึง	การคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1 (Yield 1)
	Y2	หมายถึง	การคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 2 (Yield 2)
	SH	หมายถึง	การเปลี่ยนคำตอบ (Shift)
	TotGSS	หมายถึง	การคล้อยตามสิ่งชี้้นำโดยรวม (Total suggestibility)

ภาคผนวก ซ

สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความวิตกกังวลต่อสถานการณ์กับคะแนนการคล้อยตามคำถามชี้้นำครั้งที่ 1 คะแนนการคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 คะแนนการเปลี่ยนคำตอบ และคะแนนการคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม ของมาตรวัดการคล้อยตามสิ่งชี้นำของ Gudjonsson ฉบับที่ 2

มาตร	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างการคล้อยตามสิ่งชี้นำ กับความวิตกกังวลต่อสถานการณ์			
	Y1	Y2	SH	TotGSS
มาตร GSS 2 ภาษาไทยที่พัฒนาโดย ธนัชพร และศศิگانต์ ($n = 60$)	.17	.16	.26*	.26*

หมายเหตุ	* $p < .05$, หนึ่งหาง
Y1	หมายถึง การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 1 (Yield 1)
Y2	หมายถึง การคล้อยตามคำถามชี้นำครั้งที่ 2 (Yield 2)
SH	หมายถึง การเปลี่ยนคำตอบ (Shift)
TotGSS	หมายถึง การคล้อยตามสิ่งชี้นำโดยรวม (Total suggestibility)

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวศศิกานต์ โคตสา เกิดเมื่อวันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2531 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนปิยะมหาราชาลัย จังหวัดนครพนม ในปีการศึกษา 2548 และสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับสอง) คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2553 จากนั้นเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาสังคม คณะจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2555

